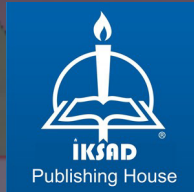

SEÇMEN TERCİHİNE ETKİ EDEN FAKTÖRLER:

VAN ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Zekeriya NAS

HAKKARİ

ŞIRNAK

SIİRT

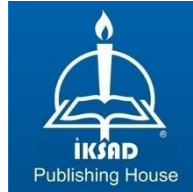
BİTLİS

MUŞ

**SEÇMEN TERCİHİNE ETKİ EDEN
FAKTÖRLER:
Van örneği**

Doç. Dr. Zekeriya NAS
Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van-2020

BU KİTAP İKSAD RB PROJESİ KAPSAMINDA YAYINLANMIŞTIR.

Copyright © 2020 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced,
distributed or transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or
mechanical methods, without the prior written permission of the publisher,
except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other
noncommercial uses permitted by copyright law. Institution of Economic
Development and Social
Researches Publications®
(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TURKEY TR: +90 342 606 06 75
USA: +1 631 685 0 853
E mail: iksadyayinevi@gmail.com
www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.
Iksad Publications – 2020©

ISBN: 978-625-7687-28-7
Cover Design: İbrahim KAYA
December / 2020
Ankara / Turkey
Size = 16 x 24 cm

ÖNSÖZ

Seçim, nüfusun bir kişiyi, kişileri veya bir partiyi belli bir görevi temsil etmesi için tercih etmesini içeren karar alma sürecidir. Günümüz dünyasında seçimler demokrasinin önemli birer aracı olarak kabul edilmektedir. Seçimler, modern temsili demokrasinin 200 yıldan beri faaliyet gösterdiği olağan mekanizmalarıdır. Seçimler yasama organında, bazen yürütme ve yargı alanında ve bölgesel ve yerel yönetimlerde karar alıcıları seçmek için kullanılan bir araçtır.

Öte yandan, her bireyin içinde yaşadığı bir toplum bulunmaktadır. Bireyler toplumun norm, örf, adet ve yazılı veya yazılı olmayan kurallarından karşılıklı etkilenmektedir ve bununla birlikte de etkileşim olabilmektedir. Birey bazen kendisi etkilerken bazen de kendisi etkilenir.

Ülkenin sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik yönden geleceğini belirleyen, ülkeyi etkileyen ve ülkeye yön veren kadrolar, partiler genel ya da yerel seçimler aracılığı ile belirlenir. Seçmenler gerek yerel seçimlerde ve gerekse genel seçimlerde oy kullanırken farklı faktörleri göz önünde tutarlar. Seçmenler tercihini yaparken belirli koşullardan etkilenirler. Seçimler aynı zamanda ülkenin hangi politikalara ve programlara göre yönetileceğine, kimin yöneteceğine karar verilmesini sağlar. Seçmenin, kimlerin yöneteceğini belirlemesine yönelik tercihlerinin hangi faktörlerden etkilenerek ortaya çıktığı önemli bir husustur. Söz konusu bu faktörlerin analiz edilmesi, bilinçli bir seçmenin oluşması için önemli olduğu kadar aynı

zamanda partilerin seçmen tercihini bilmeleri ve dikkate almaları için de önemlidir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Van ilindeki seçmen tercihini etkileyen faktörlerin neler olduklarını ortaya koymaktır.

Bu çalışmada literatürden ve daha önce uygulanmış farklı çalışmalardan da yararlanarak seçmen tercihine etki eden faktörleri belirlemeye yönelik olarak hazırlanmış anket Van ili genelinde uygulandı. Van ve ilçeler genelinde 812 kişiyle yüz yüze yapılan anket çalışmasının sonucunda Van seçmeninin tercihine etki eden faktörlerin neler olduğu tespit edilmeye çalışıldı. Seçmen tercihine etki eden pek çok faktörün olduğu bilinmektedir. Ancak bu çalışmada seçmen tercihine etki eden sadece ekonomik, ideolojik, kültürel, feodal, demografik ve güvenlik gibi faktörler üzerinde duruldu. Bu dokuz değişken için anket yöntemi uygulandı. Dokuz değişkenin olduğu ankette, değişkenlerden seçmen tercihine etki eden faktörler ile bu faktörlerden en önemlilerini tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışma Van merkez ve ilçeleri ile sınırlandırıldı.

Konu ile ilgili olarak görüşlerine başvurduğum tüm meslektaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Çalışmanın özellikle analiz bölümü için yardımlarını hiç esirgemeyen Doç. Dr. Faruk KALAY, Doç. Dr. Mahmut KARA ve Dr. Öğretim Gör. Seda Başar YILMAZ'a teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca isimlerini burada anmadığım bu çalışmada katkısı olan herkese teşekkür bir borç olarak bilmek isterim. Bu konu ile ilgili çalışmaların devam etmesinde yarar vardır. Gelecekte yapılacak çalışmalar için yararlı olması dileğiyle...

Son olarak maddi desteklerinden dolayı Yüzüncü Yıl Üniversitesi BAP Birimi personeline ve her aşamada yakın ilgisini gördüğüm, kitabımızın fikir aşamasından basımına kadar her türlü desteklerini esirgemeyerek katkı sağlayan ve seçmene ulaşmamda yardımcı olan Memur-Sen İl Başkanı Sayın Mehmet Ali Uca Bey'e teşekkür ediyorum. Ayrıca yardım ve desteklerini her zaman yanımda gördüğüm İKSAD Yayın Grup Başkanı Sayın Sefa Salih Bildirici Bey'e ve İKSAD Düzenleme Kurul Başkanı Sayın Mustafa Latif Emek Bey'e teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Zekeriya NAS

Aralık 2020 /Van

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Arka Plan	1
1.2. Problem Tespiti	7
1.3. Araştırmanın Amacı	8
1.4. Araştırma Soruları.....	9
1.5. Araştırma Hipotezleri	10
1.6. Araştırmanın Önemi	13
İKİNCİ BÖLÜM	16
2. LİTERATÜR İNCELEMESİ	16
2.1. Seçmen tercihinine etki eden ekonomik faktörler	28
2.2. Seçmen tercihinine etki eden ideolojik faktörler	34
2.3. Seçmen tercihinine etki eden kültürel faktörler (Siyasi kültür)	35
2.4. Seçmen tercihinine etki eden feodal faktörler	37
2.5. Seçmen tercihinine etki eden demografik faktörler	38
2.6. Seçmen tercihinine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler	39
2.7. Seçimlerde oy verirken sizin için en önemli olan faktörler	42
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	46
3. METODOLOJİ	46
3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklem	46
3.2. Araştırma Stratejisi	47
3.3. Veri Toplama Enstrümanları	48
3.4. Veri Analiz Süreci	51
3.5. Cevap Oranı.....	51
3.6. Güvenirlilik	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	53
4. ARAŞTIRMA ANALİZLERİ	53
4.1. Frekans Analizleri	53
4.1.1. Katılımcının Yaş Aralığı	53
4.1.2. Katılımcının Cinsiyeti	53
4.1.3. Katılımcının Medeni Durumu	54
4.1.4. Katılımcının Eğitim Durumu	54
4.1.5. Katılımcının Meslek Durumu	55
4.1.6. Araştırmanın Yapıldığı Yer	56
4.2. Ekonomik Faktörler Analizleri	57
4.2.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Yaş Aralığı)	57
4.2.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Cinsiyet)	58
4.2.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Medeni Durum)	59
4.2.4. Seçmenin seçim tercihi etkileyen ekonomik faktörler (Eğitim Durumu)	60
4.2.5. Seçmenin seçim tercihi etkileyen ekonomik faktörler (Meslek Grubu)	61
4.2.6. Ekonomik faktörler değişkenlerinin yaş değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	62
4.2.7. Ekonomik faktör değişkenleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılık olup olmadığına dair t-testi sonuçları.....	63
4.2.8. Ekonomik faktörler değişkenlerinin medeni durum değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	63
4.2.9. Ekonomik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	64
4.2.10. Ekonomik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz ve Kruskal-Wallis testi sonuçları	66
4.3. İdeolojik Faktörler (İdeoFak) Analizleri	69
4.3.1. Seçmenin seçim tercihi etkileyen ideolojik faktörler değişkenlerinin yaş değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	69
4.3.2. İdeolojik faktör değişkenleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılık olup olmadığına dair t-testi sonuçları	71

4.3.3. İdeolojik faktörler değişkenlerinin medeni durum değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	72
4.3.4. İdeolojik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	73
4.3.5. İdeolojik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	74
4.3.6. İdeolojik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri durumu bakımından farklılık olup olmadığına dair Kruskal Wallis H testi sonuçları	75
4.3.7. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Yaş Aralığı)	76
4.3.8. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Cinsiyet).....	77
4.3.9. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Medeni Durum)	78
4.3.10. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Eğitim Durumu)	80
4.3.11. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Meslek Grubu)	81
4.4. Kültürel Faktörler (KülFak) Analizleri	82
4.4.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Yaş Aralığı).....	82
4.4.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Cinsiyet).....	83
4.4.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Medeni Durumu)	84
4.4.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Eğitim Durumu)	85
4.4.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Meslek Grubu)	86
4.4.6. Yaş değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	87
4.4.7. Cinsiyet değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	88
4.4.8. Konular Arası Etkilerin Testleri (Cinsiyet)	89
4.4.9. Medeni durum değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	89
4.4.10. Konular Arası Etkilerin Testleri (Medeni Durum)	90
4.4.11. Eğitim durumu değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	90
4.4.12. Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)	91

4.5. Feodal Faktörler (FeoFak) Analizleri	93
4.5.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Yaş Aralığı)	93
4.5.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Cinsiyet)	94
4.5.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Medeni Durum)	95
4.5.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Eğitim Durumu)	96
4.5.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Meslek Grubu)	97
4.5.6. Yaş durumu değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	98
4.5.7. Cinsiyet durumu değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	99
4.5.8. Medeni durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	99
4.5.9. Yaşadığı Yer durumu değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	100
4.5.10. Konular Arası Etkilerin Testleri (Yaptığı Yer)	101
4.5.11. Eğitim durumu değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	102
4.5.12. Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)	102
4.6. Demografik Faktörler (DemFak) Analizleri	104
4.6.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Yaş Aralığı)	104
4.6.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Cinsiyet)	105
4.6.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Medeni Durum)	106
4.6.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Eğitim Durumu)	107
4.6.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Meslek Grubu)	108
4.6.6. Yaş durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	109
4.6.7. Cinsiyet durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	110
4.6.8. Medeni durum değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	110

4.6.9. Yaşadığı Yer durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	111
4.6.10. Eğitim durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	112
4.7. Güvenlik Faktörler (GüvFak) Analizleri	113
4.7.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Yaş Aralığı)	113
4.7.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Cinsiyet)	114
4.7.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Medeni Durum)	115
4.7.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Eğitim Durumu)	116
4.7.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Meslek Grubu)	117
4.7.6. Yaş değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	118
4.7.7. Cinsiyet durumu değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	119
4.7.8. Medeni Durum değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	119
4.7.9. Yaşadığı Yer değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	120
4.7.10. Konular Arası Etkilerin Testleri (Yapıldığı Yer)	121
4.7.11. Eğitim Durumu değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	121
4.7.12. Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)	122
4.8. Oy Verme Kararının Netleşmesi (OyVKN) Analizleri	123
4.8.1. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Yaş Aralığı)	123
4.8.2. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Cinsiyet)	124
4.8.3. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Medeni Durum)	125

4.8.4. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Eğitim Durumu)	126
4.8.5. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Meslek Grubu)	127
4.9. Oy Verme Kararında En Önemli Değişkenler (EnÖne)Analizleri	129
4.9.1. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Yaş Aralığı)	129
4.9.2. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Cinsiyet)	130
4.9.3. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Medeni Durum)	131
4.9.4. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Eğitim Durumu)	132
4.9.5. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Meslek Grubu)	133
4.10. Değişkenlerin Ortalama Analizleri	135
4.10.1. Değişkenlerin ortalama analizleri (Yaş Aralığı)	135
4.10.2. Değişkenlerin ortalama analizleri (Cinsiyet)	136
4.10.3. Değişkenlerin ortalama analizleri (Medeni Durum)	136
4.10.4. Değişkenlerin ortalama analizleri (Eğitim Durumu)	137
4.10.5. Değişkenlerin ortalama analizleri (Meslek Grubu)	138
BEŞİNCİ BÖLÜM	139
5. SONUÇ ve TAVSİYELER	139
Sınırlılık	144
KAYNAKÇA	145
Ek: Anket	150

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Güvenirlik Katsayıları	51
Tablo 2: Katılımcının yaş aralığı	53
Tablo 3: Katılımcının cinsiyeti	53
Tablo 4: Katılımcının medeni durum	54
Tablo 5: Katılımcının eğitim durumu	54
Tablo 6: Katılımcının meslek durumu	55
Tablo 7: Araştırmanın yapıldığı yer	56
Tablo 8: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Yaş Aralığı)	57
Tablo 9: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Cinsiyet)	58
Tablo 10: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Medeni Durum)	59
Tablo 11: Seçmenin seçim tercihi etkileyen ekonomik faktörler (Eğitim Durumu)	60
Tablo 12: Seçmenin seçim tercihi etkileyen ekonomik faktörler (Meslek Grubu)	61
Tablo 13: Ekonomik faktör değişkenleri bakımından yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığına dair varyans analizi sonuçları	62
Tablo 14: Ekonomik faktör değişkenleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılık olup olmadığına dair t-testi sonuçları	63
Tablo 15: Ekonomik faktörler değişkenlerinin medeni durum değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	64
Tablo 16: Ekonomik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	64
Tablo 17: Ekonomik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	65
Tablo 18: Ekonomik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz ve Kruskal-Wallis testi sonuçları	66
Tablo 19: Kruskal-Wallis test istatistiği (ekonomik faktör 1 değişkeni)	67
Tablo 20: Kruskal-Wallis test istatistiği (Faktör3 değişkeni)	68
Tablo 21: İdeolojik faktör değişkenlerinin yaş değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	69
Tablo 22: İdeolojik faktör değişkenleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılık olup olmadığına dair t-testi sonuçları	71

Tablo 23: İdeolojik faktörler değişkenlerinin medeni durum değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	72
Tablo 24: İdeolojik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	73
Tablo 25: İdeolojik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları	74
Tablo 26: Kruskal-Wallis H testi sonuçları	75
Tablo 27: Seçmenin seçim tercihi etkileyen ideolojik faktörler (Yaş Aralığı)	76
Tablo 28: Seçmenin seçim tercihi etkileyen ideolojik faktörler (Cinsiyet)	77
Tablo 29: Seçmenin seçim tercihi etkileyen ideolojik faktörler (Medeni Durum) ..	78
Tablo 30: Seçmenin seçim tercihi etkileyen ideolojik faktörler (Eğitim Durumu) ..	80
Tablo 31: Seçmenin seçim tercihi etkileyen ideolojik faktörler (Meslek Grubu)	81
Tablo 32: Seçmenin seçim tercihi etkileyen kültürel faktörler (Yaş Aralığı)	82
Tablo 33: Seçmenin seçim tercihi etkileyen kültürel faktörler (Cinsiyet).....	83
Tablo 34: Seçmenin seçim tercihi etkileyen kültürel faktörler (Medeni Durum)	84
Tablo 35: Seçmenin seçim tercihi etkileyen kültürel faktörler (Eğitim Durumu).....	85
Tablo 36: Seçmenin seçim tercihi etkileyen kültürel faktörler (Meslek Grubu).....	86
Tablo 37: Yaş değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	87
Tablo 38: Cinsiyet değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	88
Tablo 39: Konular Arası Etkilerin Testleri (Cinsiyet)	89
Tablo 40: Medeni durum değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	89
Tablo 41: Konular Arası Etkilerin Testleri (Medeni Durum)	90
Tablo 42: Eğitim durumu değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	91
Tablo 43: Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)	91
Tablo 44: Seçmenin seçim tercihi etkileyen feodal faktörler (Yaş Aralığı)	93
Tablo 45: Seçmenin seçim tercihi etkileyen feodal faktörler (Cinsiyet)	94
Tablo 46: Seçmenin seçim tercihi etkileyen feodal faktörler (Medeni Durum)	95
Tablo 47: Seçmenin seçim tercihi etkileyen feodal faktörler (Eğitim Durumu) ...	96
Tablo 48: Seçmenin seçim tercihi etkileyen feodal faktörler (Meslek Grubu)	97

Tablo 49: Yaş durumu değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	98
Tablo 50: Cinsiyet durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	99
Tablo 51: Medeni durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	100
Tablo 52: Yaşadığı Yer durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	100
Tablo 53: Konular Arası Etkiler Testleri (Yaptığı Yer).....	101
Tablo 54: Eğitim durumu değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	102
Tablo 55: Konular Arası Etkiler Testleri (Eğitim Durumu).....	102
Tablo 56: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Yaş Aralığı) 104	
Tablo 57: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Cinsiyet)	105
Tablo 58: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Medeni Durum)	106
Tablo 59: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Eğitim Durumu)	107
Tablo 60: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Meslek Grubu)	108
Tablo 61: Yaş durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	109
Tablo 62: Cinsiyet durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	110
Tablo 63: Medeni durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	111
Tablo 64: Yaşadığı Yer durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	111
Tablo 65: Eğitim Durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	112
Tablo 66: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Yaş Aralığı)	113
Tablo 67: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Cinsiyet)	114

Tablo 68: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Medeni Durum)	115
Tablo 69: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Eğitim Durumu)	116
Tablo 70: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Meslek Grubu)	117
Tablo 71: Yaş değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	118
Tablo 72: Cinsiyet durumu değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	119
Tablo 73: Medeni durum değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	120
Tablo 74: Yaşadığı yer değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	120
Tablo 75: Konular Arası Etkiler Testleri (Yaptığı Yer).....	121
Tablo 76: Eğitim durumu değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması	122
Tablo 77: Konular Arası Etkiler Testleri (Eğitim Durumu)	122
Tablo 78: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Yaş Aralığı)	123
Tablo 79: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Cinsiyet).....	124
Tablo 80: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Medeni Durum)	125
Tablo 81: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Eğitim Durumu)	126
Tablo 82: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Meslek Grubu).....	127
Tablo 83: Genel/Yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Yaş Aralığı)	129
Tablo 84: Genel/Yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Cinsiyet)	130
Tablo 85: Genel/Yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Medeni Durum)	131
Tablo 86: Genel/Yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Eğitim Durumu)	132

Tablo 87: Genel/Yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Meslek Grubu).....	133
Tablo 88: Değişkenlerin ortalama analizleri (Yaş Aralığı)	135
Tablo 89: Değişkenlerin ortalama analizleri (Cinsiyet).....	136
Tablo 90: Değişkenlerin ortalama analizleri (Medeni Durum).....	136
Tablo 91: Değişkenlerin ortalama analizleri (Eğitim Durumu)	137
Tablo 92: Değişkenlerin ortalama analizleri (Meslek Grubu)	138

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Siyasi tercihinizi belirlemede hangisinin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz?	128
---	-----

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Arka Plan

Belli aralıklarla yapılan yerel ve genel seçimler insanların kişisel ve toplumsal beklentilerinin neler olduğu hakkında bilgiler verir. Yerel ve genel seçimler aracılığı ile görev almış ve belli bir süreliğine yönetme hakkını kazanmış olan kişi veya partiler üzerinden seçmenlerin ne tür beklentileri olduğu ortaya çıkar. Seçilmişlerin ne tür beklentiler ile seçildiği aynı zamanda seçmenlerin seçilmişlerin donanımı, tecrübesi ve performansı gibi hususlarda isteklerini de gösterir. Bu kişilerin sahip oldukları bilgi, donanım, tecrübe ve performansları doğrultusunda toplumun, ülkenin gelişmesine, ilerlemesine, kanunların çıkarılmasına, uygulanmasına, temel hak ve hürriyetlerin serbest bir şekilde kullanılmasına hatta kaynakların rasyonel kullanılmasına katkıda bulunarak hayat standardını geliştirip yükseltebilmektedirler. Onun için doğru zamanda, doğru kişilerin belediye başkanı veya milletvekili olarak seçilmeleri ve görev almaları her toplum, ülke için hayati bir önem taşır.

Gelişmişliğin en önemli değişkenlerinden biri özgür iradesiyle istediğini seçme veya seçilme iradesini bir seçmen olarak ortaya koymaktır. Bu ortamı seçmenlere sağlamak da iktidardaki hükümetin sorumluluğundadır. Seçimlerin sağlıklı yapılmasını ve hiçbir endişeye mahal vermeyecek bir şekilde yapma sorumluluğu da mevcut iktidarın sorumluluğunda olmalıdır. Seçmen hiçbir negatif koşulun etkisinde

kalmadan rahat bir şekilde düşüncesini sandığa yansıtabilmelidir. Seçmen hangi siyasi parti ideolojisine, programına yakınlık hissedip oyunu kullanmak isterse bu rahatlığı hissedebilmelidir. Hiçbir birey başkasına zarar vermemek koşulu ile siyasi görüşünden dolayı zarar görmemelidir. Sistem ikiye bölünmüş bireylerin yetişmesine önayak olmamalıdır. Bu zeminin oluşmasını engellemelidir. Çünkü bu tür bireyler sistem için olsun toplum için olsun zamanla daha zararlı olabilmektedirler. İsteyen istediği düşünceye, doğru veya yanlış olsun, sahip olabilmeli, savunabilmeli, kendi ideolojik yönelimleri doğrultusunda oy verebilmelidir (Damlapınar ve Balcı, 2005).

Batı dünyasında ortaya çıkan ve beraberinde tüm toplumlara yayılan sanayileşmeyle ve modern yaşantı ile birlikte insanların olaylara bakma ve siyasal karar alma şekilleri de değişmiştir. Yeni yeni süreçlerin ve siyasi partilerin ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Bu yoğun süreçle birlikte siyasi, dini eğilimlerde farklılıklar daha belirgin hale gelirken seçmenlerin de böyle bir yapı içerisinde tercihlerini önemli değişkenlerin etkiledikleri bilinmektedir. Ancak daha sonraki dönemlerde dünyanın değişik yerlerinde yaşanan büyük savaşlardan ve ekonomik sıkıntılara bağlı olarak bireylerin bu siyasi partilerin ideolojilerine bakma yönlerinin de tekrar büyük bir değişim gösterdiği görülmektedir (Güven, 2016).

Seçimlerin yapıldığı ilk dönemden günümüze kadar toplumların en belirgin özellikleri olarak, seçmen tercihini etkileyen ekonomik, kültürel, dini, eğitimsel vb. çok farklı değişkenlerin rol aldığı bilinir. Belli aralıklarla yapılan yerel veya genel seçimlerin yapılmasının

temelinde siyasi partilerin yönetim gücünü seçmenlerin verecekleri oy tercihleriyle yönetim gücünü kazanmalarındır. Siyasi arenada faaliyette olan siyasi partilerden en fazla oy alacak olanlar bu yönetim gücünü ele geçirerek yerelde veya genelde toplumlari, ülkeleri yönetme gücüne sahip olurlar. Bu durum çoğu kez pek de kolay olmamaktadır. Rakip partiler arasında çoğu kez çok ciddi rekabet olabilmektedir. Bu nedenle seçmenin ne istediği, seçmenin tercihini etkileyen değişkenlerin neler olduğunu en fazla tahmin edip anlayan siyasi partilerin seçimlerde sağlayacakları başarıyı ortaya koyacaktır (Temizel, 2012).

Bu nedenle seçmenin tercihini etkileyen faktörler siyasi partiler tarafından çok iyi bilinmesi gerekir. Siyasi partiler ne kadar çok seçmenini iyi tanırlarsa o kadar başarılı olabilirler. Çünkü siyasi partiler seçmenlerin oylarına talipler. Bu talepte ne kadar başarılı olurlarsa o oranda kendileri de başarılı olurlar. Seçim yarışında siyasi partilerin seçmenin tercihi ile ilgili olarak analizin çok iyi ve başarılı yapmaları gerekir (Ercins, 2007).

Bilim, teknoloji ve iletişimde meydana gelen hızlı gelişmelere bağlı olarak seçmenin olayları öğrenmesi ve analiz etmesi daha kolay hale gelmiştir. Hiçbir olay, gelişme saklı kalmayabiliyor. Seçmenin beklenti ve istekleri de değişiklik gösterebilmektedir. Hızlı küreselleşmeye bağlı olarak da her alanda olduğu gibi sosyal yapıda, siyasal sistemde ve toplumsal değerlerde çok yoğun bir değişim ve rekabet ortamı oluşmuştur. İnsanlar arasındaki ilişkiler zamanla anlaşılmaz hale gelebilmektedir. Buna bağlı olarak da seçmenlerin

içinde buldukları siyasal toplumsallaşma geleneği de değişim gösterebilmektedir. Farklı illerde seçmen tercihine etki eden faktörler ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalarda, liderin yetenekli, inanılır, dürüst, dost canlısı, başarılı, güçlü, aktif, ahlaklı, ilgilendirici, deneyimli, işin ehli ve örnek kişi gibi kişisel özelliklerinin yanı sıra seçmenin yaşı, cinsiyeti, geliri, medeni durumu ve eğitimi gibi diğer özellikleri ile siyasi partinin başarısı arasında bir ilişki olduğu sonucuna varılmaktadır (Güllüpunar, 2010).

Bu nedenle siyasi partilerin seçmenlerin isteklerini, gereksinimlerini ve beklentilerini bilmelerinin yanı sıra seçmenlerin siyasi tercihini hangi faktörlerin etkilediklerini bilmeleri ve yol haritalarını buna göre belirlemeleri her boyutuyla yararlı olacaktır. Bunu ancak hedef kitleyi iyi bilen, hedef kitlenin ilgi ve tercihini tahmin edebilen, doğru yönetimle bireyleri yönetmeye talip olan nitelikli parti liderleriyle, iyi bir misyon ve vizyonla mümkün olabilir. Bu liderlerin bilmeleri gerek diğer bir durum ise her seçmenin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel durumu, barındığı coğrafik bölge özelliklerinin farklı olabileceği, hatta dini söylemleri, sahip olduğu etnik kökeni, mesleği, demografik özellikler ve eğitim düzeyleridir. Bu özellikleri kullanarak seçmeni tanıyıp ona ulaşmalı ve seçmeni kazanmalıdır (Öcal, Özmen, Topçu ve Yüksel, 2011).

Sosyolojik, ideolojik ve rasyonel tercih yaklaşımları seçmenin oy verme davranışındaki önemli etkenlerdendir. Dolayısıyla Seçmen tercihini bu faktörler üzerine yapar; içinde yaşadığı toplumsal kültürün de etkisinde kalır, benimsediği siyasal ideolojisinin etkisinde kalır ya

da seçmen konu ve hizmet benzeri somut gerekçelere dayandırılabilirler değişkenler ekseninde kalarak hareket eder (Güllüpunar, Diker ve Aslan, 2013). Seçmen tercihini etkileyen sosyolojik, ideolojik ve rasyonel farklı değişkenler bulunmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde seçmen tercihini etkileyen faktörlerin siyasal parti, aday, gündem, propaganda, ekonomik ve kitle iletişim gibi değişkenlere bağlı olarak değişebilmektedir. Partinin kendisi siyasal ürünün en önemli parçalarından birisidir çünkü her partinin kendisiyle bütünleşmiş bir imajı vardır. Bu imajı güvenilirlik, partinin kadrosu, siyasi görüşü, ideolojik yaklaşımı, parti politikaları, partinin dine bakış açısı gibi unsurları içine alır. Çünkü bunlar aynı zamanda siyasal bir partinin kimliğini de oluşturmaktadır. Seçmen de bunların doğrultusunda eğilim göstermekte ya da göstermemektedir (Çakır ve Biçer, 2015; Çağlar ve Gelir, 2014).

Seçmenin tercihini etkileyen faktörlerin neler olduğu ile ilgili farklı ampirik çalışmaların yapıldığı bilinmektedir. “Seçmen oyunu kullanırken acaba anlamlı bir seçim yapabiliyor mu” sorusu araştırmacıların cevabını bulmaya çalıştıkları önemli problem alanları arasında yer almaktadır. Öte yandan “seçmen tartışılan konular hakkında yeteri bir bilgiye sahip mi”, “seçmenlerin siyasete olan ilgileri ne kadardır, seçmen oyunu kullanırken partizanlık yaparak mı yoksa diğer önemli ekonomik ve kültürel değişkenleri göz önünde bulundurarak mı tercihini yapıyor?” soruları önemli birer problem cümlesidir. Ancak çoğu gelişmekte olan ülkelerde bireylerin daha

ziyadesiyle askeri darbeler, temel insan hakları, iç ve dış güvenlik sorunları olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, bu tür ülkelerde özellikle seçmenlerin oy tercihini kendi sosyal kimlikleri etkilemektedir (Akgün, 2000).

Günümüz toplumlarında yerel ve genel seçimlerde bireyler kendilerine en yakın siyasi aday olanları desteklemek üzere kararlar vermek isterler. Bununla ilgili olarak da davranışlar ortaya koyarlar. Yapılan literatür incelemesine göre seçmenin tercihini etkileyen birçok değişken olduğu ortaya çıkmıştır. Sağlıklı ve başarılı bir seçimin gerçekleşmesi farklı değişkenlere bağlıdır. Siyasi partilerin gereken başarıyı sağlayabilmesi için seçmenin istek ve taleplerini bilmesi gerekir. Oy verirken özellikle hangi bağımlı değişkenleri önemsediklerini bilmeleri durumunda hem istedikleri oyları kazanacakları gibi hem de bu doğrultuda da adaylarını tespit etme imkanını da bulmuş olurlar. Bu nedenle siyasi parti yetkilileri ne kadar seçmenin davranışını bilirlerse o oranda aday belirler ve oranda da başarı elde imkanı bulurlar. Bunun için seçmenin tercihine etki eden faktörlerin neler olduğunu ve en önemli olanların neler olduğunu çok iyi tespit etmeleri siyasi partiler için oldukça önem arz etmektedir. Bunun farkında olmayan siyasi partinin gereken başarıyı yakalaması, tecrübeli, performansı yüksek adayları tespit edip seçilmesini sağlamak güç olur. Bilindiği gibi seçmen tercihine etki eden sosyo-ekonomik, kültürel, politik ve ideolojik faktörler vardır. Öte yandan siyasal parti, adayın kendisi, gündem, kitle iletişim araçları da seçmenin tercihine, davranışına yön veren değişkenlerdir. Bu

değişkenler sosyolojik yaklaşım olarak adlandırılmaktadır. Seçmenin tercihini bireylerin sahip olduğu sınıf farkı, yaş, eğitim, cinsiyet, meslek ve gelir düzeyi gibi faktörlerin de etkili olduğuna inanılır. Örneğin seçimlere katılımın sosyo-ekonomik statü ile doğru orantılı olduğuna inanılır. Eğitim seviyesi yükseldikçe ekonomik durumları da yükselen bireylerin daha katılımcı olduğuna da inanılmaktadır. Öte yandan ortamları gereği bazı meslek grupları mesleğini icra ettiği ortamının da etkisi ile belli bir düşünceye olan ilgi ve alakası değişebiliyor (Erdoğan, 2012; Dökmen ve Ova, 2016).

Diğer önemli bir durum da şudur ki, seçmenin tercihini etkileyen değişkenler farklılık gösterirken, bu yöreden yöreye, toplumdaki topluma ve ülkeden ülkeye de farklılık gösterebilmektedir. Genelde tüm değişkenler önemli olmasına rağmen bir değişken bir seçmen için çok önemli olabilirken diğer bir birey için o kadar önem arz etmeyebilir. Örneğin bir seçmen için adayın kendisi çok önemliyken, diğer bir seçmen için o siyasi partinin ideolojisi ön plana çıkabilir (Erdoğan, 2012).

1.2. Problem Tespiti

Bilgi çağını yaşadığı ve bilginin en büyük siyasi ve iktisadi güç olduğu ve buna bağlı olarak da ülkelerin teknolojiye yararlandıkları oranlarda güçlü veya zayıf oldukları bugünlerde, yörelerin çok hızlı değişen rekabet şartlarında resmi ve özel işletmelerin sürekli varlıklarını sürdürebilmeleri için başarılı yöneticilere ihtiyaç vardır. Seçmenin tercihini etkileyen faktörlerin tespit edilip tedbirlerin alınması gerekir. Çünkü günümüzde doğru seçilmiş belediye

başkanları ve meclis için seçilmişler içinde buldukları toplumlariyeriye taşıyacaklardır. Bilgi üretebilen veya kolay elde edebilen, bilgiyi karar alma ve üretim süreçlerinde doğru kullanabilen yöneticiler, seçilmişler, toplumlar, ülkeler rakiplerine göre sürdürülebilir stratejik üstünlük elde etmektedirler. Üniversiteler, bilgiye kolay yoldan ulaşabildikleri kaynaklardan biri olarak resmi veya özel işletmelerin de öğrenme yeteneklerinin gelişmesinde önemli rol oynamasına rağmen, bazı üniversitelerin istenen düzeyde, standartlarda bu konuya gereken önemi vermediği düşünülmektedir. Çünkü her yönden yüksek performanslı, nitelikli ve tecrübeli insan gücü potansiyelinin bir toplumun kalkınmasında en temel güç olduğu kabul edilmektedir (Keskin ve Sezgin, 2009). Ayrıca sürdürülebilir stratejik üstünlüklerin insan kaynakları ile olabileceği gerçeği ile ilgili problemin ortaya konulmadığı da düşünülmektedir. Bu sorun ile ilgili gerekli ve yeterli araştırmaların yapıp verilerin analiz edilip elde edilen bulgular doğrultusunda seçmenin tercihini etkileyen faktörlerin neler olduğu ile ilgili olarak tedbirler alınması durumunda doğru yöneticiler doğru zamanda doğru yerlere seçilmiş ve yerleştirilmesi sağlanacaktır. (Cümleye yeniden bakılmalı. Ayrıca bu başlıkta çalışmayla ilgili problemin tespiti konusunda doyurucu bir açıklama yer almamaktadır. Yeniden gözden geçirilmeli).

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Van ölçeğinde seçmenin tercihine etki eden faktörlerin neler olduklarını anket yöntemi ile ortaya koymaktır. Bağımlı değişkenlerimiz olan seçim tercihini etkileyen ekonomik

faktörler, ideolojik faktörler, kültürel faktörler (Siyasi kültür), feodal faktörler, demografik faktörler, güvenliğe ilişkin faktörler, yerel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir? Siyasi tercihinizi belirlemede hangisinin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz? Seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir? Kişisel bilgiler, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, çok yönlü analizini yaparak ve sonuçlarını ilgili paydaşlarla paylaşarak bu faktörlerin etkilerini araştırarak, seçmenlerin tercihleri, kişisel özellikleri ile bağımlı değişkenleri arasındaki ilişkiyi kurmaktır.

Çalışmanın özel amacı ise bir bölge üniversitesi olan Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi seçmenlerin tercih seviyelerini arttıracak ve insan kaynaklarına katkı sağlayacak araştırma yaparak genel ve yerel seçimlerde daha başarılı, bilgili, vizyonu geniş, tecrübeli ve performansı yüksek bireylerin seçilmesine katkı sağlamaya yönelik çok yönlü araştırma yapmaktır. Sonuç olarak, bilgiyi üreten, aktaran, paylaşan ve teknolojiyi insanlığın hizmetine sunan kuruluşlarımızın başında da bacasız fabrikalar diye tabir edilen gelişmiş modern üniversiteler gelmektedir. Toplumların, ülkelerin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, teknolojik, bilimsel alanda motor görevini yerine getiren de üniversitelerdir. Üniversiteler kuruldukları yörelere eğitim-öğretim hizmeti sunmalarının yanısıra yörenin kültürel yönden yükselmesine de öncülük etmektedirler.

1.4. Araştırma Soruları

1.4.1. Seçmen tercihinine etki eden en önemli ekonomik faktörler nelerdir?

1.4.2. Seçmen tercihine etki eden en önemli ideolojik faktörler nelerdir?

1.4.3. Seçmen tercihine etki eden en önemli kültürel faktörler nelerdir?

1.4.4. Seçmen tercihine etki eden en önemli feodal faktörler nelerdir?

1.4.5. Seçmen tercihine etki eden en önemli kültürel faktörler nelerdir?

1.4.6. Seçmen tercihine etki eden en önemli demografik faktörler nelerdir?

1.4.7. Seçmen tercihine etki eden en önemli güvenlik faktörleri nelerdir?

1.5. Araştırma Hipotezleri

1.5.1. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde ekonomik faktörler yaşa göre farklılık göstermez.

1.5.2. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ekonomik faktörler cinsiyete göre farklılık göstermez.

1.5.3. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ekonomik faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez.

1.5.4. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ekonomik faktörler yaşanan yere göre farklılık göstermez.

1.5.5. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ekonomik faktörler eğitim seviyelerine göre farklılık göstermez.

1.5.6. H0: Siyasi tercihinizi belirlemede, ideolojik faktörler yaşa göre farklılık göstermez.

1.5.7. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ideolojik faktörler cinsiyete göre farklılık göstermez.

1.5.8. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ideolojik faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez.

1.5.9. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ideolojik faktörler yaşanan yere göre farklılık göstermez.

1.5.10. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ideolojik faktörler eğitim seviyelerine göre farklılık göstermez.

1.5.11. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler yaşa göre farklılık göstermez.

1.5.12. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler cinsiyete göre farklılık göstermez.

1.5.13. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez.

1.5.14. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler eğitim durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.15. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler yaş durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.16. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler cinsiyet durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.17. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler medeni durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.18. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler yaşadığı yer durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.19. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler eğitim durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.20. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler yaşa göre farklılık göstermez.

1.5.21. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler cinsiyet durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.22. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez.

1.5.23. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler yaşadığı yer durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.24. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler eğitim durumuna göre farklılık göstermez.

1.5.25. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler yaşa göre farklılık göstermez.

1.5.26. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler cinsiyete göre farklılık göstermez.

1.5.27. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez.

1.5.28. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler yaşadığı yere göre farklılık göstermez.

1.5.29. H0: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler eğitim durumuna göre farklılık göstermez.

1.6. Araştırmanın Önemi

Türkiye bilgi devrimi açısından tarihin önemli bir dönemecinden geçmektedir. Bir ülkenin yapabileceği en önemli yatırım, insan kaynaklarına yapacağı yatırımdır. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin akademik bağımsızlık, bağımsız düşünce ve bilimsel araştırmayla özdeşleşen bir üniversite olarak, (<https://haberler.boun.edu.tr/tr/haber/y20-zirvesi-guney-amerikadan-avrupaya-afrikadan-uzakdoguya-genc-leri-bogazicinde-bulusturdu?>, erişim tarihi, 01.05.2020) bugünün gençlerine, yarının liderlerine yatırım yapmayı öncelikli hedef olarak öngördüğünde akademik camia içinde hak ettiği yerini alabilecektir. Çünkü üniversiteler sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik ilerlemenin sosyal barış, çevre, sosyal adalet, politik katılım ve özgürlük kavramlarıyla birlikte ele alınan, bu konularda çok önemli rolleri olan ve en yüksek seviyede eğitim ve öğretim hizmetleri sunan kurumlardır.

Van ili bulunduğu bölgeye hitap eden merkezi bir ilimizdir. Bölgede en büyük nüfusa sahip olan Van ili meclise de en fazla milletvekili gönderen ildir. Buna karşın Van ili ve diğer komşu iller sosyo-

ekonomik gelişmişlik bakımından istenen düzeye ulaşmamışlardır. Bunun temel nedeni araştırıldığında ana sorunun fiziki veya sermaye kaynaklarından kaynaklanmadığı temel nedenin kalifiye insan gücünden kaynaklandığı ortaya çıkacaktır. Bu durumun önlenmesi de Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinin üzerine düşen görevini yerine getirerek bölgenin kalifiye, yetişmiş beşeri sermaye ihtiyacını karşılayarak resmi ve özel sektörün sürdürülebilir stratejik üstünlüğünü kazandırması, yerel yönetimlere aday olan ve milletvekilliği için müracaat eden insan kaynaklarının yetkililer tarafından doğru kişilerin seçilmeleri, proje üretmeleri ve bölgenin hak ettiği yere getirilebilmesi, çalışmanın önemini artırmaktadır.

Doğru vasıflara sahip belediye başkanlarının ve milletvekillerinin aday olarak belirlenmeleri ve seçilmeleri için bu çalışmanın yapılması, hayata geçirilmesi bu bilimsel araştırmanın önemini daha da artırmaktadır. Bu gayretlerin başında geleceğimizin teminatı ve hayatı bir öneme sahip olan yöneticilerin doğru bir şekilde seçilmeleri oldukça önemlidir.

Sonuç olarak, bölgede önemli bir konuma sahip olan Van ilinin seçmen tercihini etkileyen faktörlerinin ortaya çıkartılması ve bu doğrultuda genel ve yerel seçimlerde doğru aday tercihinin belirlenmesi, özelden Van, genelde de ise Türkiye için oldukça önemlidir. Bugüne kadar yapılan araştırmalarda bu konuyla ilgili olarak Van merkez olmak üzere ilçe ve köylerde tüm seçmenleri kapsayan geniş bir çalışma yapılmış değildir. Seçmenin tercihini etkileyen bu bağımlı değişkenlerin neler olduğu ve seçmenlerin

üzerinde nasıl etkiler yarattıkları pek bilinmemesi ve bu faktörlerin ortaya çıkartılması çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Çalışma bulgularıyla tüm siyasi parti yetkililerine ileri dönemlerde daha isabetli adayların tespit edilmelerine yönelik metotları ve yöntemleri geliştirmesinde de yardımcı olması beklenmektedir

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Seçmen genelde geleceğini göz önünde bulundurmak ister. Bu göz önünde tutma esnasında da siyasi partinin kendisi ile ilgili tüm değişkenleri kendi bilgi ve donanımı doğrultusunda inceler. Seçmen siyasi partilerin program ve vaatlerine bakar ve performansı en yüksek olabilecek potansiyele sahip siyasi partiyi oyunu vererek desteklemek ister. Çünkü seçmen değişik değişkenlerden olumlu olsun olumsuz olsun direkt olarak etkilenmektedir. Olumlu veya olumsuzluk durumuna göre seçmen de oyları ile sandığa yansıtmaktadır. Olumlu gelişmelere ödülleme yaparak, olumsuz gelişme ve ilerlemelere bağlı olarak da siyasi partiyi cezalandırarak oyunu vermemektedir (Ercins, 2007).

Seçmen kitesinden en yüksek oyu almak, her siyasi partinin genel amacıdır. Siyasi partinin kendi vizyon, misyon, stratejileri ve politikalarıyla bireyleri inandırması durumunda siyaset alanında halka hizmet etmek için bir anlamda bu yarışı kazanmış olacaktır. Bu nedenle her siyasi partinin kendini halka çok iyi tanıtmayı ve her seçmene ulaşarak seçmenden kullanacağı oyun yönünü kendi lehlerinde kullanılmasını sağlamalıdır. Hatta bazen bir siyasi partinin bir sloganı dahi kitleleri kendine çekebilir. Örneğin Demokrat Parti'nin 1946'lerde "Yeter, Söz Milletindir" sloganı, kitleler tarafından çokça kabul görmüş ve bu siyasi partinin performansını da çok olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Demirtaş, 2010).

Seçmenlerin siyasi partilerden belli talep ve istekleri olduğu gibi siyasi partilerin de benzer şekilde seçmenlerden belli bazı beklentileri vardır. Seçmenlerin siyasi partilerden beklentileri ideolojik, ekonomik ve güvenlikle ilgili olabilir. Siyasi partilerin seçmenden beklentileri ise kendilerini desteklemeleri, oy vermeleri doğrultusundadır. Her iki kesimin birbirlerini iyi tanımaları gerekir. Özellikle siyasi parti yetkililerinin hedef kitleyi, seçmeni iyi tanması gerekir. Nasıl bir vizyon, misyon, stratejilere, planlara sahip olması gerektiğini bilmeleri gerekir. Seçmen nasıl bir hizmet ister sorusunu bilmeleri gerekir. Onun için siyasi partiler seçmeni ne kadar fazla tanırlarsa o oranda başarılı olabilirler. Seçmenin beklentilerini, taleplerini ve memnuniyetini iyi bilen bir siyasi parti daha başarılı olabilir. Çünkü siyasi parti ona göre strateji ve politikalar geliştirecektir. Bilindiği üzere seçmenler farklı siyasi parti seçenekleri arasından tercihini yaparak belli bir süreliğine yönetme yetkisini bir siyasi partiye vererek o siyasi partiyi iktidara taşımaktadır. Birbirleriyle yarış halinde olan siyasi partiler toplumun ve ülkenin içinde bulunduğu mevcut durumla ilgili olarak farklı görüş ve öneriler ortaya koyarak ülkenin gelişip ilerlemesine katkıda bulunurlar. Bu durumda siyasi partiler seçmenlerin tercihini de dikkate almaları gerekir. Seçmenlerin bu tercihleri siyasi partileri iktidara taşıyacağı gibi, ülkenin de geleceğine yön verme fırsatını yakalamış olacaktır (Aydın Kılıç, 2012).

Günümüzde seçmen profilinin bilgiye daha rahat bir şekilde ulaşabilmesinden dolayı daha önceki dönemlere oranla daha bilinçli, gerçeklere daha fazla odaklandığı ve sorgulayıcı olduğu bilinmektedir

(Karagöl ve Dama, 2015). Bu nedenle seçmenin tercihini etkileyen değişkenlerin neler olduğu ile ilgili olarak siyaset sosyolojisi alanında bilim insanları tarafından çok farklı çalışmalar yapılmıştır. Bireyler sandık başına anlamlı bir şekilde mi gidiyorlar? Buna seçmenler ne kadar ilgililer? Kendi tercihini belirlemede hangi faktörler özellikle bu seçmenlerin oy vermenin yönünü önemli bir şekilde etkilemektedir? Partiye yakınlıktan mı, ideolojik yönelimlerinden mi yoksa ekonomi ve temel insan haklarındaki değişiklikler gibi toplumun maddi veya manevi durumunu etkileyen değişkenler de seçmen tercihinin yönünü önemli ölçüde etkilemektedir mi? Ancak bu sorulara verilen cevaplar konusunda, seçmenin tercihini etkileyen faktörler ile ilgili olarak araştırmacılar ve bilim insanları arasında ortak bir konsensüs sağlanmış değil. Bilim insanları arasında henüz bir görüş birliği sağlanmamıştır. Çünkü bu konu ile ilgili çalışan bilim insanları kullandıkları varsayımlar, metot ve yöntemler hatta seçilen veriler de farklılık gösterdikleri için farklı sonuçlara ulaşabilmektedirler. Örneğin Amerika’da 1940’larda bu konu ile ilgili olarak araştırmacıların büyük bir çoğunluğu kullanılmaya hazır en elverişli veriler, nüfus sayımlarında elde edilen demografik veriler olduğundan “Sosyolojik Yaklaşımı” yöntemini tercih etmişlerdir (Beren, 2013; Dökmen ve Ova, 2016).

Oy vermeyele ilgili farklı kuramsal yaklaşımlar bulunmaktadır; “sosyolojik yaklaşım”, “Sosyo-psikolojik yaklaşım” ve “ekonomik yaklaşım” (Beren, 2013). Columbia Üniversitesindeki bilim insanları tarafından başlatıldığından Columbia ekolü olarak adlandırılan bu

yaklaşımına göre çoğu seçmenlerin parti tercihini dini bir aidiyet ve vazgeçilmez alışkanlıklar olarak gördüklerini ve seçmenlerin her bir seçimde kullandığı oyu da, bu değişmez kimliğin teyidi olarak kabul ederler. Diğer bir yaklaşım ise “Sosyo-psikolojik Yaklaşım”dır. Bu yaklaşıma göre de parti kimliği (party identification) kavramı ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşıma göre birey küçük yaşından itibaren yakın çevresinden etkilenmenin verdiği bir ivme ile belli bir ideolojiye daha yakınlık duymaya başlar ve bu durum hayatı boyunca daha da güçlenerek devam etmektedir. Bazı bağımlı değişkenlerden dolayı, ekonomik, adayın benimsenmesi vb. nedenlerden dolayı bu destek belli bir süreliğine değişse bile daha sonraki süreçte yine eski partisine oy verirler. Bilim insanlarının son zamanlarda üzerinde durdukları diğer bir yaklaşım ekonomik oy verme (economic voting) yaklaşımıdır. Bu yaklaşım rasyonel seçim modeli olarak da bilinmektedir. Bu görüşe göre birey kendi amaç ve çıkarları doğrultusunda kendisine uygun olan partiyi destekler ve oy verir. Dolayısıyla maddi çıkar oy vermede çok önemli bir faktördür. Bunun için iktidardaki parti/partiler seçmenin ekonomik taleplerini karşıladıkları oranında bir sonraki seçimde potansiyel oylarını koruyabilir ve artırabilirler. Aksi durumda bir sonraki seçimlerde seçmenler tercihini kolayca değiştirebilirler. Sonuç olarak ekonominin iyiye gittiği durumlarda seçmenlerin iktidardaki partiyi ödüllendirdiği ancak tersi durumunda kötüye gittiği durumlarda ise oy vermeyerek cezalandırabilmektedir (Gökçe, Akgün ve Karaçor, 2002).

Siyasi partilerin yerel veya genel seçimleri kazanmaları kendileri açısından oldukça önem arz etmektedir. Fakat bu sanıldığı kadar kolay olamamaktadır. Tüm siyasi partiler için çok fazla rekabetçi bir ortam bulunmaktadır. Siyasi partilerin sürdürebilir rekabet üstünlüğünü elde etmek için mevcut kendi seçmenlerini elde tutmalarının yanında yeni seçmenleri de kendilerine çekmeleri gerekir. Çok yoğun olan bu rekabet ortamında siyasi parti yetkililerinin çok yoğun bir şekilde çalışmaları gerekir. Bu çalışmaların istenen hedefe ulaşması ancak siyasal parti veya aday seçmenlerin istek ve taleplerini, önceliklerini ve sorunlarını en iyi şekilde tespit edip karşılamaları durumunda olabilir. Seçmene ulaşmak ve kazanmak için seçmenin karşısına belli bir siyasal ürün paketi ile çıkılmalı ve bu paketin içinde partinin ideolojisi, partinin lideri, liderin özellikleri, politikaları, vizyon ve misyonu gibi unsurlar bulunmalıdır. Bu durum siyasi bir partinin genel başarısı için çok önemlidir. Çünkü siyasi partinin iktidar olması yolunda seçmen desteğini sağlamasından geçmektedir (Polat ve Kültür, 2008).

Türkiye ölçeğinde yapılan bilimsel çalışmalarda seçmenlerin önemli bir oranı olan %40'ının liderin şahsına oy verdiği gözlemlenmiştir. Bu durum farklı şartlara bağlı olarak farklılık gösterebilir ancak seçmenin gözünde liderin büyük bir önemi bulunmaktadır. Bunun temel nedeni olarak da liderde olması gereken ortak özellikler olduğu tespit edilmiştir. Bu bağımlı değişkeni izleyen diğer en önemli değişken seçim tecrübesidir. Siyasi parti programı da seçmeni kendisine çeken önemli bir değişkendir. Her siyasi partinin programı farklılık

gösterebilmektedir. Siyasi partilerin eylem planları bu programlarla seçmenlere iletebilmektedirler. Başarılı ve somut bir şekilde uygulanabilir bir siyasi partinin programı, eylem planı seçmenin üzerinde oldukça etkili olabilir. Özellikle daha önce başarılı bir şekilde hayata geçirilmiş olan bir eylem planının seçmen üzerinde daha etkili olacağıdır. Onun içindir ki, bu tür programları hazırlarken uzman, profesyonel bir ekibe hazırlatmak önem arz eder. Çünkü bunun hazırlanması çok ciddi ve bilimsel bir süreç ve ekiple olabilir. Bu eylem planlarında programın amacı, önemi, tespit edilen problemi, çözüm yolları, problemlerin nasıl, kiminle, nerede, hangi kaynaklarla çözülebileceğine dair seçmeni ikna edici bir yol haritasıyla açıklamaları gerekir. Bunu yaparken çözüm önerilerinin oldukça tutarlı olmasına dikkat edilmelidir. Aksi durumda partinin geleceğini de tehlikeye atmış olur. Güvenilmez ve tutarlı olmayan bir vizyon ve misyon sergileyen bir eylem haritasının seçmen üzerinde fazla bir etkisinin olması beklenmemelidir (Alp, 2017).

Her birey içinde yaşadığı ülkenin bir vatandaşı olarak kendisini belli bir süreliğine yönetecek kadroları belli bir siyasi partinin bünyesinde olacak şekilde tercih ederek oyunu kullanmaktadır. Bu şekilde seçmen kendisini yönetecek kadroyu belirlemiş olurlar ve bu sayede seçimde siyasal kültür oluşmuş olur. Öte yandan seçmenler siyasi partilerin birer tüketicisi olarak kabul edilir ve dolayısı ile her türlü mal, hizmet ve talebin belirlenmesini de bir bakıma seçmen kitlesi belirlemektedir. Seçmen tarafından talep edilen bu hizmetlerin yerine getirilmesi,

boyutu ve miktarını siyasal yollardan seçmenler tercihini bildirirler (Sakal, 1998).

Bireyler içinde buldukları çevre kültürünün de etkisiyle küçük yaşlardan itibaren belli bir yapıya, görüşe, fikir ve zihniyete daha yakınlık duyabilmektedirler. Bu psikolojik yakınlık bazen hayat boyu sürebildiği gibi zamanla da yok olduğu veya azaldığı da gözlemlenmiştir. Ekonomik, sosyal ve kültürel faktörler gibi belli bazı bağımlı değişkenlerden dolayı seçmenin çocuklukta bu ilgisi farklı başka tercihlere kayabilmektedir (Akgün, 2000).

Hükümetler, demokratik siyasal sistemlerle seçmenlerin oylarıyla iktidar olurlar, iş başına geçerler. Demokratik toplumlar özelliklerini oluştururken de son derece dikkat ederler. Çünkü bu durum bu tür toplumlar için oldukça önem arz eder (Özkiraz ve Maral, 2011). Seçmenlerin siyasal katılım oranını etkileyen siyasi, sosyolojik, ekonomik ve kültürel bazı özellikler bulunmaktadır. Bu özellikler bireyden bireye farklılık gösterebilmektedir. Oy verme ilgili olarak yapılan ampirik çalışmalara göre en büyük ilginin alt ve üst gelire sahip bireylerden geldiği ve orta gelire sahip bireylerin oy kullanmaya karşı ilgilerinin istenen düzeyde olmadığıdır. Özellikle üst gelire sahip seçmenlerin sahip oldukları bilgiye bağlı olarak olayları daha rahat analiz edip çıkarları doğrultusunda ilişki kurabildiklerinden oy vermeye karşı ilgileri yüksek olabilmektedir (Dilber, 2011).

Seçmenin yaşı, cinsiyeti, eğitimi, mesleği, geliri gibi bireysel özelliklerinde kaynaklanan faktörlerden dolayı siyasal tercihlerinde farklılık olabilmektedir. Örneğin yapılan ampirik çalışmalarda seçmenin geliri ile siyasal katılımı arasında doğrudan bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Diğer etkili bir özellik de sahip olunan meslek grubudur. Meslek statüsü düşük olan seçmenler yüksek statülü olan seçmenlere oranla siyasal yaşamdaki aktif rol oynamaları daha düşüktür. Meslek statüsü yüksek olan seçmenler aldıkları eğitimin de etkisi ile hükümet ve bürokrasiyle daha kolay ve etkin ilişki kurdukları bilinmektedir. Bireylerin sosyal statülerini yükselten eğitim değişkeni de seçmenin katılımı üzerinde önemli bir role sahiptir. Seçmenin sahip olduğu yüksek eğitim seviyesine bağlı olarak seçmenin siyasete olan ilgisinin arttığı tespit edilmiştir. Bu tip seçmen edindiği yüksek eğitim sayesinde kendisine sunulan tercihleri daha rahat değerlendirebilmekte, mevcut siyasi süreci takip edebilmekte, olayları daha sağlıklı analiz edip siyasi tercihini de daha şuurulu yapabilmektedir. Diğer bir değişken olan cinsiyet faktörüne bakıldığında dünyanın hemen hemen her yerinde erkeklerin bir hakimiyeti olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum sadece seçimlere yönelik değildir. Kadınların sosyal hayatta da erkeklere oranla daha pasif oldukları da bilinen bir durumdur. Bunun iki temel nedeni olarak kadınların siyasete ilgisiz olmaları ve erkeklere bağımlı olmaları yani tam bağımsız hareket edememeleridir. Yaş faktörü ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda orta yaş bireylerde yüksek, genç ve ileri yaştaki seçmenlerde de siyasal katılım oranının düşük olduğu tespit edilmiştir. Büyük kitleleri bir arada tutan etnik yapı ve inanç faktörleri de siyasi partilerin dikkate aldıkları son derece

önemli değişkenlerdir. Bu her iki faktör insanları bir arada tutuğu gibi insanların beraber hareket etmelerini de sağlarlar. Bazı siyasi partilerin hem etnik yapıyı hem de inanç faktörünü kullandıkları da bilinen gerçeklerdendir ve kullandıkları ve belli bir başarıyı da elde ettikleri bilinir. Kişinin gözlerini hayata ilk açtığı ve hayatı öğrendiği ailesi de çok önemli bir faktördür (Dilber, 2011; Zeki Aydın ve Şener, 2018).

Seçim, bireyin bünyesinde yaşadığı toplum ile siyasal çevre ile etkileşim olduğu durumda birden çok siyasi alternatif karşısında özgür iradeye dayalı bir takım inanç, tutum ve davranışsal eğilimleri tercihleri ifade eder. Yöneticileri belirlemeye yönelik yapılan seçim ise; bir kamu görevini yürütecek kişi, ilgili seçmenlerce ve birden çok sayıdaki aday arasından yapılacak tercihlerle belirlenmesi olarak ifade eder (Gencer, 2015). Bu çalışma, Van ilinde eğitim faaliyetinde bulunan ve son zamanlarda bölgenin diğer illerine kurulmuş olan üniversitelere hatta diğer illerdeki üniversitelere en fazla yetişmiş eleman yetiştirip sağlayan üniversitelerin başında gelen Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin sorumluluk bilinci ile seçmenin tercihini etkileyen faktörlerin Van ölçeğinde araştırılıp detaylı bir analiz ile ilgili paydaşların dikkatine sunarak daha kaliteli insan kaynaklarının genel ve yerel seçimlerde tercih edilmelerini sağlamaktır.

Bu çalışma ile genelde seçmenlerin tercihini etkileyen faktörlerin neler olduğunu, en önemli değişkenlerin neler oldukları araştırılıp ortaya konulmasına çalışıldı. Bu hedefe uygun olarak çalışma kapsamına, Van merkez başta olmak üzere Van ilçelerinde oy

kullanma yaşına gelmiş seçmenler alındı. Bunun için çalışma kapsamında Van ilinin seçmenlerinin tercih durumlarının ele alınıp değerlendirileceği bir araştırma formüle edilerek, Van ilinde bulunan seçmenlerinin seçim tercihini etkileyen faktörlerin ortaya çıkartıldı.

Tercih bireyin bir ülkenin vatandaşı olmasından dolayı kendisine verildiği bir hak ve görev olarak ülkenin bir bakıma geleceğine yön verecek olan o ülkede kendisine göre daha çok kabul gördüğü yönetici ve milletvekilinin belirlenmesi için seçimlere iştirak etmek üzere kendi düşüncesini ortaya koyarak sergilediği davranış olarak ifade edilebilir (Gencer, 2015).

Konu ile ilgili yapılan araştırmalara göre seçmenin tercihine etki eden birçok değişkenin olduğu ortaya çıkmıştır. Örneğin parti lideri, partinin vizyonu, sahip olduğu ekibi, daha önceki başarısı, performansı, ideolojisi bunlardan birkaçı olarak sayılabilir. Siyasal karar alma aşamasında seçmenlerin tercihini etkileyen değişkenlere ayrıca çıkar gruplarını eklemek mümkündür. Çıkar grupları beraber hareket ederek mal ve hizmetlerden azami şekilde yararlanırken azınlık konumundaki diğer seçmenlerin mal ve hizmetlerden istenen şekilde yararlanmayı engelleyebilirler. Çeşitli biçimlerde organize olmuş bu baskı ve çıkar grupları siyasi iktidarı ele geçirmeye çalışır, hükümet kararlarını etkileyerek kendi lehlerine çekerler. Çoğu kez sadece kendilerinin mensubu oldukları çıkar gruplarının devletin ürettiği bu mal ve hizmetlerden istifade etmek isterler. Hatta bu tür çıkar grupları çoğu kez kendileri gibi düşünmeyen diğer kesimlere hayat hakkı dahi vermek istemezler. Çıkarlarını korumak üzere

yönetimde ve iktidarda olsun veya olmasın siyasi partilerin karar alma sürecinde lobi yaparak etkili olmaya çalışırlar. Bu çıkar grupları ülke kaynaklarının etkin bir biçimde dağılımlarını etkilerler. Bu çıkar grupları faaliyetlerini bir dernek, futbol takımı, yardım kuruluşu veya eğitim ve öğretim faaliyetleri adı altında yapan legal veya illegal örgüt şeklinde yapabilirler. Özellikle lobilerin çok yaygın olduğu ABD gibi gelişmiş ülkelerde faaliyetlerini profesyonel bir şekilde yaptıkları bilinmektedirler. Bu baskı grupları hedeflerine ulaşmak için çeşitli legal veya illegal yöntemleri de kullandıkları bilinmektedir. Bu baskı grupları kendilerinin ne kadar haklı olduklarını siyasi partilere inandırarak, desteklerini çekeceklerine dair tehditlerle, maddi olarak desteklerini çekeceklerini belirterek, finansal desteklerini çekeceklerini veya farklı protestoları yönetmek şeklinde yaparak siyasi partiler ve mevcut hükümet üzerinde etkili olmaktadır (Sakal, 1998).

Önemli diğer değişkenlerin yanında adayın kendisi, imajı da seçmenin tercihini önemli bir şekilde etkilemektedir. İmaj fiziki olabildiği gibi imgesel de olabilir. Siyasal anlamda imaj siyasi bireyin sahip olduğu kişisel ve profesyonel özellikleri, eğitimi, iletişim becerisi, gelecek ile ilgili ön görüşleri, projeleridir. Kişinin oldukça güvenilir ve çekici olması da imajı etkileyen en önemli değişkenlerdir. Çoğu seçimlerde adayın kendisi ön plana çıkabilmektedir ve aday seçmen desteğini de alabilmektedir. Parti algısı zamanla güç kaybederken, bunun yerine imajın yerini alması günümüzde güçlü bir değişken olabilmektedir. Bu sebeple siyasi partilerin seçmenin güveneni kazanacak söylemlerde

bulunmaları, güvenini sıkıntıya düşürecek söylemlerden kaçınmaları gerekiyor. Adayın imajı yerel seçimlerde daha fazla ön plana çıktığına inanılır. Adayın imajı genel seçimlerde fazla ön plana çıkmaz, etkili olmaz. Ancak adayın seçmen nazarında edindiği imajı seçimler ve tercihler bakımından önemi oldukça giderek artan bir siyasi gerçekliktir. Çünkü çoğu yerde aday imajı parti imajının da önüne geçtiği bilinmektedir. Temel nedeni yukarıda da değinildiği gibi, parti imajı zamanla önemini yitirirken, aday imajı bunun tam tersine oldukça önemli bir gelişme gösterebiliyor (Göker ve Doğan, 2015).

Seçmen tercihinin yaparken bilerek bazen de bilmeyerek, bilinçli ya da bilinçsiz olarak (Beren, 2013) farklı değişkenlerin etkisinde kalabilmektedir. Seçmenin neye göre ve nasıl tercihinin verdiği konusu siyaset sosyoloji alanında uzmanlaşmış bilim adamlarının önemli çalışma alanlarıdır. Toplum ve ülkelerin içinde buldukları yaşam koşullarına göre seçmen tercihinin etki eden çeşitli değişkenler vardır. Kimi siyaset sosyolojisinde uzmanlaşmış bu araştırmacılara göre seçmen tercihinin etkileyen en önemli faktörler ekonomik iken kimisine göre de ideolojik ve kültürel faktörler olabiliyor. Bazılarına göre de sosyo-ekonomik faktörler en önemli değişkenler seçmenin tercihinin en fazla belirleyen değişkenlerdir. Yaş, eğitim, meslek, cinsiyet ve sınıf gibi seçmenin demografik özellikleri seçmenin tercihi üzerinde etkisi olduğuna inanılır (Negiz ve Akyıldız, 2012). Seçmenin tercihinin etki eden diğer önemli bir değişken ailesi ve çevresidir. Birey yaşantısının ilk evresinden itibaren aile ve çevresinden oldukça etkilenir ve siyasal sosyalleşme sürecinden geçerek zamanla

olgunlaşma evresini tamamlayarak belli bir ideolojiye yakınlık duyar (Doğan ve Göker, 2010).

2.1. Seçmen tercihinine etki eden ekonomik faktörler

Seçmenler siyasi tercihinin yapma aşamasında bazı değişkenlerden etkilenir. Bu değişkenler farklı şekilde sıralanabilir. Ekonomik değişken faktörü seçmen tercihinin etkileyen bu faktörler arasında en üst seviyesinde yer almaktadır. Kimi sosyal bilimcilere göre siyasi partilerin oy kaybını ya da artışını ekonomide gösterdikleri performansa dayandırmaktadırlar (Gökçe, vd., 2002; Tunçer ve Arıman, 2016). Ülkenin sahip olduğu ekonomik durum ile seçmenin sahip olduğu refah düzeyi ve iktidar sahibi ergin sunduğu ekonomik refah seçmenin tercihinin iktidarda olan siyasi partinin lehinde olumlu yönde etkilemektedir. Çünkü gelir düzeyi ve siyasal katılım düzeyi arasında yakın bir ilişki vardır. Öte yandan gelir düzeyi sosyal statünün en önemli belirleyici değişkenlerinden biridir. Örneğin ABD’de yapılan bir çalışmaya göre gelir düzeyi artışı ile seçmenin siyasal seçime katılımı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bunun temel nedeni olarak ekonomik refah artışının bireye daha iyi bir eğitim imkanı verdiği, yüksek güven verdiği ve daha sağlıklı olarak olayları değerlendirme imkanı verdiği buna bağlı olarak da siyasal katılım oranını artırdığı yöndedir (Dökmen & Ova 2016).

Seçmen tercihinine etki eden ekonomik faktörü ön plana çıkartan “ekonomik oy verme modeli” (economic voting theory) yaklaşıma göre seçmen her seçimde kendi çıkarlarını bilmekte ve buna göre bu ekonomik çıkarlarına en iyi cevap verecek en uygun siyasi parti

adaylarını tercih etmektedirler. Bu modelin temel belirleyici faktörü olarak ekonomi ile ilgili olan tüm gelişmelerden ve değişimlerden hükümeti sorumlu görülmesidir. Bu sorumluluğun hesabını da seçmen sorgulamak ister. Bu ekonomik yaklaşımın temelinde en üst düzeyde fayda ve çıkar sağlama düşüncesi olduğundan (Beren, 2013; Ercins, 2007), bu görüşün ana temelini “kişiler oyunu, kendisine diğer bütün partilerden daha fazla fayda sağlayacağına inandığı partiye verir” anlayışı oluşturur. Çünkü seçmen kendi çıkarını ön planda tutar ve kendine en çok yarar elde edeceğine inandığı partinin kazanmasını umduğu siyasi partiye oy verme eğilimindedir. Kazanma yüzdeliği yüksekse kendisi de o siyasi partiye oyunu verir. Ancak bu tip seçmen kitlesi sürekli bir arayış ve beklenti içinde olduğundan tersi bir durumun ortaya çıkma olasılığını sezme durumunda da yani siyasi partinin ekonomideki yetersizliğini fark ettiğinde seçmen siyasi tercihini çok kolay değiştirebilir. Çünkü her seçmenin kendisine ait bir gayesi vardır. Siyasi parti ideolojinin kendi çıkarını gerçekleştirmede yetersiz kaldığını hissetmesi durumunda bu sözde sadakat, bağlılık ve oy verme desteği bir sonraki seçimde olmayabiliyor. Hatta denilebilir ki seçmenler siyasi partilerden en üst düzeyde kendilerine ekonomik fayda sağlayacak adayları göstermelerini isterler. Bu adaylara oylarını vermek isterler. Bu modelde sevgi, bağlılık ve taraftar olma psikolojik yaklaşım durumu yoktur. Tam tersine en üst düzeyde siyasi partilerden fayda sağlama durumu söz konusudur (Teyyare ve Avcı, 2016; Gümüş, 2009). Bu dünyanın her yerinde genel olarak geçerli bir durumdur. Örneğin, “her vatandaş oyunu, kendisine diğer bütün partilerden daha fazla fayda sağlayacağına

inandığı partiye verir” varsayımı 1957 yılında Downs tarafından kaleme alınan “Demokrasinin Ekonomik Teorisi” adlı eserinde dillendirdiği anlaşılmaktadır (Beren, 2013).

Ekonomiye yön veren, müdahalede bulunanlar seçilmişlerdir. Her türlü kamusal mal ve hizmetlere olan talebin de belirlenmesinde seçilmişler veya seçilme potansiyeli olan diğer siyasi partiler önemli rol oynamakta ve kararlar almaktadırlar. Onun için kişisel tercihlerin politik karar alma sürecinde esas alınması önemlidir. Tüketici konumunda olan seçmenlerin tercihleri ile politik kararlar arasındaki ilişki vardır. Bu mal ve hizmet özel olabileceği gibi kamusal da olabilir. Bu hizmetlerin toplum için faydalı genel hizmetler olabileceği gibi yarı kamusal mal ve hizmetler de olabilir. Siyasi partilerin tüketici konumundaki seçmenlerin kamu mal ve hizmetlerine olan tercihlerinin neler olduğunu bilmeleri ve bunu siyasi partiler programlarında belirtmeleri gerekir. Seçmenler tarafından kabul görmesi durumunda vermiş oldukları destek devam edecektir aksi durumda önemli sapmalarla farklı bir arayış içine girecektir ve kendisine en yakın siyasi partiye oyunu vererek destek verecektir (Sakal, 1998).

Yukarıda da değinildiği gibi, seçmen tercihine etki eden en önemli faktörlerden bir tanesi de ekonomik politiklardır (Alp, 2017) ve genelde de seçmenler olumsuz ekonomik durumlara karşı daha duyarlı olduğu belirlenmiştir (Mimam ve Taştan Mimam, 2018). Tüm sistemlerde seçmen davranışlarının yöneliminde sosyal, ideolojik, kültürel ve psikolojik faktörlerin yanı sıra iktisadi faktörler de oldukça

önemlidir. Özellikle geçim sıkıntısının yaşandığı tüm toplumlarda bu faktörün genelde seçim sonuçlarının belirlenmesinde öncü rolü oynadığı ile ilgili çok sayıda bilimsel çalışmalar bulunmaktadır. Halk arasında söylenen genelleşmiş bir söz vardır. Herkes cebine giren veya çıkana bakar (Alp, 2017). Türk seçmeni ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar bu durumu onaylamaktadır. Çünkü ekonomik faktörler Türk seçmen tercihini oldukça etkilemektedir (Damlapınar ve Balcı, 2005).

Seçmenin tercihini iktidardaki partinin göstermiş olduğu pozitif uygulamalar, genel performansı etkileyebilmektedir. Bu durum özellikle kendi ekonomik durumlarındaki değişmeyi etkileyebiliyorsa, seçmen iktidardaki partiye daha da fazla bir yakınlık hisseder ve oyunu bu doğrultuda kullanmayı tercih eder. Onun için iktidardaki partinin ekonomide gösterdiği başarı oranında kendine oy vererek destek veren seçmeni tutması mümkün olabilmektedir. Seçmenin tercihi üzerinde ekonomik kaynaklı motivasyonun etkisi oldukça fazladır. Denilebilir ki, milli gelirdeki büyüme hızı, enflasyon oranı gibi olumlu ekonomik değişmeler ile seçmenin iktidar partisine yönelik oy verme arasında pozitif bir ilişki vardır. Ancak bu ilişki ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir (Akgün, 2000).

Seçmen genellikle ekonomideki gelişim ve değişimler konusunda iktidardaki siyasi partiyi sorumlu tutar. Ekonomideki sıkıntılardan dolayı hükümete hesap sormak ister. Çünkü hükümetin bu sorumluluğun hesabını vermesine inanmaktadır. Onun içindir ki, hükümetin ekonomideki başarısı seçmenin tercihini olumlu yönde

etkileyebilir. Her siyasi parti yetkilileri ekonomi ile ilgili politikasını iyi belirlemesi gerekir. Ekonomik sorunların, işsizlik gibi sıkıntıların çözümü ile ilgili sunacakları başarılı stratejilerin olması, toplum refahına katkı sağlayacak ekonomik programların olması gibi durumlarda, seçmenin dikkatini çekmesi olağandır. Siyasi partinin ekonomide göstereceği yüksek performansın yanı sıra ekonomi ile ilgili program ve vaatleri de seçmeni kendisine çekebilir. Siyasi partilerin izledikleri ekonomi politikalarının başarısına veya başarısızlığına bağlı olarak partiler seçmeni kazanır ya da kaybedebilir. Dolayısıyla ekonomideki gelişme iktidardaki siyasi partiye seçmenin siyasi desteği sürebilir. Bu programlarını nasıl, kiminle ve nerede uygulayacaklarına dair detaylı yol haritalarını çok açık bir şekilde seçmene anlatıp inandırmaları gerekir. Bu durum siyasi partilere büyük bir avantaj da sağlayabilir. Ancak yapılan araştırmalara göre seçmen çoğu kez negatif ekonomik göstergelere pozitif ekonomik gelişmelerden daha güçlü biçimde duyarlılık gösterebilmektedir. Sonuç olarak ekonomik faktörlerin seçmen tercihinin direkt önemli etkisi vardır denilebilir. Seçmen genellikle olumlu ekonomik gelişme ve ilerlemeleri dikkate alarak sandıkta tercihi ile ödüllendirirken, bunun tersi olan olumsuz ekonomik verilerden dolayı da neden olduğuna inandığı siyasi partiyi oylarıyla da cezalandırabilmektedir (Ercins, 2007).

Daha önce denildiği gibi siyasi iktidarın belirlenmesinde seçmenin önemi büyüktür. Seçmen siyasi iktidarın belirlenmesindeki tercihinin verirken birçok değişkenden etkilenir. Bu faktörlerin başında

sosyolojik, psikolojik ve ekonomik faktörler gelmektedir. Sakarya ilinde 445 katılımcı seçmen ile yapılan anket çalışmasından elde edilen bulgulara göre, seçmenlerin siyasi tercihinin belirlenmesinde ekonomik faktörlerin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu çalışma sonuçlarına göre seçmen tercihinde ekonomik faktörlerin yanı sıra siyasi partilerin ekonomik başarısı, ülkedeki siyasi gündem ve seçmenlerin sahip olduğu ideolojik faktörlerin de etkili olduğu gözlenmiştir (Dökmen & Ova 2016).

Türk siyasal hayatında köklü değişikliklerin 3 Kasım 2002 tarihinde yapılan erken genel seçimlerle olduğuna inanılır. Çünkü kırk yıl aradan sonra, ülkenin ilk kez iki partili bir meclise kavuştuğu görülmüştür. Bu tarihten bugünüme kadar çok partili koalisyonlar dönemi görülmemiştir. Bu tarihte seçmenlerin sosyo-ekonomik ve sosyo-psikolojik dinamikleri ön plana çektikleri fark edilmiştir (Gökçe, O; Akgün, B.& Karaçor, S. 2002).

Günümüzde siyasi iktidara devletin anayasası tarafından siyasi, politik ve ekonomik pek çok görev yüklenmiştir. Siyasi iktidarın kim olacağına ilişkin karar da seçmenler tarafından verilmektedir. Seçmenlerin siyasi tercihini etkileyen çeşitli diğer faktörlerin de öne çıktığı bilinmektedir. Aile ve çevre, genel ekonomik görünüm ve vergi faktörlerinin seçmenlerin siyasi tercihleri üzerindeki etkileri üzerine Trabzon ilinde yapılan bir çalışmaya göre seçmenlerin siyasi tercihleri üzerinde en önemli etkiye sahip faktörün genel ekonomik görünüm olduğu tespit edilmiştir (Tunçer & Arıman, 2016).

Sonuç olarak, seçmenlerin davranışları konusunda belirleyici olan özelliklerin başında çevrenin sosyo-kültürel ve ekonomik özellikleri gelmektedir. Seçmenlere ait demografik, lider, parti programı ve parti ideolojisi değişkenler de, seçmenlerin tutum ve tercihinin temelindeki önemli etkenler arasında yer alabilmektedirler (Öcal, H. ; Özmen, A. ; Topçu, B. ve Yüksel, B., 2011).

2.2. Seçmen tercihinin etki eden ideolojik faktörler

Seçmen tercihinin etkileyen diğer bağımlı değişken seçmenin sahip olduğu ideolojidir. Her birey kendini bir ideolojiye yakın hisseder. Seçmen ideolojik olarak kendini yakın hissettiği partiye destek verir (Akgün, 2000). Bu güçlü ideolojik ilişki siyasi partiyi başarılı bir yere getirebilir. Ancak bu ideolojik faktörün diğer değişkenlere oranla seçmenin tercihi üzerindeki etkisi daha düşük olduğu söylenebilir. Yapılan bir araştırmaya göre araştırmacıların büyük bir çoğunluğu bunu onaylar bir cevap vermişlerdir (Erdinç, 2009). İdeolojinin de üzerinde eğitimin, yetişme tarzının, kültürün vb. değişkenlerin etkisi olduğuna da inanılır. Evli seçmenlerin bekâr olan seçmenlere göre daha fazla ideolojiyi ön plana çıkarttıkları söylenebilir. İdeoloji faktörü seçmenin tercihi üzerinde uzun dönemli bir etkiye sahiptir (Güllüpunar, vd., 2013).

Bazı araştırmacılara göre ideolojik ve kültürel değişkenler seçmen tercihinin etki etmede sosyo-ekonomik faktörlerden daha çok etkili olmaktadır. Çünkü sosyo-ekonomik değişkenler seçmenin davranışını etkilemede ana unsurlar değildir. İdeolojik ve kültürel faktörler ana değişkenlerdir (Ercins, 2007). Seçmenin ideolojisi toplumsal hayata

en fazla etki değişkenlerin başında gelmektedir. Yapılan alan araştırmasına göre partinin ideolojisinden dolayı gençlerin bir partiye gönül vermeleri, desteklemeleri yaşlılardan daha fazla olabilmektedir. Genel olarak geçmişten günümüze kadar siyasal, ideolojik ve kültürel değişkenlerin Türk seçmenin parti tercihi belirleme önemli rol oynarlar (Damlapınar ve Balcı, 2005). Genç seçmenler ile ilgili benzer tespitler Amri, Maggini ve Wiese tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Batı ülkelerinde, Kanada ve ABD’de genç seçmenlerin politik olaylara karşı ilgilerinin fazla olmadığı gibi gençlerin gittikçe artan bir biçimde politikaya ilgilerinin de azaldığını sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum gelecekteki seçimler için karamsar bir tablonun ortaya çıkmasına da neden olabilir. Gençlerin çok aktif bir şekilde içinde olmadıkları seçimlerin sağlıklı sonuçlara ulaşmasını beklemek yanlış olabilir. Onun için siyasi parti organlarının genç seçmenleri çekebilecek vizyon, misyon, politika ve programlara sahip olmaları gerekir. Genç seçmenlerin hangi konuları özellikle dikkate aldıklarının siyasi partiler tarafından tespit edilmesi önemlidir. Genç seçmenlerin ekonomik ve sosyolojik yaklaşımlara karşı azalan güvenlerinin geri kazanılması da oldukça önemlidir (Çavuşoğlu ve Pekkaya, 2016; Gökmen ve Ova, 2016).

2.3. Seçmen tercihine etki eden kültürel faktörler (Siyasi kültür)

Seçmen tercihine etki eden diğer önemli bir faktör kültürel faktörlerdir. Siyasi partilerin kültürel faktörleri önemsemeleri ve dikkate almaları kendilerini başarıya taşıyabilir. Çünkü kültür bireyin

bilgisini, ahlakını, sanatını, örf ve adetlerini, inancını, kabiliyet, davranış ve alışkanlıklarını barındırır. Bir siyasi parti yetkilileri içinde bulunduğu bireyleri, toplumu ne kadar tanır, keşfederse o oranda seçmene ulaşır, istek ve taleplerini belirler ve bu doğrultuda vizyon ve misyonunu belirleme imkanı bulabilir. Çünkü kültür doğuştan kazanılan sosyal bir süreç olmadığından zamanla değişebilir. Özellikle eğitim ve öğretim kültür üzerinde çok etkili olabilmektedir (Kızıldere, 2002).

Öte yandan çoğu ülkeler toplumun alt kültüründen oluşabilmektedir. Çünkü toplumun genel kültürü içinde ayrıca alt kültürler de mevcudiyetlerini koruyabilmektedirler. Hatta aynı toplumu meydana getiren alt kültürler de mevcut olabilir. Toplum oluşturulan bireylerin duyuş, düşünüş, davranış ve yaşam koşulları birbirinden farklı olabilmektedir. Siyasi partilerin siyasal kültüre, ekonomik kültüre, dinsel kültüre karşı farklı stratejileri olmalıdır. Bu durum karşı kültür ile açıklanmaktadır. Aynı toplum içinde yaşayan bireyler tamamen zıt fikirleri, inanç, örf ve adetleri, davranışları sergileyebilmektedirler. Yukarıda değinildiği gibi her toplumun genel kültürü ile birlikte siyasal kültür, ekonomik kültür, din kültürü vb. gibi alt kültürler de bulunmaktadır. Bir toplumun kültürünü ekonomik, dinsel vb. yönleri gibi siyasal yönleri gibi çeşitlilik göstermesi son derece doğaldır (Kızıldere, 2002).

2.4. Seçmen tercihine etki eden feodal faktörler

Seçmen genellikle gelişmekte veya az gelişmekte olan toplumlarda bilerek veya farkında olmadan, bilinçli veya bilinçsiz olarak, belli değişkenlerin etkisiyle tercihini belirleyebilmekte. Örneğin feodal toplumlarda, o toplumun lideri, ileri geleni olarak kabul edilen kişiler seçmenin tercihi üzerinde etkili olabiliyor. Hatta kendilerinin desteklediği siyasi düşünceye sahip kişilere destek vermeleri için baskı yapmakta çekinmedikleri bilinmektedir.

Buna bağlı olarak çoğu kez kırsal kesimden seçimlere katılım daha yoğun olabilmektedir. Kentlerde yaşayan seçmenler daha bilinçli olduklarından katılım kırsal kesime oranla daha düşük olabilmektedir. Kırsal kesimdeki feodal değişkenlerden dolayı toplu katılımlar gerçekleşebilmektedir. Türkiye'deki kırsal alanlardaki büyük katılımın en önemli nedeni olarak güçlü feodal yapının olmasıdır. Aşiret liderinin emri, telkini ve yönlendirmesi çoğu kez sorgulanmadan yerine getirilmektedir. Bunun içindir ki, aşiret lideri çoğu kez binlerce seçmenin yerine karar verebilmektedir. Bu tür toplumlarda seçmenin oyunu kullanırken adayın özelliği, misyonu veya vizyonu çok önem ifade etmemektedir. Aşiret liderinin tutumu seçmen davranışının şekillenmesinde tamamen belirleyicidir. Çünkü bu feodal yapıda aşiret liderinin seçmen üzerinde dayatmaya bağlı olarak yanlış yönlendirmesi söz konusu olabilmektedir. Bu tür toplumlarda demokratik bir yapıdan söz etmek oldukça imkânsızdır (Öylek, 2014).

2.5. Seçmen tercihine etki eden demografik faktörler

Bireyin ekonomik düzeyi, eğitimi, yaşı ve cinsiyeti vb. toplum içindeki sosyal statüsünü belirler. Kadına özgü ve erkeğe özgü davranış kategorileri farklılık arz eder. Örneğin çoğu toplumlarda erkeğe “eğitim, başarı, çalışkanlık, kontrollü saldırganlık ve girişkenlik” özellikleri atfedilirken, oysa ki, kadına “aile, ev, akrabalık grubuna yönelik bütünleştirici ve uyarlamacı eğilimleri olan, ancak mesleki başarıya yönelmeyen ve dış dünya ile ilişkisi olmayan” özellikleri atfedilir. Hatta kadınların çoğu cinsiyetlerinden dolayı istediklerini elde etme şanslarına sahip olamamışlardır. Çoğu toplumlarda bu değişken hayatın değişik aşamalarında kadınlar aleyhinde kullanılmıştır hatta kullanılmaya da devam edilmektedir (Alp, 2017).

Bireylerin yaşı, eğitimi ve cinsiyeti siyasi tercihini etkileyebilir. Genç bireyler geçmiş hakkında bilgiye sahip olmayabilirler. Geçmiş tecrübelerden habersiz de olabilirler. Buna eğitimsizlik de eklendiğinde geçmişte yaşanmış olan olaylardan ders almaları imkan dahilinde olmaz. Seçmen davranışını şekillendiren diğer bir değişken olan cinsiyet faktörü de seçimin davranışına etki eden önemli bir değişkendir (Ercins, 2007). Bunlar sosyolojik veriler olarak nitelenirler (Akgün, 2000).

Gencer’ın (2015) yapmış olduğu çalışmaya göre seçmen tercihine etki eden faktörlerden bir tanesi de cinsiyet değişkenidir. Eşler tercihini belirlerken birbirlerinden etkilenmektedir. Eşlerin genelde aynı siyasi parti tercihleri bükük bir benzerlik göstermektedir. Avrupa’da eşleri

ile aynı siyasi tercihini kullanan kadınların oranı oldukça yüksektir; Hollanda’da % 92, Norveç’te % 88 ve Fransa’da % 89’dur. Gencer’e göre bu oran Türkiye’de daha da yüksek olabilir.

2.6. Seçmen tercihinine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler

Seçmenin tercihinin etkileyen diğer önemli bir değişken güvenlidir. Güvenliğin sağlanmadığı yerde ekonomik gelişme olmaz. Böyle bir yerde büyük bir risk ve tehdit vardır. Ekonomik gelişmenin de olmadığı yörelerde sağlıklı bir seçimden bahsetmek doğru olmaz, olamaz. Ayrıca güvenliğin olmadığı yerde ne yerli ve ne de yabancı girişimci yatırım yapmaz. Bu iki değişken karşılıklı olumlu ve olumsuz ilişkiler vardır. Güvenliğin olmadığı yerde ekonomik gelişme olmaz, ekonomik gelişmenin olduğu yerde genelde güvenlik sorunu olmaz. Güvenliğin olmadığı yerde en önemlisi can güvenliğinden bahsetmek mümkün değildir. Böyle bir yerde istikrardan bahsetmek de mümkün değildir. Can güvenliğinin olmadığı veya zayıf olduğu yerlerdeki seçmen katılımı da oldukça düşük olur. Seçmen sandık başına gitmekte çekinir. Fikrini açık bir şekilde ifade etmede sorunlar yaşar. Bu tür toplumlarda çok sayıda ikiyüzlü bireyler ortaya çıkar. Bu nedenle insanların sağlıklı düşünebilmeleri, sağlıklı bir tercihte bulanabilmeleri için güvenlik sorunu ile ilgili problemlerin çözülmüş olunmasında yarar vardır. Bu konu ile ilgili siyasi partilerin seçmeni ikna edici stratejileri olmalıdır. Seçmen sandık başına gitmeden önce dahi fikrini rahatlıkla paylaşabilmeli, paylaşma kaygısı taşımamalıdır. Sistemin bu doğrultuda seçmeni rahat edebilecek şekilde tesis edilmesinde fayda vardır. Akli hür, fikri hür bireyler yetiştirilmediği

takdirde o toplumun istenen gelişmeyi sağlamak zor olur. Her birey fikrini özgürce söyleyebilmeli, dinini yaşayabilmeli, seyahat edebilmeli. Bunların kısıtlandığı toplumların, ülkelerin durumları ortadadır. Bu güvenliği sağlamak da devletin sorumluluğundadır. Özetle eleştirinin olmadığı toplumlarda istenen gelişmeden bahsetmek doğru olamaz olmaz. Bu tür güvenceleri sağlamak gelişmiş, kendisini aşmış toplumlarda ancak olabilmektedir. Her düşünceye ait seçmen fikri doğru da olmazsa kendini güvende hissedebilmelidir. Bundan dolayı kınanmamalıdır. İsteddiği partiye oy verme güvencesi sağlanmalıdır. Hiçbir seçmen sandık başına giderken kaygı duymamalıdır (Beren, 2013)..

Seçim güvenliği salt sandıkla ilgili değildir. Sandıkların çalınmaması, sahte oyların kullanılması ya da basılması, veya kitlelerin belli bir görüş doğrultusunda kullanılmasına zorlanılmaması, tehdit edilmemesi vb. faktörleri de içermektedir. Bunun için de ne yapılması gerekiyorsa yetkili mercilerin yapması gerekir. İster legal bir yapı olsun ister illegal bir grup olsun özellikle seçmenlerin tercihini özgür bir şekilde kullanılmasını engellemeye, tehdit etmeye çalışıyorsa güvenlik tedbirlerin ivedilikle alınması gerekir. Toplum içinde kutuplaşmaya zemin hazırlayacak tüm muhtemel etkilerin seçmen üzerinde tehdit oluşturacağı için önlenmesi önemlidir (Beren, 2013).

Seçmen hangi partiye oy verirse versin diğer siyasi partiler tarafından tehdit, yalnızlaştırma, bazı devlet imkanlarından mahrum bırakılmaması uzun dönemli ülkenin yararına olacaktır. Bireyler ötekileştirerek, bazı devlet imkanlarından mahrum bırakmak

cezalandırmak ve tehdit etmek, onları yok saymak ülkenin geleceğine daha fazla zarar verir. Bunun temel çözümü insanlar yanlış yolda olsalar dahi onlarla olan diyalogu kesmemek lazım. Onları bilgilendirerek yanlış yolda olduklarını izah etmek suretiyle kazanma yoluna gidilmelidir. Kazan kazan metodu uygulanmalıdır. Temel sınır da görüşlerin, fikirlerin karşılıklı tartışılmasıdır ve ötesine götürülmemesidir. Zorla kendi fikrini empoze etmeye çalışmamalıdır. Yüce Allah da Bakara 256’da bu şekilde buyurmaktadır. Özetlemek gerekirse seçim ile ilgili her türlü değerin korunması gelişmiş toplumlarda önemli değerlerin arasındadır. Her seçmen özgür olarak kendi iradesini güvenli bir ortam içinde sandığa yansıtma güvenliğine sahip olmalıdır. Seçim güvenliğinden kasıt sadece seçim günü seçmenlerin güvenli bir şekilde oylarını kullanmak şeklinde değerlendirmemek gerekir. Yukarıda da izah edildiği gibi güvenlik denildiğinde, seçim ile ilgili tüm değerlerin korunmasını barındıran çok geniş bir süreç akla gelmelidir yoksa sadece seçim günü sağlanan güvenlik kast edilmemelidir. Ya da sadece adayın güvenliği de olmamalıdır. Güvenlik faktörü içinde adayın, oy ve sandık pusulalarının güvenliği ile birlikte özellikle seçmenin siyasi tercihini hiçbir baskı ve tehdit altında kalmadan tamamen kendi hür iradesini kullanarak tercihini sandığa yansıtma hürriyetidir. Bunun dışındaki durumlarda seçmenin tercihini özgürce sandığa yansıtması mümkün değildir. Toplumsal huzur ve barışın tesis etmek için yapılması gerek güvenliğin alınmasında herkesin yararınadır (Beren, 2013).

2.7. Seçimlerde oy verirken sizin için en önemli olan faktörler

Çakır ve Biçer (2015) tarafından Kayseri genelinde 905 kişiye uygulanan bir araştırmaya göre oy kullanma davranışında hangi kriterlerin etkili olduğu tespit etmeye çalıştıkları çalışmalarında Kayseri seçmeninin tercihlerinde en önemli unsurların ‘adayın proje ve vaatleri’, ‘lider’ ve ‘aday’ olduğu ve buna bağlı olarak seçmenlerin çoğunluğunun ‘rasyonel oy verme’ ve ‘konuya oy verme’ yaklaşımlarına uygun olarak oy kullanma eğiliminde olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan, ‘seçim propagandasında kullanılan müzikler’, ‘halkın çoğunluğunun eğilimleri’ ve ‘adayın broşür, el ilanı, fotoğraf ve afişleri’ gibi aktivitelerin katılımcıların en etkisiz bulunduğu unsurlar olarak bulunurken; seçmen tercihini etkileyen unsurlardan ‘propaganda’ ve ‘kamuoyu araştırmaları da katılımcıların en etkisiz kriterler olarak değerlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Siyasî pazarlama faaliyetlerinin tıpkı ticarî pazarlamada olduğu gibi hedef kitle tarafından ne kadar önemsendiği noktasında yapılan bu çalışmaya göre Burdur özelinde yürütülen siyasî pazarlama faaliyetlerine seçmenlerin duyarlı oldukları gözlemlenmiştir. Özellikle de yeni nesil internet medyası reklamlarının eski klasik reklamlara göre seçmeni daha çok etkilediği kanaati oluşmaktadır. Siyasî rekabet ortamında kararsız seçmene görsel ve gerçekçi reklamlarla hitap etme ihtiyacının olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmacılara göre, araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan en önemlisi kararsız seçmenleri etkilemek isteyen siyasî partilerin öncelikli gündemlerinin ekonomi olması ama diğer konuları da ihmal etmemeleri gerektiğidir. Ayrıca

siyasî pazarlama faaliyetlerinin bir diğerk sonucu da seçmenlerin hangi partiye oy vereceğinden ziyade seçimlere katılım yönünde etkili olmasıdır (Saritaş & Bütün, 2016).

Türkiye’de seçme ve seçilme yaşının On sekiz olduğu günümüzde aslında seçmenin tercihine etki eden faktörler çok küçük yaşlarda başlıyor. En büyük etkileşim aileden kaynaklıdır. Daha sonra diğerk iç ve dış değişkenler seçmen tercihlerine etki ederler. Bu etkileşim zamanla değişebilir ve gelişebilir. Hatta bu süreç sosyalleşme süreci içerisinde bazen ömür boyu sürebilmektedir (Saritaş & Bütün, 2016).

Gül, Cansever ve Turhan (2015) “2011 Genel ve 2014 Yerel Seçimlerinde Isparta’ da Seçmen Davranışı Analizi” adlı çalışmaya göre yerel seçimler ile milletvekili seçimlerinin etkilendikleri bağımlı değişkenler farklı olabilmektedirler. Örneğinin yerel seçimlerde seçmenlerin ulusal siyasetin etkisinde kaldıklarını ileri sürmektedir. Öte yandan yerel seçimlerde seçmenlerin oy kullanma davranışlarını seçim çevresinin, adayların, seçmenlerin ve partilerin kendine has özellikleri de son derece etkileyebilmektedirler. Ayrıca seçmenleri stratejik oy verme davranışına da yönlendirebildiklerini ortaya çıkarmıştır.

Demokratik siyasi rejimlerin hakim olduğu toplumlarda seçmenler, çok farklı seçenekler arasından siyasi tercihini verebilmektedirler. Çünkü seçmenin tercihini etkileyen birçok bağımlı değişken olabilmektedir. Bunların başında şüphesiz grup baskılarından tutun ailenin siyasal geçmişi, ekonomik koşulları gelebilmektedir. Ayrıca siyasal kampanyaların yapıldığı çalışmalarında da önemli bir

uygulama olarak imaj oluşturma görülmektedir. Bunun nedeni ise seçmenler, karar verme aşamalarında kendi ideal aday profilleri ile önlerine çıkan gerçek aday imajları arasında bir mukayese yapabilmektedirler. Konya merkezde 470 denek ile ankete dayalı yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak yapılan alan arařtırmāsından elde edilen bulgulara göre ortaya çıkan en temel sonucun aday imajı oluşumunda birçok değişken bulunmuş ancak, adayın karakteristiklerinin en büyük paya sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Öte yandan seçmenin zihnindeki aday imajını cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, meslek, siyasal kimlik tanımlaması ve oy verilen parti gibi değişkenlerin de farklı düzeylerde etkilediği fark edilmiştir (Damlapınar & Balcı, 2005; Bor Akay, 2014).

Seçmen tercihini etkileyen değişkenlerin başında seçmenin davranışını Şekillendiren sosyolojik, psikolojik ve rasyonel tercih modelleri gelmektedir. Çünkü seçmenin sosyolojik yaklaşımı seçmen davranışlarını temelde toplumdaki sosyal ayrışmalar ve farklılıklar tarafından belirlenebiliyor. Buradaki psikolojik yaklaşımdan kasıt algı, baskı ve bağımlılığın seçmen davranışları üzerinde etkili olduğudur. Öte yanda rasyonel tercih yaklaşımında ise seçmenler şüphesiz çıkarları doğrultusunda davranabilmektedirler. Araştırmacı tarafından 2014 yerel seçimlerinde Zonguldak ili merkezinde yapılan araştırmada seçmenlerin oy tercihlerinde etkili olan faktörlerin tespiti amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre seçmen tercihinin daha çok

rasyonel tercih yaklaşımı ile ilişkili olduğu, sosyolojik yaklaşımın ise çok da etkili olmadığı tespit edilmiştir (Teyyare & Avcı, 2016).

Araştırmacılar Çavuşoğlu ve Pekkaya, (2016) tarafından yapılan “Yerel seçimlerde genç seçmenlerin siyasal davranışlarına ilişkin bir inceleme: Bülent Ecevit Üniversitesi örneği” adlı bilimsel araştırmaya göre seçmen davranışını etkileyen birçok değişken olduğu ancak bu değişkenler içinde “adayın etnik kökeni”, “adayın o ilden olması” ve “iktidar partisinden olması” seçmen için fazla önem arz etmediği, “adayın hizmet tecrübesi”, “adayın projeleri”, “aday vaatlerinin yapılabirliği” ve “adayın eğitim düzeyi” gibi değişkenler oldukça büyük etkiye sahip olduğu gözlenmiştir.

Literatür araştırmasına göre adayın çekicilik özelliği ile adayın seçimi başarısı arasında bir ilişkinin olduğudur. Bazı adaylar görünüm olarak oldukça çekici olmalarına rağmen politik olarak istenen başarıyı göstermedikleri gözlemlenmiştir. Hatta kısa süreli kendilerini çekicilik izlenimi gösteren adayların başarısız oldukları da gözlemlenmiştir. Bununla herkesin kendi kişilik özelliklerini göstermeleri, yanıltıcı tavırlarda bulunmamaları önem kazanmaktadır. Böyle davranmaları seçmene daha inandırıcı olabilmektedirler. Seçmene soyut vaatlerden ziyade somut vaatlerde bulunmaları seçmenin gönlünü daha rahat kazanabilirler (Güllüpunar, 2013).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. METODOLOJİ

Yöntem, genel olarak bir işi en uygun şekilde gerçekleştirmenin yolunu gösterir. Her akademik çalışmanın amacına göre yöntemler farklılık arz edebilir. Örneğin betimleme yöntemleri genellikle durum tespiti yapmaya yönelik çalışmalarda tercih edilmektedir. Bu yöntem, olguların, nesnelere, olayların, farklı durumların ne olduklarını, belli özelliklerinin neler olduğunu ortaya çıkarma işlemleridir (Cebeci, 2010). Bu araştırmanın amacı, Van'daki seçmenin tercihini etkileyen faktörlerini incelemektir. Bu nedenle araştırma, betimsel nitelikte bir araştırmadır.

Ancak, bu çalışma hem niceliksel (quantitative) ve hem de niteliksel (qualitative) metot kullanıldı. Çünkü bu çalışma sadece sorunları tanımlayıcı-betimleyici (descriptive) değil, araştırma sınırlılıkları dâhilinde olan sorunların nedenleri, muhtemel çözüm bulma yolları üzerine de fikir üreten bilimsel bir çalışmadır. Bu bilimsel çalışmanın örnekleminin nasıl tespit edildiği ve hangi veri toplama araçları ile verilerin nasıl ve kiminle yapılacağı ayrıca toplanan ilgili verilerin ne şekilde analiz edileceği aşağıda verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Bilimsel çalışmanın kütesini Van ilindeki seçmeni oluşturmaktadır. Uygulamanın yapıldığı tarihte Van'ın genel nüfusu yaklaşık olarak 1.123.784'dir. Araştırma, bu ana küteden kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen 664 seçmen üzerinde 2019 tarihinde kolayda

örnekleme anket yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Anket formları içerisinden yanlış ya da eksik doldurulan, soruların tümünde ya da büyük bir kısmında aynı seçeneğin işaretlendiği ve okunmadan cevaplayabileceği olasılığına karşı 1000 anketin üzerinde seçmene dağıtıldı. Ancak uygulama sonucunda, bunlardan 812 kişinin doldurduğu anket formları analiz kapsamına dâhil edildi ve analizler gerçekleştirildi.

Van merkez, ilçe ve köylerinde bulunan seçmenlerin tercihini etkileyen faktörlerin tespitine yönelik yapılacak bu araştırma ile mevcut durumun saptanması hedeflendiğinden, yöntem olarak daha ziyade tanımlayıcı-betimleyici araştırma yönteminden yararlanıldı.

Araştırma, seçmenin tercihine etki eden faktörleri tespit etmek amacıyla yüz yüze gerçekleştirilen yazılı bir anket çalışmasına ve buradan elde edilen sonuçların analizi ve yorumlanmasına dayanmaktadır. Bu projenin yöntemi üç evrede tamamlaması düşünüldü. İlk evrede literatür taraması, ikinci safhada yazılı anketler ve son evrede ise çıkan bulgular analiz edilerek birinci safhadaki veri çalışmalarının bilgileri ile karşılaştırması yapıldı.

3.2. Araştırma Stratejisi

Araştırma Van ili, ilçe ve köylerinde gerçekleştirilmiş olup seçmenlerin tercihini etkileyen faktörleri bulmaya yöneliktir. Araştırma sorularını elde etmek amacıyla, bir vaka çalışması başarılı bir sonucun elde edilmesi için uygun bir araştırma stratejisidir. Bu nedenle, Van merkez ilçeler başta olmak üzere tüm ilçelerde yaşayan

ve seçmen yaşına gelmiş 812 seçmen üzerinde rasgele yöntemiyle bir araştırma yapıldı. Bu çalışmanın amacına uygun olan anketler uygulanmıştır. Yörede anket kültürü gelişmediğinden dolayı 1000'nin üzerinde seçmene anketörler aracılığı ile ulaşılmıştır. Bunlardan uygun olan 812 tanesi değerlendirilmeye alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Enstrümanları

Değişkenlerin doğru ifadelerle ölçülebilmesi için veri toplama aracı olarak öncelikle geniş bir literatür çalışması yapıldı. Araştırmanın içeriğine uygun ve içeriği ile uyumlu ayrıca ilgili yazında kabul görmüş ölçeklere ulaşıldı. Veri toplama enstrümanı olarak (Doğan ve Göker, 2010; Beren, 2013; Çakır, 2014) çalışmalarından yararlanıldı. Anket formu, 10 kısımdan oluşmaktadır; Bölüm 1: Seçmen tercihine etki eden ekonomik faktörler (*1. Seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler, 2. Siyasilerin ekonomik vaatlerini dikkate alır, ona göre oyumu kullanırım, 3. Siyasilerin ekonomik vaatleri bana daima inandırıcı gelir*), Bölüm 2: Seçmen tercihine etki eden ideolojik faktörler (*1. Dini inancıma uygun olan partiye oy veririm, 2. Siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm, 3. Seçimlerde ne olursa olsun parti başkanının öne çıkardığı adayı desteklerim, 4. Partimin öne çıkardığı adayın yetersiz olduğunu düşünürsem dahi seçimde onu desteklerim*), Bölüm 3: Seçmen tercihine etki eden kültürel faktörler (Siyasi kültür) (*1. Oyumu kime vereceğimi aşiretime danışırım, 2. Oyumu kime vereceğime kimse karışamaz, 3. Parti genel başkanının karizması siyasi tercihim etkiler, 4. Parti genel başkanının projeleri/vaatleri siyasi tercihim*

etkiler, 5. Partilerin seçim toplantıları siyasi tercihimizi etkiler, 6. Partilerin ev ziyaretleri siyasi tercihimizi etkiler, 7. Ailemin eğilimleri siyasi tercihimizi etkiler, 8. Belediye başkanının iktidar partisinden olması siyasi düşüncemi etkiler, 9. Partilerin seçim propagandalarında kullanılan müzikler siyasi tercihimizi etkiler, 10. Yazılı/görsel medya siyasi tercihimizi etkiler), Bölüm 4: Seçmen tercihinine etki eden feodal faktörler (1. Genel/yerel seçimlerde aşiretimden bir aday varsa öncelikle onu desteklerim, 2. Genel/yerel seçimlerde ailemden bir aday varsa öncelikle onu desteklerim, 3. Eğer aday gerçekten nitelikli/liyakatli ise aşiretine bakmadan doğrudan desteklerim, 4. Çevremdeki insanların çoğu, aşiretinden izin almadığı sürece aday olamazlar, 5. Çevremdeki insanların çoğu, ailesinden izin almadığı sürece aday olamazlar, 6. Seçimlerde aday olabilmek için yöredeki kanun dışı oluşumların görüşü önemlidir, 7. Mensubu olduğum aşiret ağasının göstereceği adayın niteliğine ve liyakatine bakmaksızın desteklerim), Bölüm 5: Seçmen tercihinine etki eden demografik faktörler (1. Genel/yerel seçimlerde kendi milletimden (Türk, Kürt, Arap, vs.) insanından gelen bir aday varsa öncelikle onu desteklerim, 2. Seçimde kendi bölgemin insanından gelen bir aday varsa öncelikle onu desteklerim, 3. Eğer aday gerçekten liyakatli ise etnik kimliğine (Kürt, Türkmen, Arap vs.) bakmadan desteklerim, 4. Ayrılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin zayıf düşmesine neden olmuştur, 5 Ayrılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına olumlu katkı sağlamaktadır), Bölüm 6: Seçmen tercihinine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler (1. Sandıktaki oyları değiştirmeye kimsenin gücü yetmez, 2. Güçlü olan kişi sandık başında

da güçlüdür, 3. Güçlü olan aile sandık başında da güçlüdür, 4. Güçlü olan aşiret sandık başında da güçlüdür, 5. Seçimde kullandığı oy nedeniyle hiç kimse en ufak bir endişe duymaz, kimsenin başı ağrımaz, 6. Bazı kişiler, illegal örgüt korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir, 7. Bazı kişiler, aşiret korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir), Bölüm 7: Yerel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir? (a) Seçim kampanyalarını takip ettikten sonra, b) Oy vereceğim parti her zaman bellidir, c) Adaylar belirlendikten sonra, d) Seçimden bir iki gün önce, e) Sandık Başında), Bölüm 8: Siyasi tercihinizi belirlemede hangisinin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz? (a) Aşiretim, b) Ailem, c) Arkadaşlarım, d) Üyesi olduğum dernek/STK, e) Kitle İletişim Araçları, f) Seçim kampanyaları ve propaganda, g) Kanaat önderleri, h) Baskı grupları), Bölüm 9: Genel/yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir? (1. Parti lideri, 2. Parti ideolojisi, 3. Aday, 4. Hem aday hem parti), Bölüm 10: Demografik bilgiler. Bu 10 bölümdeki değişkenleri ölçmek amacıyla 82 sorudan oluşan bir anket hazırlandı. 1. 2. 3. 4. 5. 6. ve 9. bölümlerin değerlendirilmesinde Likert tip beşli derecelendirme ölçeği kullanıldı. Anketin hazırlanmasında literatürden yararlanıldı. Bu nedenle Fatih Beren'in "Seçmen Tercihine Etki Eden Faktörler ve Seçim Güvenliği: Şanlıurfa İli Örneği" isimli çalışmasında kullandığı ölçekten yararlanıldı.

3.4. Veri Analiz Süreci

Araştırma verileri SPSS 22.0 (Statistical Package for the Social Science) programı kullanılarak analiz edildi. Elde edilen veriler takip eden bölümlerde ayrıntılı bir biçimde sunuldu ve yorumlandı.

3.5. Cevap Oranı

Evrenin 1,123,784 olarak hesaplandığı, kabul edilebilir hatanın 5% ve önerilen örneklem büyüklüğü 99%=664 olduğu bilimsel araştırma projesinde %100'lük bir cevap oranı elde edilmiştir. Toplamda 1000 civarında seçmene anketler ulaştırıldı. Bunlardan 812 anket verileri işlendi ve analiz edildi.

3.6. Güvenirlilik

Tablo 1: Güvenirlilik Katsayıları

Reliability Statistics	
N of Items	Cronbach's Alpha
1: Seçmen tercihinine etki eden ekonomik faktörler (3 madde)	,512
2: Seçmen tercihinine etki eden ideolojik faktörler (4 madde)	,553
3: Seçmen tercihinine etki eden kültürel faktörler (Siyasi kültür) (10 madde)	,692
4: Seçmen tercihinine etki eden feodal faktörler (7 madde)	,687
5: Seçmen tercihinine etki eden demografik faktörler (5 madde)	,437
6: Seçmen tercihinine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler (7 madde)	,643
7: Yerel/Genel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir? (5 madde)	,802
8. Genel/yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir? (4 madde)	,751
Genel Toplam (45 madde)	,848

Güvenilirlik analizi anketlerin verilen cevaplarının tutarlı olup olmadığını ölçer. Bu anketlerin daha önceden belirlenmiş bir ölçek türüne göre hazırlanmış olması gerekir. Güvenilirlik analizi yapılırken Cronbach Alpha (α) değeri bulunur. Bu değer bulunurken her maddenin ayrı ayrı α değeri olabileceği gibi, ankette kullanılan tüm soruların ortalama bir α Cronbach Alpha (α) değerinin 0,7'den büyük olması ve $\alpha > 0,8$ olması durumunda anketin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu anlamı taşır (<http://www.ekonomianaliz.com/guvenilirlik-analizi-reliability-analysis/>, erişim tarihi 01.01.2020).

Cronbach's alpha (α) katsayısı şu şekilde formüle edilir:

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^K \sigma_{Y_i}^2}{\sigma_X^2} \right)$$

Likert tipli ölçeklerde genelde Cronbach alfa kullanılmaktadır. Genel kabul edilen Cronbach alfa değerleri; (Terzi, 2017; <http://www.ekonomianaliz.com/guvenilirlik-analizi-reliability-analysis/> erişim tarihi 03.05.2020).

Cronbach's alpha	Güvenilirlik
$\alpha \geq .9$	Mükemmel
$.9 > \alpha \geq .8$	İyi
$.8 > \alpha \geq .7$	Kabul edilebilir
$.7 > \alpha \geq .6$	Şüpheli
$.6 > \alpha \geq .5$	Kötü
$.5 > \alpha$	Güvenilmez

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA ANALİZİ

4.1. Frekans Analizleri

4.1.1. Katılımcının Yaş Aralığı

Tablo 2: Katılımcının Yaş Aralığı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-20 yaş	100	12,3	12,8	12,8
	21-25	157	19,3	20,0	32,8
	26-30	180	22,2	23,0	55,7
	31-35	104	12,8	13,3	69,0
	36-40	92	11,3	11,7	80,7
	41-45	66	8,1	8,4	89,2
	46-50	33	4,1	4,2	93,4
	50 ve üzeri	52	6,4	6,6	100,0
	Total	784	96,6	100,0	
Missing	System	28	3,4		
Total		812	100,0		

Katılımcıların yaş aralığına göre dağılımları incelendiğinde (**Tablo 2**) en yüksek oranın %22,2'lik bir oranla '26-30' yaş aralığı seçmenler 180 kişiden oluşurken, bu yaş aralığını %19,3 ile '21-25' yaş grubunu izlemektedir. En düşük oranın %4,1'lik bir oranla '46-50' yaş aralığı seçmenler 52 kişiden oluşmaktadır.

4.1.2. Katılımcının Cinsiyeti

Tablo 3: Katılımcının Cinsiyeti

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kadın	212	26,1	27,5	27,5
	Erkek	560	69,0	72,5	100,0
	Total	772	95,1	100,0	
Missing	System	40	4,9		
Total		812	100,0		

Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde (**Tablo 3**) %26,1’lik bir oranla ‘kadın’ seçmenler 212 kişiden oluşurken, 560 kişiden oluşan ‘erkek’ seçmenler %69,0’lık bir oranla temsil edilmektedir.

4.1.3. Katılımcının Medeni Durumu

Tablo 4: Katılımcının Medeni Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Bekar	384	47,3	47,9	47,9
	Evli	401	49,4	50,1	98,0
	Boşanmış	16	2,0	2,0	100,0
	Total	801	98,6	100,0	
Missing System		11	1,4		
Total		812	100,0		

Katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımları incelendiğinde (**Tablo 4**), medeni durumu ‘evli’ seçmenlerin bu çalışmada %49,4’lik bir oranla evli seçmenler 401 kişiden oluşarak ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bunu %47,3’lik bir oranla bekar katılımcılar 384 kişiden oluşmaktadır.

4.1.4. Katılımcının Eğitim Durumu

Tablo 5: Katılımcının Eğitim Durumu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Okuryazar değil	39	4,8	4,8	4,8
	İlköğretim	99	12,2	12,2	17,0
	Lise	241	29,7	29,8	46,8
	Ön lisans	126	15,5	15,6	62,3
	Lisans	247	30,4	30,5	92,8
	Yüksek Lisans	44	5,4	5,4	98,3
	Doktora	14	1,7	1,7	100,0
	Total	810	99,8	100,0	
Missing System		2	,2		
Total		812	100,0		

Bu çalışmaya katılan seçmenlerin içerisinde en yüksek oranın %30,4'lik bir yüzdeyle 247 kişinin lisans mezunu olması önemlidir (**Tablo 5**). Diğer katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde ise eğitim düzeyi 'lise' olanların katılımcı gruplar içerisinde ikinci en yüksek yüzdeye (%29,7) sahip olduğu ve 241 kişi oldukları görülmektedir. Öte yandan ön lisans derecesinde eğitim alanların %15,5'lik yüzdeyle 126 kişi ile üçüncü sırada yer aldıkları görülmektedir. Bunu %12,2'lik yüzdeyle 99 kişi ilköğretim derecesinde eğitime sahipler. Diğer taraftan yüksek lisans derecesine sahip olan katılımcıların 44 kişi ile %5,4'lik bir dilimi aldıkları görülmektedir. Okuryazar olmayanların oranı %4,8 iken eğitim düzeyi 'lisansüstü' olan katılımcıların oranı da %3,65 düzeyinde kalmıştır. Son olarak dokta derecesiyle bu bilimsel çalışmaya katılanların sayısı 14 kişi ile %1,7'lik bir oranla temsil edilmişlerdir.

4.1.5. Katılımcının Meslek Durumu

Tablo 6: Katılımcının Meslek Durumu

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Doktora	100	12,3	12,4	12,4
Öğrenci	165	20,3	20,4	32,8
Esnaf	90	11,1	11,2	44,0
Memur	108	13,3	13,4	57,4
Yönetici	36	4,4	4,5	61,8
İnşaat Sektörü	16	2,0	2,0	63,8
Mühendis	18	2,2	2,2	66,0
Tüccar	3	,4	,4	66,4
Eğitmen	138	17,0	17,1	83,5
Üst düzey yönetici	3	,4	,4	83,9
Diğerleri	130	16,0	16,1	100,0
Total	807	99,4	100,0	

Katılımcıların meslekleri incelendiğinde (**Tablo 6**), toplamda 165 kişilik bir grupla öğrencilerin toplam katılımcılara oranının %20,3 olurken, ikinci sırayı ise 138 kişi ve %17,0'lık bir oranla eğitimcilerin yer aldığı anlaşılmaktadır. Üçüncü sırada ise 130 kişi ile %16,1 ile 'diğer meslek grubunu' temsil ettikleri anlaşılmaktadır. Çalışan kesim olan memurlar ise 108 kişi ile bu bilimsel çalışmaya katıldıkları ve %13,3'lik bir yüzdeliği temsil etmektedirler.

4.1.6. Araştırmanın Yapıldığı Yer

Tablo 7: Araştırmanın Yapıldığı yer

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	İl	1	,1	,1	,1
	İlçe	441	54,3	54,3	54,4
	Köy	54	6,7	6,7	61,1
	Merkez ilçe	316	38,9	38,9	100,0
	Total	812	100,0	100,0	

Anketlerin yapıldığı yer incelendiğinde (**Şekil 7**) ise %54,3 yüzdeyle 441 kişi ilçelerden %38,9 yüzdeyle 317 kişi merkez ilçeler olarak kabul edilen İpekyolu ve Tuşba ilçelerinden katılım sağlandığı görülmektedir.

4.2. Ekonomik Faktörler Analizleri

4.2.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Yaş Aralığı)

Tablo 8: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Yaş Aralığı)

	EkoFak1	EkoFak2	EkoFak3
18-20	3,3200	2,8300	2,3000
21-25	3,5294	3,1795	2,4522
26-30	3,5506	2,9551	2,2402
31-35	3,2913	2,8173	2,2718
36-40	3,6630	3,0682	2,5909
41-45	3,5625	3,0154	2,4127
46-50	3,6364	3,4848	2,6061
50 ve üzeri	3,5577	3,1800	2,5600
Total	3,5006	3,0207	2,3855

Seçmenlerin “**Seçmen tercihine etki eden ekonomik faktörler**” üç soruyla ölçülmeye çalışıldı. Seçmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar yaş aralıklarına göre incelendiğinde (**Tablo 8**), “seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler” seçeneğine en yüksek desteğin 3,6630’lık ortalama ile 36-40 yaş grubundan geldiği anlaşılmaktadır. En düşük desteğin de 3,2913’lük destekle 31-35 yaş grubundan geldiği anlaşılmaktadır. “Siyasilerin ekonomik vaatlerini dikkate alır, ona göre oyumu kullanırım” seçeneğine seçmenlerin desteği 46-50 yaş grubundan geldiği ve 3,4848’lik bir ortalama ile seçmenlerin tercihini ikinci derecede etkileyen önemli diğer bir faktör olduğu gözlemlenmektedir. Seçmenin tercihini en az etkileyen faktörün 2,6061’lik ortalama ile “siyasilerin ekonomik vaatleri bana daima inandırıcı gelir” olduğu anlaşılmaktadır. Seçmenlerin genel toplamda da 3,5006’lık ortalama ile “**Seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler**”

seçeneğinin tercihini etkileyen ekonomik faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.2.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Cinsiyet)

Tablo 9: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Cinsiyet)

	EkoFak1	EkoFak2	EkoFak3
Kadın	3,4689	3,0569	2,3934
Erkek	3,5298	2,9582	2,3497
Total	3,5131	2,9855	2,3618

Seçmenlerin “**Seçmen tercihine etki eden ekonomik faktörler**” sorusuna verdikleri cevaplar cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde (**Tablo 9**), “seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler” seçeneğine en yüksek desteğin 3,5298’lik ortalama ile erkek seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. “Siyasilerin ekonomik vaatlerini dikkate alır, ona göre oyumu kullanırım” seçeneğine seçmenlerin desteği kadınlardan gelmektedir. Kadın seçmenlerin bu seçeneğe verdikleri 3,0569’luk bir ortalama ile de tercihlerini ikinci derecede etkileyen önemli diğer bir faktör olduğu gözlemlenmektedir. Seçmenlerin tercihini cinsiyet değişkenine göre en az etkileyen faktörün 2,3497’lik ortalama ile “siyasilerin ekonomik vaatleri bana daima inandırıcı gelir” erkek seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,5131’lik ortalama ile “Seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler” seçeneğinin seçmenin tercihini etkileyen ekonomik faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.2.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Medeni Durum)

Tablo 10: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Medeni Durum)

	EkoFak1	EkoFak2	EkoFak3
Bekar	3,5858	3,0577	2,3727
Evli	3,4066	2,9720	2,3776
Boşanmış	3,2500	3,1250	2,9375
Total	3,4893	3,0165	2,3866

Seçmenlerin “**Seçmen tercihinine etki eden ekonomik faktörler**” sorusuna verdikleri cevaplar medeni duruma göre incelendiğinde (**Tablo 10**), “seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler” seçeneğine en yüksek desteğin 3,5858’lik ortalama ile bekar seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. “Siyasilerin ekonomik vaatlerini dikkate alır, ona göre oyumu kullanırım” seçeneğine seçmenlerin desteği boşanmış seçmenlerden gelmektedir. Boşanmış seçmenlerin bu seçeneğe verdikleri 3,1250’lik bir ortalama ile de seçmen tercihini ikinci derecede etkileyen önemli diğer bir faktör olduğu gözlemlenmektedir. Seçmenlerin tercihini medeni durum değişkenine göre en az etkileyen faktörün 2,9375’lik ortalama ile “siyasilerin ekonomik vaatleri bana daima inandırıcı gelir” boşanmış seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,4893’lük ortalama ile “Seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler” seçeneğinin tercihlerini etkileyen ekonomik faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.2.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Eğitim Durumu)

Tablo 11: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Eğitim Durumu)

	EkoFak1	EkoFak2	EkoFak3
Okuryazar değil	2,5526	2,7179	2,6410
İlköğretim	3,3367	3,4592	2,8283
Lise	3,3067	2,8776	2,3475
Ön lisans	3,4309	3,1984	2,6720
Lisans	3,8735	3,0000	2,1618
Yüksek Lisans	3,9545	2,7500	2,0909
Doktora	3,2143	2,9286	1,7857
Total	3,5012	3,0225	2,3922

Seçmenlerin “**Seçmen tercihinine etki eden ekonomik faktörler**” sorusuna verdikleri cevaplar medeni duruma göre incelendiğinde (**Tablo 11**), “seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler” seçeneğine en yüksek desteğin 3,9545’lik ortalama ile yüksek Lisans seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. “Siyasilerin ekonomik vaatlerini dikkate alır, ona göre oyumu kullanırım” seçeneğine seçmenlerin desteği ön lisans seçmenlerden gelmektedir. Bu kesim seçmenlerin bu seçeneğe verdikleri 3,1984’lük bir ortalama ile de seçmen tercihini ikinci derecede etkileyen önemli diğer bir faktör olduğu gözlemlenmektedir. Seçmenlerin tercihini eğitim durum değişkenine göre en az etkileyen faktörün 2,8283’lük ortalama ile “siyasilerin ekonomik vaatleri bana daima inandırıcı gelir” ilköğretim seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,5012’lik ortalama ile “Seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler” seçeneğinin tercihlerini etkileyen ekonomik faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.2.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Meslek Grubu)

Tablo 12: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ekonomik faktörler (Meslek Grubu)

	EkoFak1	EkoFak2	EkoFak3
Serbest Meslek	3,0612	3,0300	2,5900
Öğrenci	3,5521	3,1220	2,5305
Esnaf	3,1333	2,8556	2,3933
Memur	3,5234	3,0566	2,2286
Yönetici	3,4722	3,0571	2,6667
İnşaat Sektörü	2,8750	2,3125	1,6250
Mühendis	3,8889	3,2222	2,6667
Tüccar	4,3333	3,6667	3,3333
Eğitimci	3,8309	2,7926	1,8750
Üst düzey yönetici	4,6667	2,0000	1,0000
Diğerleri	3,6378	3,2520	2,7222
Total	3,4994	3,0188	2,3912

Seçmenlerin “**Seçmen tercihine etki eden ekonomik faktörler**” sorusuna verdikleri cevaplar meslek grubu göre incelendiğinde (**Tablo 12**), “seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler” seçeneğine en yüksek desteğin 4,6667’lik ortalama ile üst düzey yönetici seçmenlerden geldiği ve “siyasilerin ekonomik vaatlerini dikkate alır, ona göre oyumu kullanırım” seçeneğine seçmenlerin desteği tüccar olan seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Bu kesim seçmenlerin bu seçeneğe verdikleri 3,6667’lik bir ortalama ile de seçmen tercihini ikinci derecede etkileyen oldukça önemli diğer bir değişken olduğu gözlemlenmektedir. Seçmenlerin tercihini meslek grubu değişkenine göre en az etkileyen değişkenin 3,3333’lük ortalama ile “siyasilerin ekonomik vaatleri bana daima inandırıcı gelir” faktörünün aynı şekilde tüccar seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,4994’lik ortalama ile “seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler”

seçeneğinin tercihlerini etkileyen ekonomik faktör olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.6. Ekonomik faktörler değişkenlerinin yaş değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde ekonomik faktörler yaşa göre farklılık göstermez.

Tablo 13: Ekonomik faktör değişkenleri bakımından yaş değişkeninin seviyeleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığına dair varyans analizi sonuçları.

ANOVA						
		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
EkoFak	Between Groups	12,226	7	1,747	1,842	,076
	Within Groups	715,917	755	,948		
	Total	728,142	762			
EkoFak1	Between Groups	11,797	7	1,685	,821	,570
	Within Groups	1573,952	767	2,052		
	Total	1585,750	774			
EkoFak2	Between Groups	21,218	7	3,031	1,670	,113
	Within Groups	1390,452	766	1,815		
	Total	1411,669	773			
EkoFak3	Between Groups	13,426	7	1,918	1,073	,379
	Within Groups	1367,692	765	1,788		
	Total	1381,118	772			

Yapılan varyans analizi sonucuna göre ekonomik faktör değişkenleri bakımından yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır (p değerleri sırasıyla 0.076, 0.570, 0.113 ve 0.379 olarak elde edilmiştir). Sonuç olarak her yaş kesimindeki katılımcıların bu faktörler bakımından görüşleri paralellik arz etmektedir.

4.2.7. Ekonomik faktör değişkenleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılık olup olmadığına dair t-testi sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ekonomik faktörler cinsiyete göre farklılık göstermez

Tablo 14: Ekonomik faktör değişkenleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılık olup olmadığına dair t-testi sonuçları

	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
EkoFak1	-,530	760	,596	-,06094	,11505
EkoFak2	,908	759	,364	,09869	,10869
EkoFak3	,405	758	,685	,04364	,10766
EkoFak	,495	747	,620	,03918	,07909

T testi sonuçlarına göre bu değişkenler bakımından kadın ve erkekler arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ve p değerleri sırasıyla 0.596, 0.364, 0.685, 0.620 olarak elde edilmiştir.

4.2.8. Ekonomik faktörler değişkenlerinin medeni durum değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ekonomik faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez

Tablo 15: Ekonomik faktörler değişkenlerinin medeni durum değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

ANOVA						
		Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
EkoFak	Between Groups	1,790	2	,895	,944	,389
	Within Groups	734,407	775	,948		
	Total	736,197	777			
EkoFak1	Between Groups	7,153	2	3,576	1,752	,174
	Within Groups	1608,506	788	2,041		
	Total	1615,659	790			
EkoFak2	Between Groups	1,614	2	,807	,446	,640
	Within Groups	1423,172	787	1,808		
	Total	1424,786	789			
EkoFak3	Between Groups	4,962	2	2,481	1,377	,253
	Within Groups	1416,136	786	1,802		
	Total	1421,098	788			

Yapılan varyans analizi sonucuna göre ekonomik faktör değişkenleri bakımından medeni durum seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır (p değerleri sırasıyla 0.389, 0.174, 0.640 ve 0.253 olarak elde edilmiştir).

4.2.9. Ekonomik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ekonomik faktörler yaşanılan yere göre farklılık göstermez

Tablo 16: Ekonomik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error
İlçe	435	3,3540	1,46029	,07002
Köy	53	3,9811	1,13494	,15590
Merkez İlçe	314	3,6210	1,39362	,07865
Total	802	3,5000	1,42499	,05032

Tablo 17: Ekonomik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
EkoFak	Between Groups	2,237	2	1,119	1,180	,308
	Within Groups	745,128	786	,948		
	Total	747,365	788			
EkoFak1	Between Groups	26,137	2	13,069	6,525	,002
	Within Groups	1600,363	799	2,003		
	Total	1626,500	801			
EkoFak2	Between Groups	1,358	2	,679	,374	,688
	Within Groups	1448,322	798	1,815		
	Total	1449,680	800			
EkoFak3	Between Groups	,859	2	,430	,238	,788
	Within Groups	1437,680	797	1,804		
	Total	1438,539	799			

Varyans analizi sonucuna göre sadece ekofak1 değişkeni bakımından yaşanan yerin seviyeleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0.002<0.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma sonucuna göre ilçede yaşayanlar ile köyde yaşayanlar arasında ($p=0.007<0.05$) ve ilçede yaşayanlar ile merkez ilçede yaşayanlar arasında ($p=0.030<0.05$) anlamlı farklılık bulunmuştur. Köyde yaşayanlar ile merkez ilçede yaşayanlar arasında farklılık çıkmamıştır ($0.201>0.05$). Buna göre köyde ve merkez ilçede yaşayan kişilerin ekofak1 değerleri ilçede yaşayanlara nazaran daha yüksek bulunmuştur.

4.2.10. Ekonomik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz ve Kruskal-Wallis testi sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ekonomik faktörler eğitim seviyelerine göre farklılık göstermez.

Tablo 18: Ekonomik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz ve Kruskal-Wallis testi sonuçları

ANOVA					
EkoFak2	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	34,691	6	5,782	3,246	,004
Within Groups	1410,904	792	1,781		
Total	1445,594	798			

Varyans analiz sonuçlarına göre ekonomik faktör 2 değişkeni bakımından eğitim seviyeleri arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0.004<0.05$). Farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma sonucuna göre: Okuryazar değil- ilköğretim (0.025), ilköğretim-Lise (0.006), ilköğretim-Lisans (0.033) ve ilköğretim-yüksek lisans (0.023) arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre eğitim seviyesi ilköğretim olanların bu değişken bakımından ortalamaları diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur.

Varyansların homojenliği varsayımı sağlanmadığından dolayı *EkoFak1*, *EkoFak3* ve *EkoFak* değişkenleri için varyans analizi yerine Kruskal-Wallis test istatistiği kullanıldı.

Tablo 19: Kruskal-Wallis test istatistiği (ekonomik faktör 1 değişkeni)

Test Statistics ^{a,b}	
	EkoFak1
Chi-Square	43,653
df	6
Asymp. Sig.	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Eğitim Durumu

Kruskall –Wallis test istatistiğinin sonucuna göre ekonomik faktör 1 değişkeni bakımından eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmıştır ($p=0.000<0.05$). Yapılan Dunnet çoklu karşılaştırma test istatistiğinin sonucuna göre: okuryazardeğil –lise (0.005), okuryazardeğil-ilköğretim (0.006), okuryazar değil-önlisans (0.001), okuryazar değil-Lisans (0.000), okuryazar değil- Yüksek lisans (0.000) , Lise-Lisans (0.000), lise –yüksek lisans (0.009), lisans-ilköğretim (0.002) ve ön lisans-Lisans (0.004) arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Buna göre okuryazar olmayanların bu değişken bakımından ortalaması, lise, ilköğretim, ön lisans, Lisans ve Yüksek lisan olan eğitim seviyelerine göre daha düşük bulunmuştur. Benzer şekilde lise ye ait ortalama lisans ve yüksek lisanstan daha düşük bulunmuştur. Ayrıca lisans eğitimine sahip kişilerin bu değişken bakımından ortalaması ilköğretim ve ön lisans tan yüksek bulunmuştur. Genel olarak eğitim seviyesi artıkça bu değişken bakımından ortalamalar daha yüksek çıkmaktadır.

Tablo 20: Kruskal-Wallis test istatistiği (Faktör3 değişkeni)

Test Statistics^{a,b}	
	EkoFak3
Chi-Square	27,371
df	6
Asymp. Sig.	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Eğitim Durumu

Kruskal-Wallis test istatistiğinin sonucuna göre ekonomik faktör3 değişkeni bakımından eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmıştır ($p=0.000<0.05$).

Farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla yapılan Dunnet çoklu karşılaştırma test istatistiğinin sonucuna göre: yüksek lisan-ön lisans (0.007), yüksek lisans-ilköğretim (0.001), lisan-ön lisans (0.002), lisans-ilköğretim (0.000) ve lise-ilköğretim (0.005) arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Buna göre ön lisans ve ilköğretim olanların ortalamaları yüksek lisanstan daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca ilköğretim lise ve lisanstan ve ön lisans ise Lisans ortalamalar bakımından daha yüksek çıkmıştır. Ekonomik faktör1 değişkenin aksine genel olarak eğitim seviyesi artıkça bu değişken bakımından ortalamalar düşük çıkmıştır.

4.3. İdeolojik Faktörler (İdeoFak) Analizleri

4.3.1. Seçmenin seçim tercihi etkileyen ideolojik faktörler değişkenlerinin yaş değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

H_0 : Siyasi tercihinizi belirlemede, ideolojik faktörler yaşa göre farklılık göstermez

Tablo 21: İdeolojik faktör değişkenlerinin yaş değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İdeoFak1	Between Groups	72,518	7	10,360	4,889	,000
	Within Groups	1629,562	769	2,119		
	Total	1702,080	776			
İdeoFak2	Between Groups	11,107	7	1,587	,949	,467
	Within Groups	1286,879	770	1,671		
	Total	1297,986	777			
İdeoFak3	Between Groups	38,214	7	5,459	3,194	,002
	Within Groups	1312,619	768	1,709		
	Total	1350,834	775			
İdeoFak4	Between Groups	19,611	7	2,802	1,575	,140
	Within Groups	1371,755	771	1,779		
	Total	1391,366	778			
İdeoFak	Between Groups	18,472	7	2,639	3,482	,001
	Within Groups	573,628	757	,758		
	Total	592,100	764			

Varyans analiz sonucuna göre *İdeoFak1*, *İdeoFak3* ve *İdeoFak* değişkenleri bakımından yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. P değerleri sırasıyla (0.000,0.002 ve 0.001) dir. *ideofak2* ve *ideofak4* değişkenleri bakımından anlamlı farklılık çıkmamıştır ($p=0.467>0.05$ ve $p=0.140>0.05$). Buna göre yapılan Tukey çoklu karşılaştırma test sonuçlarına göre: ideolojik faktör 1 değişkeni bakımından 18-20 yaş grubu 26-30 ($p=0.041$), 31-35 ($p=0.008$), 36-

40 ($p=0.017$), 41-45 ($p=0.004$), 46-50 ($p=0.027$) ve 50+ ($p=0.003$) yaş gruplarında anlamlı düzeyde farklı bulunmuştur. Ayrıca 18-20 yaş grubunun ortalaması diğer grupların ortalamalarından daha düşük çıkmıştır.

İdeolojik faktör3 bakımından 18-20 yaş gurubu 21-25 (0.025), 36-40 ($p=0.013$), 46-50 ($p=0.002$) yaş gruplarından istatistiki açıdan farklı çıkmış olup ortalaması daha düşük bulunmuştur. Ayrıca 26-30 yaş grubu ile 46-50 yaş grubu (0.045) arasında da farklılık çıkmıştır. Genel olarak genç yaştaki kişilerde bu faktörler bakımından ortalamalarının daha düşük olduğu görülmüştür.

Son olarak ideolojik faktör değişkeni bakımından 18-20 yaş gurubu 26-30 (0.023), 31-35 (0.031), 36-40 (0.003), 46-50 (0.003) ve 50+ (0.044) yaş gruplarından anlamlı düzeyde farklı çıkmış ve ortalaması diğer grupların ortalamasından daha düşük bulunmuştur.

4.3.2. İdeolojik faktör değişkenleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılık olup olmadığına dair t-testi sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ideolojik faktörler cinsiyete göre farklılık göstermez.

Tablo 22: İdeolojik faktör değişkenleri bakımından kadın ve erkekler arasında farklılık olup olmadığına dair t-testi sonuçları

		Independent Samples Test				
		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
İdeoFak1	Equal variances assumed	2,728	,099	,168	763	,866
	Equal variances not assumed			,171	394,282	,864
İdeoFak2	Equal variances assumed	,016	,901	-,607	763	,544
	Equal variances not assumed			-,609	380,040	,543
İdeoFak3	Equal variances assumed	,253	,615	-1,741	762	,041
	Equal variances not assumed			-1,776	392,294	,038
İdeoFak4	Equal variances assumed	5,369	,021	-,846	765	,398
	Equal variances not assumed			-,886	420,249	,376
İdeoFak	Equal variances assumed	,011	,918	-1,375	750	,170
	Equal variances not assumed			-1,375	371,715	,170

T testi sonuçlarına göre sadece *İdeoFak3* değişkeni bakımından kadın ve erkekler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0.041 < 0.05$). Bu değişken bakımından erkeklerin ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Diğer faktörler bakımından kadın ve erkekler arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır.

4.3.3. İdeolojik faktörler değişkenlerinin medeni durum değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ideolojik faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez

Tablo 23: İdeolojik faktörler değişkenlerinin medeni durum değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İdeoFak1	Between Groups	38,757	2	19,378	9,001	,000
	Within Groups	1703,001	791	2,153		
	Total	1741,758	793			
İdeoFak2	Between Groups	,102	2	,051	,030	,970
	Within Groups	1338,077	790	1,694		
	Total	1338,179	792			
İdeoFak3	Between Groups	9,459	2	4,729	2,704	,068
	Within Groups	1381,792	790	1,749		
	Total	1391,251	792			
İdeoFak4	Between Groups	4,198	2	2,099	1,162	,313
	Within Groups	1431,937	793	1,806		
	Total	1436,134	795			
İdeoFak	Between Groups	9,383	2	4,692	6,018	,003
	Within Groups	605,803	777	,780		
	Total	615,187	779			

Varyans analizi sonuçlarına göre ideolojik faktör1 (0.000) ve ideolojik faktör (0.003) değişkenleri bakımından medeni durum değişkeninin seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Yapılan Tukey testi sonucuna göre: bekar ile evli (0.001) ve bekar ile boşanmış (0.037) arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre Bekar olanların ortalaması evli ve boşanmışlara nazaran daha düşük

bulunmuştur. ideolojik faktör değişkeni bakımından elde edilen sonuçlar ideolojik faktör 1 de bulunan sonuçlarla tamamen aynıdır. Diğer faktörler bakımından anlamlı farklılık görülmemiştir.

4.3.4. İdeolojik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ideolojik faktörler yaşanılan yere göre farklılık göstermez.

Tablo 24: İdeolojik faktörler değişkenlerinin yaşadığı yer değişkeninin seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İdeoFak1	Between Groups	1,582	2	,791	,361	,697
	Within Groups	1758,187	802	2,192		
	Total	1759,769	804			
İdeoFak2	Between Groups	18,264	2	9,132	5,489	,004
	Within Groups	1332,611	801	1,664		
	Total	1350,876	803			
İdeoFak3	Between Groups	2,889	2	1,444	,825	,439
	Within Groups	1402,838	801	1,751		
	Total	1405,726	803			
İdeoFak4	Between Groups	2,140	2	1,070	,595	,552
	Within Groups	1444,777	804	1,797		
	Total	1446,917	806			
İdeoFak	Between Groups	2,371	2	1,185	1,505	,223
	Within Groups	620,847	788	,788		
	Total	623,218	790			

Tablodaki sonuçlara göre sadece *İdeoFak2* değişkeni bakımından yaşanılan yer seviyeleri arasında farklılık bulunmuştur ($p=0.004<0.05$). Bu farklılık ilçe ile merkez ilçe arasında (0.003) görülmektedir. Merkez ilçede ortalamalar daha yüksek çıkmıştır.

4.3.5. İdeolojik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, ideolojik faktörler eğitim seviyelerine göre farklılık göstermez.

Tablo 25: İdeolojik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri bakımından farklılık olup olmadığına dair varyans analiz sonuçları

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
İdeoFak1	Between Groups	36,997	6	6,166	2,857	,009
	Within Groups	1718,084	796	2,158		
	Total	1755,081	802			
İdeoFak3	Between Groups	37,133	6	6,189	3,595	,002
	Within Groups	1368,508	795	1,721		
	Total	1405,641	801			
İdeoFak	Between Groups	25,404	6	4,234	5,549	,000
	Within Groups	596,655	782	,763		
	Total	622,059	788			

Varyans analizi sonucuna göre *İdeoFak1*, *İdeoFak3* ve *İdeoFak* değişkenleri bakımından eğitim seviyeleri arasında farklılıklar bulunmuştur. P değerleri sırasıyla 0.009, 0.002 ve 0.000 olarak elde edilmiştir. Tukey çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre: ideofak1 değişkeni bakımından ilköğretim-lise ($p=0.026$) ve Lise-Ön lisans ($p=0.037$) arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. İlköğretim ve Ön lisans eğitimi alanların ortalamaları Liseye nazaran daha yüksek bulunmuştur.

İdeoFaktör3 değişkeni bakımından ilköğretim-lise (0.04), ilköğretim – ön lisans (0.002) ve ön lisans-Lisans (0.018) arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. İlköğretim seviyesindeki kişilerin ortalamaları bu değişken bakımından lise ve ön lisans a nazaran daha yüksek

bulunurken ön lisans eğitimi olanlar da lisans a nazaran yüksek çıkmıştır.

Son olarak *İdeoFak* değişkeni bakımından ilköğretim –lise (0.04), ilköğretim –Lisan (0.006) , ilköğretim- doktora (0.036) arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Eğitim seviyesi ilköğretim olan kişilerin bu değişken bakımından ortalamaları lise, lisans ve doktora nazaran daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca bu değişken bakımından lise-ön lisans (0.003), ön lisans-lisans (0.000) ve ön lisans-doktora (0.039) arasında da anlamlı farklılık bulunmuştur. Ön lisans ortalaması lise, lisans ve doktora nazaran daha yüksek çıkmıştır. Genel olarak eğitim seviyesinin artışına bağlı olarak bu faktör bakımından ortalamalarda düşüş olduğu görülmektedir.

4.3.6. İdeolojik faktör değişkenlerinin eğitim seviyeleri durumu bakımından farklılık olup olmadığına dair Kruskal-Wallis H testi sonuçları

Tablo 26: Kruskal Wallis H testi sonuçları

	Test Statistics ^{a,b}	
	İdeoFak2	İdeoFak4
Chi-Square	22,199	37,240
df	6	6
Asymp. Sig.	,001	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Eğitim Durumu

Kruskal Wallis H testi sonuçlarına göre *İdeoFak2* ve *İdeoFak4* değişkenleri bakımından eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yapılan dünet çoklu karşılaştırma test sonuçlarına

göre: *İdeoFak2* değişkeni bakımından doktora-lisans (0.016), doktora-ylisans (0.025) ve doktora –ön lisans (0.002) arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Doktora seviyesine ait ortalamalar lisan ylısan ve ön lisans tan düşük bulunmuştur. Ayrıca bu faktör bakımından lise –lisans (0.024), lise-ön lisans (0.001) ve ilköğretim-ön lisans (0.005) arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Lisans ve ön lisans ortalamaları lise den ve ön lisans ortalaması ilköğretimden yüksek bulunmuştur.

İdeoFak4 değişkeni bakımından lisans-lise (0.001), lisans –ilköğretim (0.000), lisans-ön lisans (0.001) ve lisans-okuryazar değil (0.000) arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Lisans eğitime sahip olanların ortalamaları diğerlerine nazaran düşük bulunmuştur. Ayrıca bu değişken bakımından yl-ilköğretim (0.025), yl-ön lisans (0.016) ve yl-okuryazar değil (0.027) arasında da anlamlı farklılık çıkmıştır ve yl ortalamaları düşük bulunmuştur. Bu faktör bakımından genel olarak eğitim seviyesine göre ortalamalarda düşüş görülmektedir. Yani eğitim seviyesi artıkça değerler düşmektedir.

4.3.7. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Yaş Aralığı)

Tablo 27: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Yaş Aralığı)

	İdeoFak1	İdeoFak2	İdeoFak3	İdeoFak4
18-20	2,2626	3,3100	2,3878	2,1939
21-25	2,5000	3,5385	2,8974	2,5000
26-30	2,8305	3,6517	2,7200	2,3652
31-35	3,0000	3,6602	2,8173	2,3077
36-40	2,9780	3,4239	3,0435	2,6630
41-45	3,1364	3,4242	2,7121	2,1364
46-50	3,2121	3,5625	3,4242	2,6364
50 ve üzeri	3,2308	3,4902	2,8462	2,3654
Total	2,8005	3,5257	2,8028	2,3902

“Seçmen tercihine etki eden ideolojik faktörler” dört soruyla ölçülmeye çalışıldı. Seçmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar yaş aralıklarına göre incelendiğinde (**Tablo 27**), “dini inancıma uygun olan partiye oy veririm” seçeneğine en yüksek desteğin 3,2308’lik ortalama ile 50 ve üzeri yaş grubundan geldiği anlaşılmaktadır. En düşük desteğin de 2,2626’lık destekle 18-20 yaş grubundan geldiği anlaşılmaktadır. “Siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğine seçmenlerin desteği 31-35 yaş grubundan geldiği ve 3,6602’lik bir ortalama ile seçmenlerin tercihini birinci derecede etkileyen önemli bir faktör olduğu gözlemlenmektedir. “Seçimlerde ne olursa olsun parti başkanının öne çıkardığı adayı desteklerim” faktörü 3,4242’lik bir ortalama ile ikinci derecede seçmenin tercihini etkileyen ideolojik faktör olduğu ve bu desteğin 46-50 yaş grubundan geldiği anlaşılmaktadır. Seçmenin tercihini en az etkileyen faktörün ise 2,6630’luk bir ortalama ile “partimin öne çıkardığı adayın yetersiz olduğunu düşünürsem dahi seçimde onu desteklerim” olduğu anlaşılmaktadır. Seçmenlerin genel toplamda 3,5257’lik bir ortalama ile “siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğinin tercihlerini etkileyen en önemli ideolojik faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.3.8. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Cinsiyet)

Tablo 28: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Cinsiyet)

	İdeoFak1	İdeoFak2	İdeoFak3	İdeoFak4
Kadın	2,7962	3,4714	2,6667	2,3019
Erkek	2,7762	3,5351	2,8538	2,3928
Total	2,7817	3,5176	2,8024	2,3677

“Seçmen tercihinine etki eden ideolojik faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde (**Tablo 28**), “siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğine en yüksek desteğin 3,5351’lik bir ortalama ile erkek seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. “seçimlerde ne olursa olsun parti başkanının öne çıkardığı adayı desteklerim” faktörünün özellikle erkek seçmenler için 2,8538’lik bir ortalama ile ikinci derecede önemli bir değişken olduğu anlaşılmaktadır. Bu faktörü ise “dini inancıma uygun olan partiye oy veririm” değişkeni kadın seçmenler tarafından 2,7962’lik bir ortalama ile üçüncü derecede seçmen tercihinin etkileyen ideolojik bir faktör olduğu ön plana çıkmaktadır. Seçmenlerin tercihinin etkileyen ideolojik faktörler cinsiyet değişkenine göre en az etkileyen faktörün 2,3928’lik ortalama ile “partimin öne çıkardığı adayın yetersiz olduğunu düşünürsem dahi seçimde onu desteklerim” erkek seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,5176’lık ortalama ile “siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğinin seçmenin tercihinin etkileyen en önemli faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.3.9. Seçmenin seçim tercihinin etkileyen ideolojik faktörler (Medeni Durum)

Tablo 29: Seçmenin seçim tercihinin etkileyen ideolojik faktörler (Medeni Durum)

	İdeoFak1	İdeoFak2	İdeoFak3	İdeoFak4
Bekar	2,5816	3,5170	2,6860	2,3237
Evli	2,9774	3,5000	2,8744	2,4250
Boşanmış	3,5333	3,5625	3,1875	2,7500
Total	2,7985	3,5095	2,7907	2,3832

Seçmenlerin ‘Seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler’ sorusuna verdikleri cevaplar medeni durum değişkenine göre incelendiğinde (**Tablo 29**), “siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğine en yüksek desteğin 3,5625’lik bir ortalama ile boşanmış seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. “Dini inancıma uygun olan partiye oy veririm” faktörünün aynı kişiler olan boşanmış seçmenlerden geldiği ve 3,5333’lük bir ortalama ile ikinci derecede önemli bir değişken olduğu anlaşılmaktadır. Bu faktörü ise “seçimlerde ne olursa olsun parti başkanının öne çıkardığı adayı desteklerim” değişkeni de benzer şekilde boşanmış seçmenler tarafından 3,1875’lik bir ortalama ile üçüncü derecede seçmen tercihini etkileyen ideolojik bir faktör olduğu ön plana çıkmaktadır. Seçmenlerin tercihini etkileyen ideolojik faktörler medeni durum değişkenine göre en az etkileyen faktörün 2,3237’lik ortalama ile “partimin öne çıkardığı adayın yetersiz olduğunu düşünürsem dahi seçimde onu desteklerim” seçeneği bekar seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,5095’lik ortalama ile “siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğinin seçmenin tercihini etkileyen en önemli faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.3.10. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Eğitim Durumu)

Tablo 30: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Eğitim Durumu)

	İdeoFak1	İdeoFak2	İdeoFak3	İdeoFak4
Okuryazar değil	2,7895	3,3590	2,8718	2,7949
İlköğretim	3,1531	3,3980	3,1856	2,7245
Lise	2,5924	3,3292	2,7458	2,4286
Ön lisans	3,0873	3,8175	3,0397	2,6905
Lisans	2,7306	3,6183	2,5661	2,0528
Yüksek Lisans	2,9545	3,7045	2,7500	2,1364
Doktora	2,4286	2,7857	2,5000	1,9286
Total	2,8070	3,5137	2,7930	2,3839

Seçmenlerin ‘Seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler’ sorusuna verdikleri cevaplar eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde (Tablo 30), “siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğine en yüksek desteğin 3,8175’lik bir ortalama ile ön lisans seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. “Seçimlerde ne olursa olsun parti başkanının öne çıkardığı adayı desteklerim” faktörünün ilköğretim seçmenlerden geldiği ve 3,1856’lik bir ortalama ile ikinci derecede seçmenlerin tercihini etkileyen önemli bir değişken olduğu anlaşılmaktadır. Bu faktörü ise “dini inancıma uygun olan partiye oy veririm.” değişkeni de ön lisans seçmenler tarafından 3,0873’lük bir ortalama ile üçüncü derecede seçmen tercihini etkileyen ideolojik bir faktör olduğu ön plana çıkmaktadır. Seçmenlerin tercihini etkileyen ideolojik faktörler eğitim durum değişkenine göre en az etkileyen faktörün 1,9286’lik ortalama ile “partimin öne çıkardığı adayın yetersiz olduğunu düşünürsem dahi seçimde onu desteklerim” seçeneği doktora eğitimine sahip seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,5137’lik ortalama ile “siyasal

görüŖüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğinin seçmenin tercihini etkileyen en önemli faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.3.11. Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Meslek Grubu)

Tablo 31: Seçmenin seçim tercihini etkileyen ideolojik faktörler (Meslek Grubu)

	İdeoFak1	İdeoFak2	İdeoFak3	İdeoFak4
Serbest Meslek	2,6263	3,2653	2,6970	2,4747
Öğrenci	2,5732	3,7273	2,7500	2,4724
Esnaf	2,8090	3,1333	3,0899	2,7303
Memur	2,8519	3,5094	2,7222	2,2407
Yönetici	3,1714	3,6286	2,8333	2,3889
İnŖaat Sektörü	2,8125	3,3125	2,5625	2,3125
Mühendis	2,9444	3,6667	2,6111	2,3333
Tüccar	3,3333	3,6667	3,6667	1,3333
Eğitimci	2,7609	3,5735	2,4074	1,8478
Üst düzey yönetici	3,6667	4,0000	3,6667	3,6667
Diğçerleri	3,1260	3,5891	3,1953	2,6667
Total	2,8100	3,5131	2,7947	2,3840

“Seçmen tercihine etki eden ideolojik faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar meslek grubu değıŖkenine göre incelendiğinde (Tablo 31), “siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğine en yüksek desteğın 4,0000’lık bir ortalama ile üst düzey yönetici seçmenlerden geldiğı anlaşılmaktadır. Seçmenin tercihini etkileyen diğçer üç ideolojik faktörlerin 3,6667’lik bir ortalama ile aynı ortalama ile tüccar ve üst düzey yönetici seçmenlerden geldiğı anlaşılmaktadır. Seçmenlerin tercihini etkileyen ideolojik faktörler eğitim durum değıŖkenine göre en az etkileyen faktörün 1,3333’lük ortalama ile “partimin öne çıkardığı adayın yetersiz olduğunu düşünürsem dahi seçimde onu desteklerim” seçeneğı tüccar seçmenlerden geldiğı anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,5131’lik

ortalama ile “siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm” seçeneğinin seçmenin tercihini etkileyen en önemli faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.4. Kültürel Faktörler (KülFak) Analizleri

4.4.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Yaş Aralığı)

Tablo 32: Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Yaş Aralığı)

	Kül Fak1	Kül Fak2	Kül Fak3	Kül Fak4	Kül Fak5	Kül Fak6	Kül Fak7	Kül Fak8	Kül Fak9	Kül Fak10
18-20	2,1600	4,0505	2,2929	3,4343	3,0408	2,6300	2,2900	2,4848	2,1939	2,6364
21-25	1,8269	3,8718	2,4516	3,5419	3,0850	2,7771	2,5449	2,5128	2,2987	2,7006
26-30	1,8427	3,8229	2,4261	3,4000	2,9096	2,7865	2,3842	2,3202	2,1714	2,5795
31-35	2,0096	3,9709	2,7379	3,4231	2,8750	2,9423	2,5098	2,6893	2,4466	2,7961
36-40	2,1848	3,9022	2,8222	3,5217	3,0225	3,0326	2,7500	2,7333	2,6000	2,5934
41-45	1,8788	3,5909	2,7188	3,3939	2,6615	2,8000	2,3437	2,5312	2,0625	2,4769
46-50	1,9091	3,9091	2,7879	3,5758	3,0000	3,0938	2,3636	3,0625	2,3636	2,8437
50 ve üzeri	2,3462	3,7115	2,6471	3,6275	2,8077	3,1346	2,6531	2,9375	2,2826	2,5745
Total	1,9821	3,8673	2,5564	3,4723	2,9455	2,8513	2,4774	2,5649	2,2936	2,6442

“Seçmen tercihine etki eden kültürel faktörler (Siyasi Kültür)” on soruyla ölçülmeye çalışıldı. Seçmenlerin bu sorulara verdikleri cevaplar yaş aralıklarına göre incelendiğinde (Tablo 32), 4,0505’lik ortalama ile en büyük desteğin 18-20 yaş aralığındaki seçmenlerden geldiği ve 3,8673’lük ortalama ile aynı değişken olan “oyumu kime vereceğime kimse karışamaz” seçeneğini tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Tablo 32 verilerine göre KülFak1, KülFak3, KülFak7, KülFak9, KülFak10 değişkenlerinin ortalama 3’ün altında

olduğu ve yaş aralığına göre seçmenin kültürel tercihini en az etkileyen “partilerin seçim propagandalarında kullanılan müzikler siyasi tercihimizi etkiler” değişkeninin 2,1714’lük bir ortalama ile 26-30 yaş grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.4.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Cinsiyet)

Tablo 33: Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Cinsiyet)

	Kül Fak1	Kül Fak2	Kül Fak3	Kül Fak4	Kül Fak5	Kü IFak6	Kül Fak7	Kü IFak8	Kül Fak9	Kül Fak10
Kadın	1,9575	3,7820	2,3671	3,4135	2,9614	2,9052	2,4175	2,5243	2,4146	2,8439
Erkek	2,0054	3,8714	2,6444	3,4910	2,9365	2,8259	2,4919	2,5626	2,2477	2,5719
Total	1,9922	3,8467	2,5690	3,4698	2,9433	2,8477	2,4717	2,5522	2,2933	2,6459

Seçmenlerin bu sorulara verdikleri cinsiyete göre incelendiğinde (**Tablo 33**), 3,8714’lük ortalama ile en büyük desteğin erkek seçmenlerden geldiği ve 3,8467’lik ortalama ile aynı değişken olan “oyumu kime vereceğime kimse karışamaz” seçeneğinin seçmenin tercihini etkileyen en önemli değişken olduğu anlaşılmaktadır. **Tablo 33** verilerine göre, *KülFak1*, *KülFak3*, *KülFak5*, *KülFak6*, *KülFak7*, *KülFak8*, *KülFak9*, *KülFak10* değişkenlerinin ortalama 3’ün altında olduğu ve yaş değişkeninde olduğu gibi cinsiyet değişkenine göre de seçmenin kültürel tercihini en az etkileyen “partilerin seçim propagandalarında kullanılan müzikler siyasi tercihimizi etkiler” faktörünün 2,2477’lik bir ortalama ile erkek seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.4.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Medeni Durumu)

Tablo 34: Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Medeni Durumu)

	Kül Fak1	Kül Fak2	Kül Fak3	Kül Fak4	Kül Fak5	Kül Fak6	Kül Fak7	Kül Fak8	Kül Fak9	Kül Fak10
Bekar	1,8979	4,0132	2,4788	3,5733	3,1005	2,7937	2,3806	2,4579	2,2037	2,6526
Evli	2,0375	3,7020	2,6835	3,3975	2,7792	2,9171	2,5615	2,6247	2,3568	2,6186
Boşanmış	2,1250	3,3125	2,8125	3,0625	3,1250	3,0000	2,6875	3,0625	3,1250	3,3750
Total	1,9724	3,8434	2,5881	3,4754	2,9404	2,8595	2,4765	2,5529	2,2982	2,6505

Seçmenlerin bu sorulara verdikleri medeni duruma göre incelendiğinde (**Tablo 34**), 4,0132’lik ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “oyumu kime vereceğime kimse karışamaz” en belirgin değişken olduğu ve bu desteğin bekar seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,8434’lük bir ortalamayla aynı değişken olan “oyumu kime vereceğime kimse karışamaz” seçeneğinin seçmenin tercihini etkileyen en önemli değişken olduğu anlaşılmaktadır. **Tablo 34** verilerine göre, *KülFak1*, *KülFak3*, *KülFak7* değişkenlerinin ortalama 3’ün altında olduğu ve medeni durum değişkenine göre seçmenin kültürel tercihini en az etkileyen “oyumu kime vereceğimi aşiretime danışırım.” faktörünün 1,8979’luk bir ortalama ile bekar seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.4.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Eğitim Durumu)

Tablo 35: Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Eğitim Durumu)

	Kül Fak1	Kül Fak2	Kül Fak3	Kül Fak4	Kül Fak5	Kül Fak6	Kül Fak7	Kü IFak8	Kül Fak9	Kül Fak10
Okuryazar değil	2,1026	2,9737	2,2895	2,5526	2,4103	3,2308	2,3846	2,4103	2,3684	2,2895
İlköğretim	2,5152	3,6495	2,7423	3,3750	3,0515	3,1212	2,8316	2,8229	2,6129	2,9794
Lise	2,0958	3,7521	2,4684	3,4500	2,8312	2,8750	2,5210	2,5781	2,3856	2,6229
Ön lisans	2,0238	3,8720	2,4839	3,5887	3,2400	2,9286	2,8468	2,6774	2,4262	2,7869
Lisans	1,6490	4,0980	2,6557	3,5902	2,9750	2,6776	2,2213	2,4689	2,0747	2,6198
Yüksek Lisans	1,9318	4,0682	2,8864	3,6591	2,8864	2,6818	2,2558	2,3023	2,0465	2,3256
Doktora	1,5000	4,0000	2,7143	3,6429	3,0000	2,9286	1,5714	2,1429	1,8571	2,2857
Total	1,9814	3,8489	2,5802	3,4775	2,9510	2,8612	2,4793	2,5592	2,2948	2,6528

Seçmenlerin verileri eğitim duruma göre incelendiğinde (**Tablo 35**), 4,0000’lık ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “oyumu kime vereceğime kimse karışamaz” en belirgin değişken olduğu ve bu desteğin doktora derecesine sahip seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,8489’luk bir ortalamayla aynı değişken olan “oyumu kime vereceğime kimse karışamaz” seçeneğinin seçmenin tercihini etkileyen en önemli değişken olduğu anlaşılmaktadır. **Tablo 35** verilerine göre, *KülFak1*, *KülFak3*, *KülFak7*, *KülFak8*, *KülFak9* ve *KülFak10* değişkenlerinin ortalama 3’ün altında olduğu ve eğitim durumu değişkenine göre seçmenin kültürel tercihini en az etkileyen “oyumu kime vereceğimi aşiretime danışırım.” faktörünün 1,5000’lık bir ortalama ile doktora derecesine sahip seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.4.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Meslek Grubu)

Tablo 36: Seçmenin seçim tercihini etkileyen kültürel faktörler (Meslek Grubu)

	Kül Fak1	Kül Fak2	Kül Fak3	Kül Fak4	Kül Fak5	Kül Fak6	Kü IFak7	Kül Fak8	Kül Fak9	Kül Fak10
Serbest Meslek	2,3030	3,5714	2,6667	3,1633	2,7778	3,0500	2,4536	2,3061	2,5053	2,6531
Öğrenci	1,9879	3,9268	2,3354	3,5610	3,0679	2,7576	2,4847	2,4877	2,3168	2,6770
Esnaf	2,3111	3,3182	2,4091	3,1573	2,9889	2,9667	2,7865	2,7191	2,6180	2,6667
Memur	1,7222	3,8785	2,8396	3,7429	3,0000	2,7664	2,4206	2,5481	2,1456	2,6190
Yönetici	2,0556	3,7222	2,6111	3,1944	3,0571	3,0000	2,7778	2,5000	2,2286	2,6571
İnşaat Sektörü	1,4375	4,5000	2,6875	3,6875	3,1250	3,3125	2,2500	2,1250	2,4000	3,3750
Mühendis	1,7778	4,5556	2,9444	3,8889	3,6471	3,3333	2,2778	2,6667	2,1667	2,4444
Tüccar	2,3333	3,6667	2,0000	2,3333	3,0000	2,0000	2,6667	2,3333	2,3333	2,0000
Eğitimci	1,5912	4,1667	2,7059	3,6350	2,8841	2,5839	2,1515	2,3712	1,9394	2,5038
Üst düzey yönetici	1,0000	2,0000	3,3333	4,0000	2,0000	3,3333	2,0000	2,0000	2,6667	3,0000
Diğerleri	2,1783	3,8189	2,5469	3,4574	2,8240	2,9922	2,6434	2,9692	2,4000	2,7500
Total	1,9751	3,8421	2,5844	3,4774	2,9521	2,8605	2,4792	2,5537	2,2972	2,6544

Seçmenlerin verileri meslek grubuna göre incelendiğinde (**Tablo 36**), 4,0000’lık ortalama ile seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “oyumu kime vereceğime kimse karışamaz” en belirgin değişken olduğu ve bu desteğin üst düzey yönetici seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Genel toplamda da 3,8421’lik bir ortalama ile aynı değişken olan “oyumu kime vereceğime kimse karışamaz” seçeneğinin seçmenin tercihini etkileyen en önemli değişken olduğu anlaşılmaktadır. **Tablo 36** verilerine göre, *KülFak1*, *KülFak7*, *KülFak8* ve *KülFak9* değişkenlerinin ortalama 3’ün altında olduğu ve meslek durumu değişkenine göre seçmenin kültürel tercihini en az etkileyen “oyumu kime vereceğimi aşiretime danışırım.” faktörünün

1,0000'lık bir ortalama ile üst düzey yönetici seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.4.6. Yaş değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Tablo 37: Yaş değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests ^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,944	1197,429 ^b	10,000	711,000	,000
	Wilks' Lambda	,056	1197,429 ^b	10,000	711,000	,000
	Hotelling's Trace	16,841	1197,429 ^b	10,000	711,000	,000
	Roy's Largest Root	16,841	1197,429 ^b	10,000	711,000	,000
YaşAralığı	Pillai's Trace	,123	1,287	70,000	5019,000	,055
	Wilks' Lambda	,882	1,292	70,000	4152,623	,052
	Hotelling's Trace	,128	1,296	70,000	4965,000	,050
	Roy's Largest Root	,057	4,118 ^c	10,000	717,000	,000

a. Design: Intercept + YaşAralığı

b. Exact statistic

c. The statistic is an upper bound on F that yields a lower bound on the significance level.

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler yaşa göre farklılık göstermez

Çok değişkenli varyans analizi sonuçlarına kültürel faktörler bakımından yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır. Wilk's lambda değeri 0.882 ve buna bağlı p değeri 0.052 >0.05 olarak bulunmuştur.

4.4.7. Cinsiyet değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Tablo 38: Cinsiyet değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests ^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,945	1205,390 ^b	10,000	706,000	,000
	Wilks' Lambda	,055	1205,390 ^b	10,000	706,000	,000
	Hotelling's Trace	17,074	1205,390 ^b	10,000	706,000	,000
	Roy's Largest Root	17,074	1205,390 ^b	10,000	706,000	,000
Cinsiyet	Pillai's Trace	,033	2,431 ^b	10,000	706,000	,008
	Wilks' Lambda	,967	2,431 ^b	10,000	706,000	,008
	Hotelling's Trace	,034	2,431 ^b	10,000	706,000	,008
	Roy's Largest Root	,034	2,431 ^b	10,000	706,000	,008

a. Design: Intercept + Cinsiyet

b. Exact statistic

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler cinsiyete göre farklılık göstermez

Yapılan çok değişkenli varyans analizi sonucuna göre erkek ve bayanlar arasında kültürel faktörler bakımından anlamlı farklılık çıkmıştır ($p=0.008$). Aşağıdaki tabloda hangi faktörlerin farklı olduğu görülmektedir. Buna göre sadece *KültFak3* ve *KülFak10* değişkenleri farklılık göstermektedir. *KülFaktör3* de erkeklerin ortalaması yüksek iken *KülFak10* da kadınların ortalaması yüksek bulunmuştur.

4.4.8. Konular Arası Etkilerin Testleri (Cinsiyet)

Tablo 39: Konular Arası Etkilerin Testleri (Cinsiyet)

Tests of Between-Subjects Effects						
Source	Dependent Variable	Type III Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Cinsiyet	KülFak1	1,759	1	1,759	1,078	,299
	KülFak2	,422	1	,422	,210	,647
	KülFak3	16,792	1	16,792	9,219	,002
	KülFak4	,726	1	,726	,507	,477
	KülFak5	,105	1	,105	,071	,791
	KülFak6	,738	1	,738	,435	,510
	KülFak7	2,173	1	2,173	1,166	,281
	KülFak8	1,340	1	1,340	,784	,376
	KülFak9	,825	1	,825	,509	,476
	KülFak10	9,501	1	9,501	5,383	,021

4.4.9. Medeni durum değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez.

Tablo 40: Medeni durum değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests ^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,791	275,915 ^b	10,000	730,000	,000
	Wilks' Lambda	,209	275,915 ^b	10,000	730,000	,000
	Hotelling's Trace	3,780	275,915 ^b	10,000	730,000	,000
	Roy's Largest Root	3,780	275,915 ^b	10,000	730,000	,000
	Pillai's Trace	,076	2,878	20,000	1462,000	,000
MedeniDur	Wilks' Lambda	,925	2,893 ^b	20,000	1460,000	,000
	Hotelling's Trace	,080	2,907	20,000	1458,000	,000
	Roy's Largest Root	,063	4,585 ^c	10,000	731,000	,000
	Root					

Yapılan çoklu değişkenli varyans analizi sonuçlarına göre kültürel faktörler bakımından medeni durum seviyeleri arasında anlamlı

farklılık bulunmuştur ($p=0.000$). Aşağıdaki farklılığın hangi değişkenlerden kaynaklandığını verilmektedir.

4.4.10. Konular Arası Etkilerin Testleri (Medeni Durum)

Tablo 41: Konular Arası Etkilerin Testleri (Medeni Durum)

Tests of Between-Subjects Effects						
Source	Dependent Variable	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
MedeniDur	KülFak1	3,778	2	1,889	1,178	,309
	KülFak2	18,358	2	9,179	4,647	,010
	KülFak3	8,404	2	4,202	2,281	,103
	KülFak4	9,423	2	4,712	3,242	,040
	KülFak5	22,025	2	11,013	7,567	,001
	KülFak6	2,235	2	1,118	,646	,525
	KülFak7	7,263	2	3,631	1,942	,144
	KülFak8	10,298	2	5,149	3,010	,050
	KülFak9	14,963	2	7,482	4,672	,010
	KülFak10	8,012	2	4,006	2,231	,108

Buna göre *KülFak2,4,5* ve 9 değişkenleri bakımından anlamlı farklılık çıkmıştır. Yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre *KülFak2* değişkeninde bekar-evli (0.028), *KülFak4* de bekar-evli (0.047), *KülFak5* de bekar-evli (0.000) iken 9. değişkende bekar ile boşanmışlar arasında (0.012) anlamlı farklılık çıkmıştır. Bekarlar evlilerden ortalama bakımından daha yüksek bulunmuşken 9. değişkende boşanmışlar bekarlardan yüksek çıkmıştır.

4.4.11. Eğitim durumu değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H_0 : Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler eğitim durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 42: Eğitim durumu değişkeni bakımından kültürel faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests ^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,901	671,438 ^b	10,000	734,000	,000
	Wilks' Lambda	,099	671,438 ^b	10,000	734,000	,000
	Hotelling's Trace	9,148	671,438 ^b	10,000	734,000	,000
	Roy's Largest Root	9,148	671,438 ^b	10,000	734,000	,000
EğitimDu	Pillai's Trace	,196	2,502	60,000	4434,000	,000
	Wilks' Lambda	,815	2,548	60,000	3850,710	,000
	Hotelling's Trace	,212	2,587	60,000	4394,000	,000
	Roy's Largest Root	,114	8,401 ^c	10,000	739,000	,000

Yapılan çoklu değişkenli varyans analizi sonuçlarına göre kültürel faktörler bakımından eğitim durum seviyeleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0.000$). Aşağıdaki farklılığın hangi değişkenlerden kaynaklandığını verilmektedir.

4.4.12. Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)

Tablo 43: Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)

Tests of Between-Subjects Effects						
Source	Dependent Variable	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
EğitimDu	KülFak1	53,928	6	8,988	5,809	,000
	KülFak2	62,220	6	10,370	5,385	,000
	KülFak3	13,355	6	2,226	1,213	,297
	KülFak4	39,327	6	6,555	4,620	,000
	KülFak5	27,742	6	4,624	3,154	,005
	KülFak6	21,479	6	3,580	2,101	,051
	KülFak7	53,944	6	8,991	4,943	,000
	KülFak8	21,072	6	3,512	2,073	,054
	KülFak9	20,502	6	3,417	2,145	,056
	KülFak10	26,668	6	4,445	2,508	,021

Buna göre *KülFak1* (0.000), *KülFak2* (0.000), *KülFak4* (0.000), *KülFak5* (0.005), *KülFak7* (0.000) ve *KülFak10* (0.021) değişkenleri

bakımından eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılıklar çıkmıştır. Tukey çoklu karşılaştırma test sonuçlarına göre:

KülFak1: ilköğretim-ön lisans (0.028), ilköğretim –Lisans (0.000) ve lise-lisans (0.004).

KülFak2: okuryazar olmayanlar ilköğretim, lise , ön lisans, lisans ve ylisans dan farklı çıkmış ve p değerleri sırasıyla 0.013, 0.005, 0.001 ,0.000, 0.0002 bulunmuştur. Ayrıca bu faktörde lise ile lisans arasında da farklılık bulunmuştur (0.037).

KülFak4: *KülFak2* ye benzer şekilde okuryazar olmayanlar, ilköğretim, lise, ön lisans, lisans ve ylisans dan farklı çıkmıştır. P değerleri sırasıyla (0.004, 0.000, 0.000, 0.000 ve 0.001) olarak bulunmuştur.

KülFak5: okuryazar değil- ön lisans (0.001) , okuryazar değil-lisans (0.026) ve lise-ön lisans (0.047).

KülFak7: ilköğretim-lisans (0.013), ilköğretim-doktora (0.0026), ön lisans-doktora (0.016) ve lisans-ön lisans (0.001).

KülFak10: okuryazar değil-ilköğretim 0.038 ve ilköğretim-ylisans (0.034).

4.5. Feodal Faktörler (FeoFak) Analizleri

4.5.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Yaş Aralığı)

Tablo 44: Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Yaş Aralığı)

	Feo Fak1	Feo Fak2	Feo Fak3	Feo Fak4	Feo Fak5	Feo Fak6	Feo Fak7
18-20	2,4600	3,0100	3,3500	2,2222	2,6122	2,6531	2,3030
21-25	2,3312	2,8025	3,4870	2,1948	2,3867	2,2876	2,1558
26-30	2,2444	2,8444	3,6648	2,1067	2,4740	2,2457	2,0000
31-35	2,4327	3,0196	3,6990	2,0485	2,5050	2,5941	2,1845
36-40	2,1739	3,0109	3,7582	2,3187	2,6087	2,4000	2,1319
41-45	2,2769	2,9077	3,5000	2,3231	2,4923	2,4444	2,0625
46-50	2,6250	3,0000	3,3333	2,0937	2,5000	2,5625	2,2187
50 ve üzeri	2,5686	3,1569	3,5192	2,7451	2,6667	2,6250	2,2353
Total	2,3457	2,9320	3,5670	2,2160	2,5105	2,4250	2,1401

“Seçmen tercihinin etki eden feodal faktörler” yedi değişkenle ölçülmeye çalışıldı. “Seçmen tercihinin etki eden feodal faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar yaş aralıklarına göre incelendiğinde (Tablo 44), 3,7582’lik ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “eğer aday gerçekten nitelikli/liyakatli ise aşiretine bakmadan doğrudan desteklerim” en öne çıkan değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin 36-40 seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,5670’lık genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihini etkileyen en önemli feodal faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 44** verilerine göre FeoFak1, FeoFak4, FeoFak5, FeoFak6, FeoFak7 değişkenlerinin ortalama 3’ün altında olduğu ve yaş aralığına

göre seçmenin feodal tercihini en az etkileyen “mensubu olduğum aşiret ağasının göstereceği adayın niteliğine ve liyakatine bakmaksızın desteklerim” değişkenin 2,0000’lık bir ortalama ile 26-30 yaş grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.5.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Cinsiyet)

Tablo 45: Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Cinsiyet)

	Feo Fak1	Feo Fak2	Feo Fak3	Feo Fak4	Feo Fak5	Fe oFak6	Feo Fak7
Kadın	2,1462	2,8294	3,5308	2,2775	2,5340	2,4804	2,2427
Erkek	2,4032	2,9604	3,5779	2,2040	2,5203	2,4236	2,0976
Total	2,3325	2,9244	3,5649	2,2241	2,5241	2,4391	2,1370

“Seçmen tercihinin etki eden feodal faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin cinsiyetlerine göre incelendiğinde (**Tablo 45**), 3,5779’luk ortalamayla seçmenin tercihinin etkileyen faktörler arasında “eğer aday gerçekten nitelikli/liyakatli ise aşiretine bakmadan doğrudan desteklerim” en öne çıkan değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin erkek seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,5649’luk genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihinin etkileyen en önemli feodal faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 45** verilerine göre *FeoFak1*, *FeoFak2*, *FeoFak4*, *FeoFak5*, *FeoFak6* ve *FeoFak7* değişkenlerinin ortalama 3’ün altında olduğu ve yaş aralığına göre seçmenin feodal tercihinin en az etkileyen “mensubu olduğum aşiret ağasının göstereceği adayın niteliğine ve liyakatine

bakmaksızın desteklerim” değişkenin 2,0976’lık bir ortalama ile erkek seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.5.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Medeni Durum)

Tablo 46: Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Medeni Durum)

	Feo fak1	Feo fak2	Feo fak3	Feo fak4	Feo fak5	Feo fak6	Feo fak7
Bekar	2,2839	2,8094	3,5726	2,1003	2,4450	2,3957	2,1211
Evli	2,3492	3,0101	3,5516	2,3426	2,5995	2,4637	2,1301
Boşanmış	3,0000	3,1875	3,5625	2,3750	2,5000	2,7500	3,0667
Total	2,3308	2,9170	3,5619	2,2269	2,5232	2,4369	2,1436

“Seçmen tercihine etki eden feodal faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin medeni duruma göre incelendiğinde (**Tablo 46**), 3,5726’lık ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “eğer aday gerçekten nitelikli/liyakatli ise aşiretine bakmadan doğrudan desteklerim” en öne çıkan değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin bekar seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,5619’luk genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihini etkileyen en önemli feodal faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 46** verilerine göre *FeoFak4*, *FeoFak5*, *FeoFak6*, ve *FeoFak7* değişkenlerinin ortalama 3’ün altında olduğu ve medeni duruma göre seçmenin feodal tercihini en az etkileyen “çevremdeki insanların çoğu, aşiretinden izin almadığı sürece aday olamazlar” değişkenin 2,1003’lık bir ortalama ile bekar seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.5.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Eğitim Durumu)

Tablo 47: Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Eğitim Durumu)

	Feo Fak1	Feo Fak2	Feo Fak3	Feo Fak4	Feo Fak5	Feo Fak6	Feo Fak7
Okuryazar değil	2,1282	2,8462	3,0513	2,5897	3,0000	2,6579	2,9487
İlköğretim	2,9394	3,3980	3,4639	2,5773	2,8144	2,9792	2,6735
Lise	2,5500	2,9834	3,5252	2,2773	2,5751	2,4681	2,2785
Ön lisans	2,5159	3,1220	3,5887	2,4355	2,5798	2,6371	2,2033
Lisans	1,9309	2,6504	3,6626	1,8601	2,2458	2,0422	1,6955
Yüksek Lisans	1,9767	2,6977	3,8372	2,0698	2,4048	2,4286	1,9524
Doktora	1,8571	2,8571	3,6429	2,8571	2,7857	2,3333	1,7857
Total	2,3408	2,9291	3,5655	2,2256	2,5204	2,4337	2,1445

“Seçmen tercihine etki eden feodal faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin medeni duruma göre incelendiğinde (**Tablo 47**), 3,3980’lik ortalamaıyla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “genel/yerel seçimlerde ailemden bir aday varsa öncelikle onu desteklerim” en öne çıkan değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olan seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ancak 3,5655’lik genel bir ortalama ile bu değişkenin değiştiği ve “eğer aday gerçekten nitelikli/liyakatli ise aşiretine bakmadan doğrudan desteklerim” değişkeninin seçmenin tercihini etkileyen en önemli feodal faktör olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 47 verilerine göre *FeoFak1*, *FeoFak4*, *FeoFak6*, ve *FeoFak7*

değişkenlerinin ortalama 3'ün altında kaldığı ve eğitim duruma göre seçmenin feodal tercihini en az etkileyen “genel/yerel seçimlerde aşiretimden bir aday varsa öncelikle onu desteklerim” değişkeninin 1,8571'lik bir ortalama ile doktora dercesine sahip seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.5.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Meslek Grubu)

Tablo 48: Seçmenin seçim tercihini etkileyen feodal faktörler (Meslek Grubu)

	Feo fak1	Feo fak2	Feo fak3	Feo fak4	Feo fak5	Feo fak6	Feo fak7
Serbest Meslek	2,3000	2,8990	3,2121	2,2041	2,6907	2,6392	2,5556
Öğrenci	2,4364	2,9573	3,4568	2,2407	2,5705	2,4500	2,1543
Esnaf	2,6778	3,1667	3,4598	2,6778	2,7614	2,8539	2,4944
Memur	2,1415	2,6604	3,6019	2,2212	2,5340	2,1442	2,0095
Yönetici	2,0833	2,9429	3,3056	2,4722	2,1429	2,5278	2,0000
İnşaat Sektörü	2,3125	3,1250	4,0000	2,0000	2,6667	2,3125	2,2500
Mühendis	2,1667	3,4444	4,0556	2,0556	2,7059	2,5556	1,7059
Tüccar	3,3333	3,6667	4,3333	1,6667	3,0000	2,0000	2,0000
Eğitimci	1,8832	2,4964	3,7868	1,8741	2,2868	2,1955	1,6045
Üst düzey yönetici	2,6667	3,0000	4,6667	2,3333	2,0000	4,0000	1,3333
Diğerleri	2,7308	3,2923	3,6769	2,2846	2,4496	2,4160	2,3385
Total	2,3408	2,9263	3,5639	2,2277	2,5179	2,4335	2,1425

“Seçmen tercihinin etki eden feodal faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin meslek grubuna göre incelendiğinde (**Tablo 48**), 4,6667'lik ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında

“eğer aday gerçekten nitelikli/liyakatli ise aşiretine bakmadan doğrudan desteklerim” en fazla etkileyen feodal değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin üst düzey yönetici olan seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,5639’luk genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihini etkileyen en önemli feodal faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 48** verilerine göre *FeoFak4* ve *FeoFak7* değişkenlerinin ortalama 3’ün altında kaldığı ve eğitim duruma göre seçmenin feodal tercihini en az etkileyen “mensubu olduğum aşiret ağasının göstereceği adayın niteliğine ve liyakatine bakmaksızın desteklerim” değişkeninin 1,3333’lük bir ortalama ile üst düzey yönetici olan seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.5.6. Yaş durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler yaş durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 49: Yaş durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

		Multivariate Tests ^a				
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,913	1062,500 ^b	7,000	710,000	,000
	Wilks' Lambda	,087	1062,500 ^b	7,000	710,000	,000
	Hotelling's Trace	10,475	1062,500 ^b	7,000	710,000	,000
	Roy's Largest Root	10,475	1062,500 ^b	7,000	710,000	,000
YaşAralığı	Pillai's Trace	,064	,951	49,000	5012,000	,570
	Wilks' Lambda	,937	,950	49,000	3608,971	,572
	Hotelling's Trace	,066	,949	49,000	4958,000	,575
	Roy's Largest Root	,024	2,469 ^c	7,000	716,000	,017

Yapılan çok değişkenli varyansı analizi sonuçlarına göre feofaktörler bakımından yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır (Wilk's Lambda değeri 0.937 ve p-değeri 0.572) dir.

4.5.7. Cinsiyet durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler cinsiyet durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 50: Cinsiyet durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

		Multivariate Tests ^a				
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,915	1082,325 ^b	7,000	706,000	,000
	Wilks' Lambda	,085	1082,325 ^b	7,000	706,000	,000
	Hotelling's Trace	10,731	1082,325 ^b	7,000	706,000	,000
	Roy's Largest Root	10,731	1082,325 ^b	7,000	706,000	,000
Cinsiyet	Pillai's Trace	,013	1,335 ^b	7,000	706,000	,231
	Wilks' Lambda	,987	1,335 ^b	7,000	706,000	,231
	Hotelling's Trace	,013	1,335 ^b	7,000	706,000	,231
	Roy's Largest Root	,013	1,335 ^b	7,000	706,000	,231

a. Design: Intercept + Cinsiyet

b. Exact statistic

Benzer şekilde cinsiyet değişkeni bakımından da farklılık çıkmamıştır (p=0.231).

4.5.8. Medeni durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler medeni durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 51: Medeni durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

		Multivariate Tests ^a				
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,704	248,416 ^b	7,000	731,000	,000
	Wilks' Lambda	,296	248,416 ^b	7,000	731,000	,000
	Hotelling's Trace	2,379	248,416 ^b	7,000	731,000	,000
	Roy's Largest Root	2,379	248,416 ^b	7,000	731,000	,000
MedeDur	Pillai's Trace	,026	1,398	14,000	1464,000	,146
	Wilks' Lambda	,974	1,397 ^b	14,000	1462,000	,146
	Hotelling's Trace	,027	1,396	14,000	1460,000	,147
	Roy's Largest Root	,017	1,826 ^c	7,000	732,000	,079

a. Design: Intercept + MedeDur

b. Exact statistic

c. The statistic is an upper bound on F that yields a lower bound on the significance level.

Farklılık çıkmamıştır (p=0.146).

4.5.9. Yaşadığı Yer durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler yaşadığı yer durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 52: Yaşadığı Yer durum değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

		Multivariate Tests ^a				
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,870	709,604 ^b	7,000	741,000	,000
	Wilks' Lambda	,130	709,604 ^b	7,000	741,000	,000
	Hotelling's Trace	6,703	709,604 ^b	7,000	741,000	,000
	Roy's Largest Root	6,703	709,604 ^b	7,000	741,000	,000
YapYer	Pillai's Trace	,046	2,470	14,000	1484,000	,002
	Wilks' Lambda	,955	2,469 ^b	14,000	1482,000	,002
	Hotelling's Trace	,047	2,467	14,000	1480,000	,002
	Roy's Largest Root	,029	3,101 ^c	7,000	742,000	,003

a. Design: Intercept + YapYer

b. Exact statistic

c. The statistic is an upper bound on F that yields a lower bound on the significance level.

Yapılan çok değişkenli varyans analizi sonucuna göre FeoFaktörler bakımından yaşanan yer arasında anlamlı farklılık çıkmıştır ($p=0.002$). Hangi değişkenler bakımından farklılık olduğu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

4.5.10. Konular Arası Etkilerin Testleri (Yaptığı Yer)

Tablo 53: Konular Arası Etkilerin Testleri (Yaptığı Yer)

Tests of Between-Subjects Effects						
Source	Dependent Variable	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
YapYer	FeoFak1	5,331	2	2,666	1,378	,253
	FeoFak2	1,267	2	,634	,311	,733
	FeoFak3	4,435	2	2,217	1,095	,335
	FeoFak4	29,519	2	14,760	9,269	,000
	FeoFak5	8,828	2	4,414	2,783	,062
	FeoFak6	16,841	2	8,420	5,067	,007
	FeoFak7	7,628	2	3,814	1,998	,136

Yukarıdaki tabloya göre *FeoFak4* ile *FeoFak6* değişkenleri bakımından yaşanan yere seviyelerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur (p değerleri sırasıyla 0.000 ve 0.007) olarak çıkmıştır.

Tukey çoklu karşılaştırma test sonuçlarına göre:

FeoFak4 değişkeni bakımından ilçe ile merkez ilçe arasında (0.000) farklılık çıkmıştır. İlçede yaşayanların ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. *FeoFak6* değişkeninde ise ilçe ile köy arasında (0.006) anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu faktörde de ilçe ortalamaları yüksek bulunmuştur.

4.5.11. Eğitim durumu değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H_0 : Seçmen tercihinin belirlenmesinde, kültürel faktörler eğitim durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 54: Eğitim durumu değişkeni bakımından feodal faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests ^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,856	623,531 ^b	7,000	735,000	,000
	Wilks' Lambda	,144	623,531 ^b	7,000	735,000	,000
	Hotelling's Trace	5,938	623,531 ^b	7,000	735,000	,000
	Roy's Largest Root	5,938	623,531 ^b	7,000	735,000	,000
EğitimDu	Pillai's Trace	,181	3,296	42,000	4440,000	,000
	Wilks' Lambda	,826	3,408	42,000	3450,908	,000
	Hotelling's Trace	,201	3,503	42,000	4400,000	,000
	Roy's Largest Root	,142	15,006 ^c	7,000	740,000	,000

Yapılan çoklu değişkenli varyans analizi sonuçlarına göre Feo faktörler bakımından eğitim durum seviyeleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0.000$). Aşağıdaki farklılığın hangi değişkenlerden kaynaklandığını verilmektedir.

4.5.12. Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)

Tablo 55: Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)

Tests of Between-Subjects Effects						
Source	Dependent Variable	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
EğitimDu	FeoFak1	111,373	6	18,562	10,284	,000
	FeoFak2	60,070	6	10,012	5,090	,000
	FeoFak3	15,948	6	2,658	1,320	,246
	FeoFak4	59,149	6	9,858	6,306	,000
	FeoFak5	42,040	6	7,007	4,519	,000
	FeoFak6	69,511	6	11,585	7,236	,000
	FeoFak7	102,967	6	17,161	9,573	,000

Buna göre *FeoFak1* (0.000), *FeoFak2* (0.000), *FeoFak4* (0.000), *FeoFak5* (0.000), *FeoFak6* (0.000) ve *FeoFak7* (0.000) değişkenleri bakımından eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılıklar çıkmıştır. Tukey çoklu karşılaştırma test sonuçlarına göre:

FeoFak1 değişkeni bakımından okuryazar değil-ilköğretim (0.003), ilköğretim-lise (0.016), ilköğretim-lisans (0.000), ilköğretim-yl (0.000) ve ilköğretim-doktora (0.032) arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. İlköğretimlilerin ortalamaları diğerlerine nazaran daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca bu değişken bakımından lise-lisans (0.000) ve ön lisans-lise (0.001) arasında farklılık çıkmıştır. Ön lisansın ortalaması daha düşük bulunmuştur. Yukarıdaki farklılıklar göz önüne alındığında genel olarak eğitim seviyesine göre bu faktör bakımından ortalamalar düşük çıkmıştır.

FeoFak2 değişkeni bakımından ilköğretim –lise (0.028), ilköğretim-lisans (0.000) , ilköğretim-yl (0.038) ve ön lisans-lisans (0.009). Benzer durum bu faktör içinde geçerli yani farklılıklar göz önüne alındığında eğitim seviyesi yüksek olanlarda ortalamalar daha düşük bulunmuştur.

FeoFak4: okuryazar değil-Lisans (0,0039), ilköğretim-lisans (0.000), ilköğretim-yl (0.041), lise-lisans (0.016) ve ön lisans-lisans (0.001). bu faktör içinde aynı durum geçerli farklılıklar içerisinde eğitim seviyesi yüksek olanların ortalamaları daha düşük bulunmuştur.

FeoFak5: okuryazar değil-lisans (0.006), ilköğretim-lisans (0.002) ve lise-lisans (0.029) arasında anlamlı farklılıklar çıkmıştır. Lisans eğitimi alanların ortalaması diğerlerinden düşük bulunmuştur.

FeoFak6: ilköğretim-lise (0.048), ilköğretim –lisans (0.000), lise-lisans (0.004) ve ön lisans-lisans (0.000) aralarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Lisans eğitimi alanların bu faktör bakımından ortalamaları ilköğretim, lise ve ön lisans’tan düşük bulunmuştur. Ayrıca ilköğretim ortalaması lise den yüksek çıkmıştır.

FeoFak7: okuryazar değil-lisans (0.000),okuryazar değil-yl (0.019), ilköğretim-lisans (0.000), ilköğretim-yl (0.031), lise-lisans (0.000) ve ön lisans-lisans (0.009) aralarında farklılık çıkmıştır. Bu faktörlerde de eğitim seviyesi yükseldikçe ortalamalarda azalma görülmektedir.

4.6. Demografik Faktörler (DemFak) Analizleri

4.6.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Yaş Aralığı)

Tablo 56: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Yaş Aralığı)

	DemFak1	DemFak2	DemFak3	DemFak4	DemFak5
18-20	2,4200	2,8300	3,6465	3,4900	2,6800
21-25	2,5860	2,8280	3,7692	3,4522	2,3462
26-30	2,5587	2,8500	3,9497	3,7333	2,3017
31-35	2,6346	2,9519	3,8462	3,6408	2,1456
36-40	2,4022	2,7935	3,7363	3,7253	2,5055
41-45	2,3692	3,0615	3,8923	3,5846	2,4308
46-50	2,5455	2,8065	3,5161	3,7419	2,5313
50 ve üzeri	2,7059	3,3269	3,6346	3,4808	2,5882
Total	2,5314	2,8976	3,7928	3,6033	2,4015

“Seçmen tercihine etki eden demografik faktörler” beş değişkenle ölçülmeye çalışıldı. “Seçmen tercihine etki eden demografik faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin yaş aralığına göre incelendiğinde (**Tablo 56**), 3,8923’lük ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “eğer aday gerçekten liyakatli ise etnik kimliğine (Kürt, Türkmen, Arap vs.) bakmadan desteklerim” en fazla etkileyen demografik değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin 41-45 yaş aralığındaki seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,7928’lik genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihini etkileyen en önemli demografik faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 56** verilerine göre *DemFak1* ve *DemFak5* değişkenlerinin ortalama 3’ün altında kaldığı ve yaş aralığına göre seçmenlerin demografik tercihini en az etkileyen “ayrılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına olumlu katkı sağlamaktadır” değişkenin 2,1456’lık bir ortalama ile 31-35 yaş aralığındaki seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.6.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Cinsiyet)

Tablo 57: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Cinsiyet)

	DemFak1	DemFak2	DemFak3	DemFak4	DemFak5
Kadın	2,5024	2,8578	3,7368	3,7225	2,4354
Erkek	2,5323	2,9282	3,8180	3,6000	2,3838
Total	2,5241	2,9089	3,7958	3,6335	2,3979

“Seçmen tercihine etki eden demografik faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin yaş aralığına göre incelendiğinde (**Tablo 57**), 3,8180’lük ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında

“eğer aday gerçekten liyakatli ise etnik kimliğine (Kürt, Türkmen, Arap vs.) bakmadan desteklerim” en fazla etkileyen demografik değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin erkek seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,7958’lik genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihini etkileyen en önemli demografik faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 57** verilerine göre “DemFak1”, “DemFak2” ve “DemFak5” değişkenlerinin ortalama 3’ün altında kaldığı ve yaş aralığına göre seçmenlerin demografik tercihini en az etkileyen “ayrılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına olumlu katkı sağlamaktadır” değişkenin 2,3838’lik bir ortalama ile erkek seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.6.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Medeni Durum)

Tablo 58: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Medeni Durum)

	DemFak1	DemFak2	DemFak3	DemFak4	DemFak5
Bekar	2,6057	2,8590	3,8189	3,6031	2,3482
Evli	2,4561	2,9573	3,7803	3,6414	2,4177
Boşanmış	2,3750	2,8125	3,1250	3,0667	2,7500
Total	2,5263	2,9072	3,7856	3,6121	2,3909

“Seçmen tercihine etki eden demografik faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin medeni duruma göre incelendiğinde (**Tablo 58**), 3,8189’luk ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “eğer aday gerçekten liyakatli ise etnik kimliğine (Kürt, Türkmen, Arap vs.) bakmadan desteklerim” en fazla etkileyen demografik değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin bekar seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,7856’lık genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihini etkileyen en önemli demografik faktör

olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 58** verilerine göre “*DemFak1*”, “*DemFak2*” ve “*DemFak5*” değişkenlerinin ortalama 3’ün altında kaldığı ve yaş aralığına göre seçmenlerin demografik tercihini en az etkileyen “*ayrılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına olumlu katkı sağlamaktadır*” değişkeninin 2,3482’lik bir ortalama ile bekar seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.6.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Eğitim Durumu)

Tablo 59: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Eğitim Durumu)

	DemFak1	DemFak2	DemFak3	DemFak4	DemFak5
Okuryazar değil	2,2821	2,5789	3,5526	3,4737	2,9737
İlköğretim	2,6869	3,2222	3,4433	3,4845	2,5208
Lise	2,6292	3,0539	3,7925	3,5292	2,5934
Ön lisans	2,7840	3,0240	3,8226	3,4800	2,5854
Lisans	2,2996	2,6789	3,9102	3,7959	2,0935
Yüksek Lisans	2,5349	2,8837	4,0698	3,7907	1,8372
Doktora	1,8571	2,4286	3,7857	3,6429	1,9286
Total	2,5242	2,9132	3,7943	3,6110	2,3958

“Seçmen tercihine etki eden demografik faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin medeni duruma göre incelendiğinde (**Tablo 59**), 4,0698’lik ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “*eğer aday gerçekten liyakatli ise etnik kimliğine (Kürt, Türkmen, Arap vs.) bakmadan desteklerim*” en fazla etkileyen demografik değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin yüksek lisans derecesine sahip seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,7943’lük genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihini etkileyen en önemli demografik faktör olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 59 verilerine göre “*DemFak1*”, ve “*DemFak5*” değişkenlerinin ortalama 3’ün altında kaldığı ve eğitim durumuna göre seçmenlerin demografik tercihini en az etkileyen “ayrılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına olumlu katkı sağlamaktadır” değişkenin 1,8372’lik bir ortalama ile yüksek lisans derecesine sahip seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.6.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Meslek Grubu)

Tablo 60: Seçmenin seçim tercihini etkileyen demografik faktörler (Meslek Grubu)

	DemFak1	DemFak2	DemFak3	DemFak4	DemFak5
Serbest Meslek	2,3500	2,8300	3,4343	3,1515	2,4490
Öğrenci	2,6000	2,9268	3,8110	3,6235	2,5549
Esnaf	2,9663	3,3333	3,7416	3,7556	2,8989
Memur	2,2500	2,8692	3,8879	3,7757	2,2925
Yönetici	2,5429	2,8611	3,8611	3,1667	2,4722
İnşaat Sektörü	2,8125	2,9375	4,3125	4,3750	1,5000
Mühendis	2,7778	2,8333	3,8333	3,5556	2,3333
Tüccar	4,0000	4,3333	4,6667	3,3333	2,0000
Eğitimci	2,1533	2,5328	3,8603	3,9343	2,0146
Üst düzey yönetici	3,6667	3,6667	4,6667	4,0000	1,6667
Diğerleri	2,7231	3,0310	3,7891	3,3953	2,4109
Total	2,5211	2,9054	3,7910	3,6100	2,3942

“Seçmen tercihine etki eden demografik faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar seçmenlerin meslek grubuna göre incelendiğinde (**Tablo 60**), 4,6667’lik ortalama ile seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “eğer aday gerçekten liyakatli ise etnik kimliğine (Kürt, Türkmen, Arap vs.) bakmadan desteklerim” en fazla etkileyen demografik değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin yüksek lisans derecesine sahip seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte 3,7910’luk genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin

tercihini etkileyen en önemli demografik faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 60** verilerine göre sadece “*DemFak5*” değişkenlerinin ortalama 3’ün altında kaldığı ve meslek grubuna göre seçmenlerin demografik tercihini en az etkileyen değişken olduğu anlaşılmaktadır. “Ayrıılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına olumlu katkı sağlamaktadır” değişkenin 1,5000’lık bir ortalama ile inşaat sektöründeki seçmenlerin tercihini en az etkileyen faktör olduğu anlaşılmaktadır.

4.6.6. Yaş durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler yaşa göre farklılık göstermez

Tablo 61: Yaş durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
DemFak1	Between Groups	7,755	7	1,108	,648	,716
	Within Groups	1320,727	773	1,709		
	Total	1328,481	780			
DemFak2	Between Groups	14,518	7	2,074	1,267	,264
	Within Groups	1265,287	773	1,637		
	Total	1279,805	780			
DemFak3	Between Groups	11,519	7	1,646	,946	,470
	Within Groups	1338,121	769	1,740		
	Total	1349,640	776			
DemFak4	Between Groups	10,808	7	1,544	,811	,578
	Within Groups	1467,623	771	1,904		
	Total	1478,431	778			
DemFak5	Between Groups	20,118	7	2,874	1,436	,187
	Within Groups	1538,600	769	2,001		
	Total	1558,718	776			

Yapılan varyans analizi sonucuna göre DemFaktörler bakımından yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır.

4.6.7. Cinsiyet durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler cinsiyet durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 62: Cinsiyet durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

	Independent Samples Test				
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means		
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
DemFak1	1,482	,224	-,282	767	,778
			-,288	394,579	,773
DemFak2	2,471	,116	-,674	766	,500
			-,692	399,088	,489
DemFak3	,040	,841	-,760	762	,448
			-,768	382,180	,443
DemFak4	6,362	,012	1,097	762	,273
			1,147	409,902	,252
DemFak5	,058	,810	,446	762	,656
			,443	368,575	,658

Yapılan t testi sonuçlarına göre DemFakler bakımından erkekler ile kadınlar arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır (p değerleri sırasıyla 0.778, 0.500, 0.489,0.273 ve 0.656) bulunmuştur.

4.6.8. Medeni durum değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez.

Tablo 63: Medeni durum değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
DemFak1	Between Groups	4,748	2	2,374	1,383	,251
	Within Groups	1364,200	795	1,716		
	Total	1368,947	797			
DemFak2	Between Groups	2,031	2	1,016	,607	,545
	Within Groups	1329,098	794	1,674		
	Total	1331,129	796			
DemFak3	Between Groups	7,416	2	3,708	2,110	,122
	Within Groups	1388,140	790	1,757		
	Total	1395,556	792			
DemFak4	Between Groups	4,834	2	2,417	1,276	,280
	Within Groups	1497,690	791	1,893		
	Total	1502,524	793			
DemFak5	Between Groups	3,045	2	1,522	,758	,469
	Within Groups	1585,770	790	2,007		
	Total	1588,815	792			

Yapılan varyans analizi sonucuna göre DemFaktörler bakımından medeni durum seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır.

4.6.9. Yaşadığı Yer durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler yaşadığı yer durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 64: Yaşadığı Yer durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

ANOVA						
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
DemFak1	Between Groups	2,366	2	1,183	,691	,501
	Within Groups	1379,548	806	1,712		
	Total	1381,913	808			
DemFak2	Between Groups	2,019	2	1,009	,606	,546
	Within Groups	1341,566	805	1,667		
	Total	1343,584	807			
DemFak3	Between Groups	1,280	2	,640	,365	,694
	Within Groups	1403,032	801	1,752		
	Total	1404,312	803			
DemFak4	Between Groups	18,871	2	9,436	5,044	,007
	Within Groups	1498,497	801	1,871		
	Total	1517,368	803			
DemFak5	Between Groups	9,000	2	4,500	2,255	,106
	Within Groups	1594,491	799	1,996		
	Total	1603,491	801			

Yapılan varyanslı analizi sonuçlarına göre sadece *DemFak4* değişkeni bakımından yaşanan yer seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmıştır ($p=0.007$). Tukey çoklu karşılaştırma test sonuçlarına göre: ilçe-merkez ilçe (0.019) ve köy-merkez ilçe (0.046) arasında farklılık çıkmıştır. Merkez ilçe de yaşayanların bu faktör bakımından ortalamaları köy ve ilçe de yaşayanlara nazaran daha düşük çıkmıştır.

4.6.10. Eğitim durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, demografik faktörler eğitim durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 65: Eğitim durumu değişkeni bakımından demografik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
DemFak1	Between Groups	34,683	6	5,780	3,444	,002
	Within Groups	1342,596	800	1,678		
	Total	1377,279	806			
DemFak2	Between Groups	36,842	6	6,140	3,765	,001
	Within Groups	1303,078	799	1,631		
	Total	1339,921	805			
DemFak3	Between Groups	20,825	6	3,471	1,999	,063
	Within Groups	1380,229	795	1,736		
	Total	1401,054	801			
DemFak4	Between Groups	15,801	6	2,633	1,397	,213
	Within Groups	1498,823	795	1,885		
	Total	1514,623	801			
DemFak5	Between Groups	66,972	6	11,162	5,775	,000
	Within Groups	1534,574	794	1,933		
	Total	1601,546	800			

Varyans analizi sonuçlarına göre *DemFak1*, *DemFak2* ve *DemFak5* değişkenleri bakımından eğitim seviyeleri arasında farklılık çıkmıştır. P değerleri sırasıyla 0.002, 0.001 ve 0.000 olarak bulunmuştur. Tukey test istatistiğinin sonuçlarına göre:

DemFak1 değişkeni bakımından lise-lisans (0.038), ön lisans-lisans (0.012), *DemFak2* değişkeni bakımından ilköğretim-lisans (0.007) ve lise-lisans (0.021), *DemFak5* değişkeni bakımından okuryazar değil-lisans (0.006), okuryazar değil –yl (0.005), lise-lisans (0.002), lise-yl (0.018), ön lisans-lisans (0.024) ve ön lisans-yl (0.039).

Arasında farklılıklar bulunmuştur. Tüm farklılıklarda eğitim seviyesi yüksek olanlarda ortalamalar daha düşük çıkmıştır.

4.7. Güvenlik Faktörler (GüvFak) Analizleri

4.7.1. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Yaş Aralığı)

Tablo 66: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Yaş Aralığı)

	Güv Fak1	Güv Fak2	Güv Fak3	Güv Fak4	Güv Fak5	Güv Fak6	Güv Fak7
18-20	2,8485	2,7347	2,8469	2,8646	3,0938	2,7789	3,0000
21-25	2,8247	3,1338	2,9872	3,0131	3,2323	2,9673	3,1234
26-30	2,9148	3,0115	3,0227	3,0229	2,9711	3,2047	3,3873
31-35	2,9314	3,0577	2,9010	2,9804	3,3500	3,1515	3,3608
36-40	3,0778	3,1333	3,2472	3,0114	3,1556	3,1628	3,2273
41-45	3,0923	3,0000	3,0606	2,8923	3,1385	3,4762	3,4531
46-50	3,2500	3,1563	2,9375	3,3548	2,9333	3,2188	3,0625
50 ve üzeri	3,2157	2,7692	3,0196	3,0000	3,0408	3,0204	2,7800
Total	2,9584	3,0103	3,0026	2,9947	3,1293	3,1016	3,2135

“Seçmen tercihine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler” yedi değişkenle ölçülmeye çalışıldı. “Seçmen tercihine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar yaş aralığına göre incelendiğinde (**Tablo 66**), 3,4762’lik ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “bazı kişiler, illegal örgüt korkusuyla

istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir” en öne çıkan değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin 41-45 seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ancak 3,2135’lik genel bir ortalama ile farklı bir değişken olan “bazı kişiler, aşiret korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir” faktörünün seçmenin tercihini etkileyen en önemli güvenliğe ilişkin faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 66** verilerine göre yedi değişkenin ortalama 3’ün üstüne çıktığı ve yaş aralığına göre seçmenin feodal tercihini en az etkileyen “sandıktaki oyları değiştirmeye kimsenin gücü yetmez” değişkenin 2,7347’lik bir ortalama ile 18-20 yaş grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır. Bunun temel nedeni olarak 18-20 yaş grubundaki seçmenlerin çok genç olmaları ve daha önceki süreçlerden pek haberdar olmamaları göstermek mümkündür.

4.7.2. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Cinsiyet)

Tablo 67: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Cinsiyet)

	Güv Fak1	Güv Fak2	Güv Fak3	Güv Fak4	Güv Fak5	Güv Fak6	Güv Fak7
Kadın	2,9187	2,8952	2,7990	2,8792	3,2452	3,1576	3,2293
Erkek	2,9835	3,1182	3,0934	3,0573	3,0970	3,0936	3,2253
Total	2,9656	3,0566	3,0119	3,0080	3,1384	3,1113	3,2264

“Seçmen tercihine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre incelendiğinde (**Tablo 67**), 3,2452’lik ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “seçimde kullandığı oy nedeniyle hiç kimse en ufak bir endişe duymaz, kimsenin başı ağrımaz” en öne çıkan değişken olduğu ve bu

değişkene olan desteğin kadın seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ancak 3,2264'lük genel bir ortalama ile farklı bir değişken olan “bazı kişiler, aşiret korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir” faktörünün seçmenin tercihini etkileyen en önemli güvenliğe ilişkin faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 67** verilerine göre sadece “sandıktaki oyları değiştirmeye kimsenin gücü yetmez” değişkenin ortalama 3'ün altında kaldığı ve cinsiyete göre seçmenin güvenliğe ilişkin tercihini en az etkileyen “sandıktaki oyları değiştirmeye kimsenin gücü yetmez” değişkenin 2,7990'lık bir ortalama ile kadın seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.7.3. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Medeni Durum)

Tablo 68: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Medeni Durum)

	Güv Fak1	Güv Fak2	Güv Fak3	Güv Fak4	Güv Fak5	Güv Fak6	Güv Fak7
Bekar	2,9974	3,0211	2,9603	2,9492	3,2800	3,0435	3,1671
Evli	2,9361	3,0407	3,0769	3,0336	2,9530	3,1859	3,2872
Boşanmış	2,6250	2,4375	2,5625	3,0625	3,3750	3,2000	3,0625
Total	2,9593	3,0190	3,0102	2,9936	3,1202	3,1176	3,2247

“Seçmen tercihinin etki eden güvenliğe ilişkin faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar medeni duruma göre incelendiğinde (**Tablo 68**), 3,3750'lik ortalama ile seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “seçimde kullandığı oy nedeniyle hiç kimse en ufak bir endişe duymaz, kimsenin başı ağrımaz” en öne çıkan değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin boşanmış seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ancak 3,2247'lik genel bir ortalama ile farklı bir

değişken olan “bazı kişiler, aşiret korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir” faktörünün seçmenin tercihini etkileyen en önemli güvenliğe ilişkin faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 68** verilerine göre sadece “sandıktaki oyları değiştirmeye kimsenin gücü yetmez” değişkenin ortalama 3’ün altında kaldığı ve medeni duruma göre seçmenin güvenliğe ilişkin tercihini en az etkileyen “güçlü olan kişi sandık başında da güçlüdür” değişkenin 2,4375’lik bir ortalama ile kadın seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.7.4. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Eğitim Durumu)

Tablo 69: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Eğitim Durumu)

	Güv Fak1	Güv Fak2	Güv Fak3	Güv Fak4	Güv Fak5	Güv Fak6	Güv Fak7
Okuryazar değil	2,2632	2,5641	3,1795	3,2564	2,8158	3,5897	3,3684
İlköğretim	3,1020	3,2347	3,2292	3,2813	3,2421	3,2065	3,1383
Lise	2,9788	2,9412	3,0717	2,9013	3,1064	2,9095	2,9785
Ön lisans	3,1301	2,9750	3,0417	2,9832	3,2797	2,9231	3,2727
Lisans	2,9504	3,0531	2,8395	2,9170	3,1757	3,2059	3,3559
Yüksek Lisans	2,6512	3,3256	2,9767	3,0000	2,8095	3,5610	3,6512
Doktora	3,0714	2,6429	2,5000	3,1429	2,5714	3,1538	3,3846
Total	2,9584	3,0138	3,0051	2,9924	3,1306	3,1114	3,2211

“Seçmen tercihine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar eğitim durumuna göre incelendiğinde (**Tablo 69**), 3,6512’lik ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “bazı kişiler, aşiret korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir” en öne çıkan değişken olduğu ve bu değişkene olan desteğin yüksek lisans derecesine sahip seçmenlerden geldiği

anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,2211’lik genel bir ortalama ile aynı değişkenin seçmenin tercihini etkileyen en önemli güvenliğe ilişkin faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 69** verilerine göre hiçbir değişkenin ortalama 3’ün altında kalmadığı ve eğitim durumuna göre seçmenin güvenliğe ilişkin tercihini en az etkileyen “sandıktaki oyları değiştirmeye kimsenin gücü yetmez” değişkenin 2,2632’lik bir ortalama ile okuryazar olmayan seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.7.5. Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Meslek Grubu)

Tablo 70: Seçmenin seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler (Meslek Grubu)

	Güv Fak1	Güv Fak2	Güv Fak3	Güv Fak4	Güv Fak5	Güv Fak6	Güv Fak7
Serbest Meslek	2,7273	2,9495	3,0833	3,0722	2,8041	3,2000	3,0521
Öğrenci	2,8160	2,9695	3,0123	2,9627	3,1852	2,8797	3,1321
Esnaf	2,9767	3,1136	3,4483	3,3176	3,1744	3,2169	3,3537
Memur	3,1121	3,1359	3,0192	3,0000	3,0673	3,1600	3,3333
Yönetici	2,9167	2,5429	2,6571	2,7353	3,2121	3,0588	3,0294
İnşaat Sektörü	3,3125	3,7500	3,5625	3,6000	3,4375	3,2500	3,3125
Mühendis	2,7778	2,7778	2,6667	2,5556	3,0588	3,2778	3,2778
Tüccar	3,0000	4,3333	4,0000	3,6667	3,0000	3,6667	4,3333
Eğitimci	2,8889	2,9855	2,7681	2,8175	3,0148	3,2574	3,4962
Üst düzey yönetici	1,6667	4,6667	3,0000	3,0000	2,6667	4,6667	3,0000
Diğerleri	3,2857	2,9843	2,9291	2,9600	3,3902	2,9758	3,0000
Total	2,9596	3,0139	3,0051	2,9898	3,1245	3,1091	3,2204

Seçmenin “seçim tercihini etkileyen güvenliğe ilişkin faktörler” sorusuna verdikleri cevaplar meslek grubuna göre incelendiğinde (**Tablo 70**), 4,6667’lik ortalamayla seçmenin tercihini etkileyen faktörler arasında “güçlü olan kişi sandık başında da güçlüdür” ve

“bazı kişiler, illegal örgüt korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir” iki değişkenin aynı ortalama ile en öne çıkan değişkenler olduğu ve bu değişkene olan desteğin üst düzey yönetici olan seçmenlerden geldiği anlaşılmaktadır. Ancak 3,2204'lük genel bir ortalama ile farklı bir değişken olan “bazı kişiler, aşiret korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir” faktörünün seçmenin tercihini etkileyen en önemli güvenliğe ilişkin faktör olduğu gözlemlenmektedir. **Tablo 70** verilerine göre hiçbir değişkenin ortalama 3'ün altında kalmadığı ve meslek durumuna göre seçmenin güvenliğe ilişkin tercihini en az etkileyen “sandıktaki oyları değiştirmeye kimsenin gücü yetmez” değişkenin 1,6667'lik bir ortalama ile üst düzey yönetici seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.7.6. Yaş değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler yaşa göre farklılık göstermez.

Tablo 71: Yaş değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Effect	Multivariate Tests ^a					
	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	
Intercept	Pillai's Trace	,927	1242,045 ^b	7,000	684,000	,000
	Wilks' Lambda	,073	1242,045 ^b	7,000	684,000	,000
	Hotelling's Trace	12,711	1242,045 ^b	7,000	684,000	,000
	Roy's Largest Root	12,711	1242,045 ^b	7,000	684,000	,000
YaşAraılığı	Pillai's Trace	,089	1,269	49,000	4830,000	,100
	Wilks' Lambda	,914	1,269	49,000	3476,974	,100
	Hotelling's Trace	,091	1,268	49,000	4776,000	,100
	Roy's Largest Root	,033	3,268 ^c	7,000	690,000	,002

Çok değişkenli varyansı analizi sonuçlarına göre GüvFaktörler bakımından yaş seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır.

4.7.7. Cinsiyet durumu değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler cinsiyete göre farklılık göstermez.

Tablo 72: Cinsiyet durumu değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests ^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,931	1303,607 ^b	7,000	674,000	,000
	Wilks' Lambda	,069	1303,607 ^b	7,000	674,000	,000
	Hotelling's Trace	13,539	1303,607 ^b	7,000	674,000	,000
	Roy's Largest Root	13,539	1303,607 ^b	7,000	674,000	,000
Cinsiyet	Pillai's Trace	,012	1,190 ^b	7,000	674,000	,306
	Wilks' Lambda	,988	1,190 ^b	7,000	674,000	,306
	Hotelling's Trace	,012	1,190 ^b	7,000	674,000	,306
	Roy's Largest Root	,012	1,190 ^b	7,000	674,000	,306

Çok değişkenli varyansı analizi sonuçlarına göre güvfaktörler bakımından kadın ve erkekler arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır.

4.7.8. Medeni Durum değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler medeni duruma göre farklılık göstermez.

Tablo 73: Medeni Durum değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests ^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,739	283,781 ^b	7,000	700,000	,000
	Wilks' Lambda	,261	283,781 ^b	7,000	700,000	,000
	Hotelling's Trace	2,838	283,781 ^b	7,000	700,000	,000
	Roy's Largest Root	2,838	283,781 ^b	7,000	700,000	,000
MedeDur	Pillai's Trace	,026	1,334	14,000	1402,000	,180
	Wilks' Lambda	,974	1,335 ^b	14,000	1400,000	,179
	Hotelling's Trace	,027	1,336	14,000	1398,000	,179
	Roy's Largest Root	,021	2,110 ^c	7,000	701,000	,041

Çok değişkenli varyans analizi sonuçlarına göre güvfaktörler bakımından medeni durum seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmamıştır (Wilk's Lambda=0.974 ve p=0.179).

4.7.9. Yaşadığı Yer değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler yaşadığı yere göre farklılık göstermez.

Tablo 74: Yaşadığı Yer değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests ^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,887	796,117 ^b	7,000	709,000	,000
	Wilks' Lambda	,113	796,117 ^b	7,000	709,000	,000
	Hotelling's Trace	7,860	796,117 ^b	7,000	709,000	,000
	Roy's Largest Root	7,860	796,117 ^b	7,000	709,000	,000
YapYer	Pillai's Trace	,035	1,800	14,000	1420,000	,034
	Wilks' Lambda	,965	1,799 ^b	14,000	1418,000	,034
	Hotelling's Trace	,036	1,798	14,000	1416,000	,034
	Roy's Largest Root	,023	2,348 ^c	7,000	710,000	,022

Çok değişkenli varyansı analizi sonuçlarına göre güvfaktörlere yaşanan yere göre farklılık göstermektedir ($p=0.034<0.05$). Aşağıdaki tabloda hangi değişkenler bakımından farklılık olduğu verilmiştir.

4.7.10. Konular Arası Etkilerin Testleri (Yapıldığı Yer)

Tablo 75: Konular Arası Etkilerin Testleri (Yapıldığı Yer)

Tests of Between-Subjects Effects						
Source	Dependent Variable					
YapYer	GüvFak1	,333	2	,166	,070	,933
	GüvFak2	4,971	2	2,485	1,316	,269
	GüvFak3	6,498	2	3,249	1,791	,168
	GüvFak4	3,204	2	1,602	,860	,424
	GüvFak5	6,142	2	3,071	1,595	,204
	GüvFak6	13,800	2	6,900	3,672	,026
	GüvFak7	3,487	2	1,744	,975	,378

Buna göre sadece güvfak6 değişkeni bakımından yaşanan yer arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0.026$). Bu farklılık, merkez ilçe-ilçe (0.025) ve merkez ilçe –köy (0.031) olarak çıkmıştır. Merkez ilçede yaşayanların ortalamaları bu değişken bakımından daha düşük bulunmuştur.

4.7.11. Eğitim Durumu değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

H₀: Seçmen tercihinin belirlenmesinde, güvenlik faktörler eğitim durumuna göre farklılık göstermez.

Tablo 76: Eğitim Durumu değişkeni bakımından güvenlik faktörlerin çok değişkenli varyans analizi ile karşılaştırılması

Multivariate Tests^a						
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Intercept	Pillai's Trace	,873	687,549 ^b	7,000	703,000	,000
	Wilks' Lambda	,127	687,549 ^b	7,000	703,000	,000
	Hotelling's Trace	6,846	687,549 ^b	7,000	703,000	,000
	Roy's Largest Root	6,846	687,549 ^b	7,000	703,000	,000
EğitimDu	Pillai's Trace	,117	2,006	42,000	4248,000	,000
	Wilks' Lambda	,888	2,019	42,000	3300,814	,000
	Hotelling's Trace	,121	2,027	42,000	4208,000	,000
	Roy's Largest Root	,056	5,687 ^c	7,000	708,000	,000

Çok değişkenli varyansı analizi sonuçlarına göre bu faktörler bakımından eğitim seviyeleri arasında anlamlı farklılık çıkmıştır ($p=0.000$). Hangi faktörler bakımından farklılık olduğu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

4.7.12. Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)

Tablo 77: Konular Arası Etkilerin Testleri (Eğitim Durumu)

Tests of Between-Subjects Effects						
Source	Dependent Variable	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
EğitimDu	GüvFak1	34,794	6	5,799	2,462	,023
	GüvFak2	17,390	6	2,898	1,537	,163
	GüvFak3	15,824	6	2,637	1,457	,191
	GüvFak4	7,397	6	1,233	,660	,682
	GüvFak5	16,663	6	2,777	1,447	,194
	GüvFak6	29,649	6	4,941	2,650	,015
	GüvFak7	25,216	6	4,203	2,381	,028

Yukarıdaki tabloya göre *GüvFak1* (0.023), *GüvFak6* (0.015) ve *GüvFak7* (0.028) değişkenleri bakımından eğitim seviyeleri arasında farklılıklar bulunmuştur.

GüvFak1 değişkeni bakımından okuryazar değil-ilköğretim (0.026), okuryazar değil –lise (0.043) ve okuryazar değil- ön lisans (0.016) arasında farklılık çıkmıştır.

GüvFak6 değişkeni için okuryazar değil-lise (0.032) ve lise-yl (0.036) iken *GüvFak7* değişkeninde lise-lisans (0.034) ve lise-yl(0.036). Genel olarak eğitim seviyesi yüksek olanlarda bu değişkenler bakımından ortalamalar daha yüksek çıkmıştır.

4.8. Oy Verme Kararının Netleşmesi (OyVKN) Analizleri

4.8.1. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Yaş Aralığı)

Tablo 78: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Yaş Aralığı)

	OyVKN1	OyVKN2	OyVKN3	OyVKN4	OyVKN5
18-20	1,1951	2,0000	3,0000	4,0909	5,0000
21-25	1,1563	2,0000	2,9661	4,0833	4,7333
26-30	1,1071	2,0167	2,9853	4,0000	4,8421
31-35	1,0196	1,9762	2,9333	3,7692	4,6667
36-40	1,0526	2,0750	3,0263	4,0000	5,0000
41-45	1,0357	2,0435	3,0000	4,0000	4,6250
46-50	1,0000	2,0000	3,0000	4,0000	5,0000
50 ve üzeri	1,0435	2,0000	3,0000	4,0000	4,8889
Total	1,0915	2,0145	2,9873	3,9898	4,8235

Seçmenin “yerel/genel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir?” sorusu yedi değişkenle ölçülmeye çalışıldı. Seçmenin bu soruya verdikleri cevaplar yaş aralığına göre incelendiğinde (Tablo

78), 5,0000'lık tam ortalamayla 18-20, 36-40 ve 46-50 yaş aralığındaki seçmenlerle birlikte diğer yaş grubundaki büyük bir çoğunluğunun 4,000'in üzerindeki bir ortalamayla “sandık başında” kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 4,8235'lik genel bir ortalama ile “sandık başında” seçmenin kararının da netleştiği anlaşılmaktadır. **Tablo 78** verilerine göre “OyVKN1” ve “OyVKN2” değişkenlerinin ortalamalarının oldukça düşük olduğu ancak geriye kalan değişken ortalamalarının oldukça yüksek oldukları gözlemlenmektedir. En düşüğün 1,0000'lık ortalama ile “seçim kampanyalarını takip ettikten sonra” seçmenlerin kararlarının netleştiği ve 46-50 yaş grubuna ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.8.2. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Cinsiyet)

Tablo79: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Cinsiyet)

	OyVKN1	OyVKN2	OyVKN3	OyVKN4	OyVKN5
Kadın	1,2118	2,0152	3,0000	4,1053	4,5909
Erkek	1,0796	2,0142	2,9869	3,9740	4,9136
Total	1,1158	2,0144	2,9903	4,0000	4,8447

Seçmenlerin “yerel/genel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir? sorusuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre incelendiğinde (**Tablo 79**), 4,9136'lık ortalamayla erkek seçmenin “sandık başında” kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 4,8447'lik genel bir ortalama ile de “sandık başında” seçmenin kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır. **Tablo 79** verilerine göre “OyVKN1” ve “OyVKN2” değişkenlerinin ortalamalarının oldukça düşük olduğu ancak geriye

kalan değişken ortalamalarının oldukça yüksek oldukları gözlemlenmektedir. En düşüğün 1,0796’lık ortalama ile “seçim kampanyalarını takip ettikten sonra” seçmenin kararının netleştigi ve bu durumun kadın seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.8.3. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Medeni Durum)

Tablo 80: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Medeni Durum)

	OyVKN1	OyVKN2	OyVKN3	OyVKN4	OyVKN5
Bekar	1,0897	1,9919	2,9935	4,0286	4,9211
Evli	1,1125	2,0265	2,9763	3,9552	4,7647
Boşanmış	1,3636	2,0000	2,8571	4,0000	5,0000
Total	1,1101	2,0106	2,9818	3,9808	4,8257

Seçmenlerin “yerel/genel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir?” sorusuna verdikleri cevaplar medeni durumuna göre incelendiğinde (**Tablo 80**), 5,0000’lık ortalamayla erkek seçmenin “sandık başında” kararlarının netleştigi anlaşılmaktadır. Ayrıca 4,8257’lik genel bir ortalama ile de “sandık başında” seçmenin kararının netleştigi anlaşılmaktadır. **Tablo 80** verilerine göre “OyVKN1” “OyVKN2” ve “OyVKN3” değişkenlerinin ortalamalarının oldukça düşük olduğu ancak geriye kalan değişken ortalamalarının oldukça yüksek oldukları gözlemlenmektedir. En düşüğün 1,0897’lik ortalama ile “seçim kampanyalarını takip ettikten sonra” seçmenlerin kararlarının netleştigi ve bu durumun bekar seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.8.4. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Eğitim Durumu)

Tablo 81: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Eğitim Durumu)

	OyVKN1	OyVKN2	OyVKN3	OyVKN4	OyVKN5
Okuryazar değil	1,4444	2,0000	3,0000	4,0000	4,8333
İlköğretim	1,1316	2,0000	2,9302	4,0000	4,7333
Lise	1,0714	1,9811	2,9694	3,9259	4,8667
Ön lisans	1,2826	1,9787	2,9773	3,9286	4,7143
Lisans	1,0261	2,0143	2,9811	3,9615	5,0000
Yüksek Lisans	1,1250	2,2727	3,0800	4,1111	5,0000
Doktora	1,1429	2,2000	3,0000	4,0000	4,5000
Total	1,1064	2,0070	2,9789	3,9709	4,8532

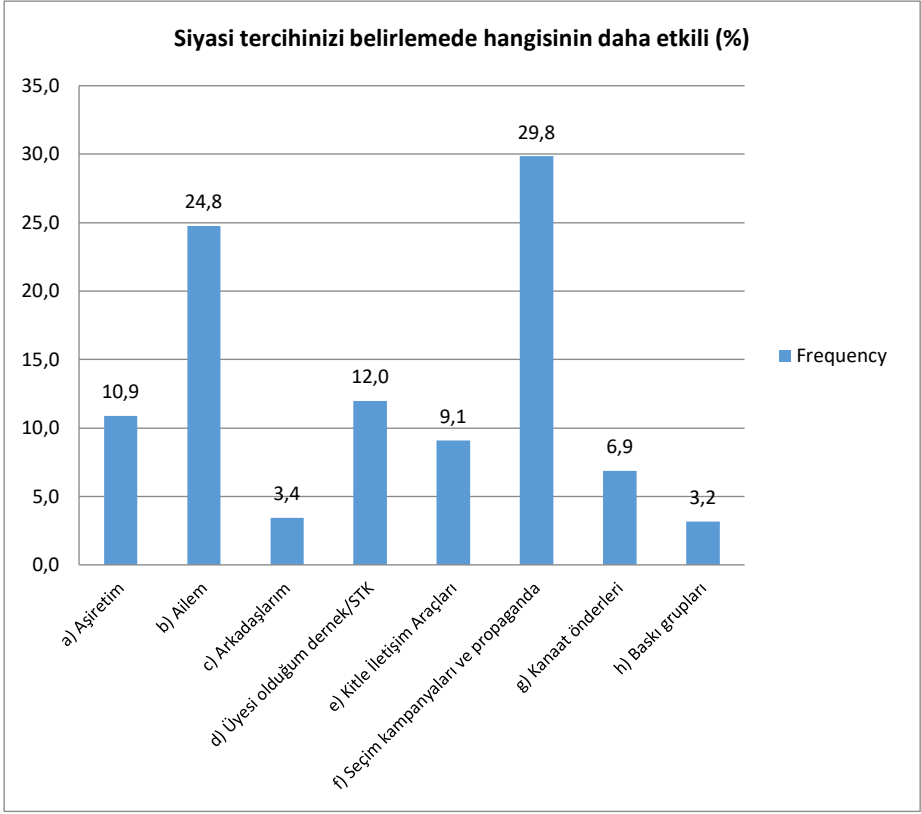
Seçmenlerin “yerel/genel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir?” sorusuna verdikleri cevaplar eğitim durumuna göre incelendiğinde (**Tablo 81**), 5,0000’lık ortalamayla lisans ve yüksek lisans seçmenlerin “sandık başında” kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 4,8532’lik genel bir ortalama ile de “sandık başında” seçmenlerin kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır. **Tablo 81** verilerine göre “OyVKN1” ve “OyVKN2” değişkenlerinin ortalamalarının oldukça düşük olduğu ancak geriye kalan değişken ortalamalarının oldukça yüksek oldukları gözlemlenmektedir. En düşüğün 1,0261’lik ortalama ile “seçim kampanyalarını takip ettikten sonra” lisan derecesine sahip seçmenlerin kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır.

4.8.5. Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Meslek Grubu)

Tablo 82: Seçmenin yerel/genel seçimlerde oy verme kararının netleşme aralığı (Meslek Grubu)

	OyVKN1	OyVKN2	OyVKN3	OyVKN4	OyVKN5
Serbest Meslek	1,1282	1,9756	2,9268	3,8125	4,6957
Öğrenci	1,1111	1,9688	2,9811	4,0909	4,7273
Esnaf	1,1500	2,0000	2,9714	4,0625	4,8750
Memur	1,0233	2,0000	3,0000	4,0000	5,0000
Yönetici	1,2000	2,0909	3,0000	4,0000	4,5000
İnşaat Sektörü	1,0000	2,0000	3,0000	4,0000	5,0000
Mühendis	1,0000	2,0000	3,0000	4,0000	5,0000
Tüccar	1,0000	2,0000	3,0000		
Eğitimci	1,0794	2,1389	3,0135	4,0588	4,8571
Üst düzey yönetici	1,0000	2,0000		4,0000	
Diğerleri	1,1915	2,0000	2,9583	3,8824	4,9091
Total	1,1094	2,0106	2,9819	3,9808	4,8257

Seçmenlerin “yerel/genel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir?” sorusuna verdikleri cevaplar meslek grubuna göre incelendiğinde (**Tablo 82**), 5,0000’lık tam ortalamayla memur, inşaat sektörü ve mühendis meslek grubundaki seçmenlerin “sandık başında” kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca 4,8257’lik genel bir ortalama ile de “sandık başında” seçmenlerin kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır. **Tablo 82** verilerine göre “OyVKN1” ve “OyVKN2” değişkenlerinin ortalamalarının oldukça düşük olduğu ancak geriye kalan değişken ortalamalarının oldukça yüksek oldukları gözlemlenmektedir. En düşüğün 1,0000’lık ortalama ile “seçim kampanyalarını takip ettikten sonra” inşaat sektörü, mühendis, tüccar ve üst düzey yönetici olan seçmenlerin kararlarının netleştiği anlaşılmaktadır.

Şekil 1: Siyasi tercihinizi belirlemede hangisinin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

Seçmenlerin “Siyasi tercihinizi belirlemede hangisinin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sekiz değişkenle ölçülmeye çalışıldı. Seçmenlerin bu soruya verdiği cevaplar incelendiğinde (Şekil 1), %29,8 ile “seçim kampanyaları ve propaganda” değişkeninin en fazla etkili olduğu, ikinci en etkili faktörün de %24,8 ile “aile” değişkeninin etkili olurken, en düşük değişkenin ise %3,2 ile “baskı grupları” olduğu anlaşılmaktadır.

4.9. Oy Verme Kararında En Önemli Değişkenler (EnÖne) Analizleri

4.9.1. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Yaş Aralığı)

Tablo 83: Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Yaş Aralığı)

	EnÖne1	EnÖne2	EnÖne3	EnÖne4
18-20	3,2750	3,7821	3,6104	3,4933
21-25	3,5455	3,9561	3,5849	3,7315
26-30	3,3923	3,7615	3,6912	3,6484
31-35	3,6154	4,0260	3,7683	3,7595
36-40	3,3714	3,9861	3,8182	3,7231
41-45	3,2041	3,4894	3,8333	3,8140
46-50	3,8400	3,5357	4,1154	3,8929
50 ve üzeri	3,5128	3,7297	4,0930	3,9487
Total	3,4441	3,8302	3,7479	3,7133

Bu çalışmada “genel/yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir?” bağımlı değişkeni 4 seçenекle ölçülmeye çalışıldı. Seçmenlerin bu değişkene verdikleri cevaplar yaş aralıklarına göre incelendiğinde (**Tablo 83**) 46-50 yaş aralığındaki seçmenlerin bireysel anlamda tercihinin 4,1154’lik ortalama ile oy verirken “*aday*” değişkeninin daha önemli olduğu, ancak genel ortalamaya bakıldığında 3,8302’lik ortalama ile bu durumun değiştiği ve “*parti ideolojisi*” faktörünün daha önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca tüm değişken ortalamaların için üzerinde olduğu, en düşüğün 3,2041’lik ortalama ile “parti lideri” değişkeninin olduğu ve 41-45 yaş grubundaki seçmenlere ait olduğu anlaşılmaktadır.

4.9.2. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Cinsiyet)

Tablo 84: Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Cinsiyet)

	EnÖne1	EnÖne2	EnÖne3	EnÖne4
Kadın	3,2105	3,6711	3,4812	3,5338
Erkek	3,5205	3,8711	3,8132	3,7377
Total	3,4374	3,8179	3,7221	3,6835

Seçmenlerin “genel/yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir?” sorusuna verdikleri cevaplar cinsiyete göre incelendiğinde (**Tablo 84**), 3,8711’lik ortalama ile erkek seçmenler için genel/yerel seçimlerde oy verirken “*parti ideolojisi*” değişkeninin en önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,8179’luk genel bir ortalama ile de aynı değişken olan “*parti ideolojisi*” seçmenler için daha önemli olduğu anlaşılmaktadır. **Tablo 84** verilerine göre tüm değişken ortalamalarının için üzerinde oldukları ve en düşüğün 3,2105’lik ortalama ile “parti lideri” değişkeni olduğu ve kadın seçmenlere ait olduğu gözlemlenmektedir.

Özkiraz ve Maral’ın, (2011) Diyarbakır ve Tokat illeri ile ilgili olarak yapmış oldukları ampirik çalışmalarına göre seçmenlerin tercihini etkileyen değişkenler cinsiyete göre; Tokat’ta cinsiyet ile; liderin eğitim seviyesi, liderin seçmenlerin hemşerileri olması arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır. Bu değişkenler, Tokat ilindeki kadın seçmenler üzerinde etkiliyken Diyarbakır ilinde ise, liderin karizmatik olması erkekler üzerinde etkili olurken diğer değişkenler cinsiyete göre farklılaşmadıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde seçmenin

tercihini etkileyen değişkenler yaşıa göre Tokat ilinde liderin genç olması ve liderin güvenilir olması önemli bulunmuştur. Bu değişkenler ile yaş arasında doğru yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu ilimizdeki seçmenlerin yaşının artışına bağlı olarak bu değişkenlerin seçmen tercihleri üzerindeki etkisinin arttığı belirlenmiştir. Benzer bir şekilde Diyarbakır ilinde liderin karizmatik olması ile edindiği eğitim arasında doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak bu illerimizde yapılan bu ampirik çalışma sonucuna göre liderlik özelliklerinin önemli oranda seçmenin tercihini etkilediği ve bu özellikler içinde güvenilir bir lider olması son derece önemlidir.

4.9.3. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Medeni Durum)

Tablo 85: Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Medeni Durum)

	EnÖne1	EnÖne2	EnÖne3	EnÖne4
Bekar	3,4484	3,9244	3,6471	3,6441
Evli	3,4497	3,7172	3,8317	3,8021
Boşanmış	3,3846	3,5385	3,4167	3,3077
Total	3,4476	3,8148	3,7361	3,7140

Seçmenlerin “genel/yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir?” sorusuna verdikleri cevaplar medeni durum göre incelendiğinde (**Tablo 85**), 3,9244’lük ortalamayla bekar seçmenler için genel/yerel seçimlerde oy verirken “parti ideolojisi” değişkeninin en önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,8148’lik genel bir ortalama ile de aynı değişken olan “parti ideolojisi” seçmenler için daha önemli olduğu anlaşılmaktadır. **Tablo 85** verilerine göre tüm değişken

ortalamalarının üçün üzerinde oldukları ve en düşüğün de 3,3077’lik ortalama ile “hem aday hem parti” değişkeni olduğu ve boşanmış seçmenlere ait olduğu gözlemlenmektedir.

4.9.4. Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Eğitim Durumu)

Tablo 86: Genel/yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Eğitim Durumu)

	EnÖne1	EnÖne2	EnÖne3	EnÖne4
Okuryazar değil	2,9063	3,3103	3,2903	3,6897
İlköğretim	3,4937	3,6154	3,9231	3,5974
Lise	3,3386	3,6461	3,5969	3,5598
Ön lisans	3,5506	3,8636	3,7191	3,7317
Lisans	3,4881	4,0895	3,8216	3,9040
Yüksek Lisans	3,6897	4,0370	4,0333	3,5200
Doktora	4,0909	3,8000	4,0833	4,2000
Total	3,4405	3,8183	3,7386	3,7089

Seçmenlerin “genel/yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir?” sorusuna verdikleri eğitim durumuna göre incelendiğinde (**Tablo 86**), 4,0895’lik ortalama ile lisans derecesine sahip seçmenler için genel/yerel seçimlerde oy verirken “*parti ideolojisi*” değişkeninin en önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca 3,8183’lük genel bir ortalama ile de aynı değişken olan “*parti ideolojisi*” seçmenler için daha önemli olduğu anlaşılmaktadır. **Tablo 86** verilerine göre tüm değişken ortalamalarının üçün üzerinde oldukları ve en düşüğün de 2,9063’lük ortalama ile “*parti lideri*” değişkeni olduğu ve okuryazar olmayan seçmenlere ait olduğu gözlemlenmektedir.

4.9.5. Genel/Yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Meslek Grubu)

Tablo 87: Genel/Yerel seçimlerde oy verirken seçmen için en önemli değişken (Meslek Grubu)

	EnÖne1	EnÖne2	EnÖne3	EnÖne4
Serbest Meslek	3,3205	3,4487	3,5750	3,7349
Öğrenci	3,3475	3,9016	3,5130	3,5810
Esnaf	3,2500	3,6429	3,6944	3,4776
Memur	3,4783	4,0571	3,8800	4,0145
Yönetici	3,5769	3,7500	3,7500	3,7917
İnşaat Sektörü	3,6667	4,1667	4,2000	4,2727
Mühendis	3,7333	4,0000	4,3077	3,9375
Tüccar	4,3333	4,0000	4,0000	4,0000
Eğitimci	3,4158	3,9519	3,7456	3,7282
Üst düzey yönetici	5,0000	5,0000	5,0000	5,0000
Diğerleri	3,6263	3,7653	3,8738	3,6263
Total	3,4420	3,8194	3,7362	3,7121

Seçmenlerin “genel/yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir?” sorusuna verdikleri meslek grubu durumuna göre incelendiğinde (**Tablo 87**), 5,0000’lık ortalamayla üst düzey yönetici olan seçmenler için genel/yerel seçimlerde oy verirken tüm değişkenlerin eşit bir şekilde çok önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ancak 3,8194’lük genel bir ortalama ile “*parti ideolojisi*” seçmenler için daha önemli olduğu anlaşılmaktadır. **Tablo 87** verilerine göre tüm değişken ortalamalarının için üzerinde oldukları ve en düşüğün de 3,2500’lük ortalama ile “*parti lideri*” değişkeni olduğu ve esnaf olan seçmenlere ait olduğu gözlemlenmektedir.

Özkiraz ve Maral (2011) iki farklı şehirde, Diyarbakır ve Tokat, yaptıkları bir çalışmaya göre liderin güvenilir olması seçmenin davranışlarını etkileyen en önemli faktörlerin başında geldiği ortaya konulmuştur. Diyarbakır ili için sırasıyla liderin deneyimli olması, liderin eğitim seviyesi, liderin hitabetinin güzel olması, liderin seçmen sorunlarını yaşamış olması faktörleri izlendiği ortaya çıkartılmıştır. Öte yandan aynı şehirde liderin zengin olması değişkeni seçmen davranışlarını en az etkileyen lider özelliği olarak gözlemlenirken bunu liderin karizmatik olması, liderin genç olması, liderin seçmenlerin hemşehrileri olması, liderin dini görüşü faktörleri gelmektedir. Tokat ilimiz için ise liderin deneyimli olması, liderin eğitim seviyesi, liderin hitabetinin güzel olması, liderin dini görüşü ve liderin seçmenlerin sorunlarını yaşamış olması faktörleri gelmektedir. Diyarbakır ili gibi Tokat ilinin de liderin zengin olması seçmen davranışlarını en az etkileyen faktör olarak ortaya çıkmıştır. Bu değişkeni liderin seçmenlerin hemşehrileri olması, liderin karizmatik olması ve liderin genç olması faktörleri izlemektedir.

Diğer taraftan “Sosyolojik Model”e göre seçmen bireysel olarak oy verme davranışını sergilemedikleri, gruplar halinde oy verme davranışı sergilemektedirler. Aynı kültürü, yaşamı ve aynı yerlerde çalışan seçmenlerin genelde aynı siyasi partiyi tercih ettikleri ve dolayısıyla oluşturulan grupların homojen bir siyasal duruş sergilemektedirler. Bu modele göre bireyselliğin önemi yoktur. Grup kültürüne, davranış ve eğilimine önem verilmektedir. Çünkü bireyin tutum ve oy verme davranışında önem ifade etmemekte. Oysaki din,

eğitim, sınıf, gelir, sosyo-kültür, sosyo-ekonomik, aynı yere olan mensubiyet gibi değişkenler ön planda olmaktadır (Teyyare ve Avcı (2016); Temizel (2012)).

4.10. Değişkenlerin Ortalama Analizleri

4.10.1. Değişkenlerin ortalama analizleri (Yaş Aralığı)

Tablo 88: Değişkenlerin ortalama analizleri (Yaş Aralığı)

	EkoFak	İdeoFak	KülFak	FeoFak	DemFak	GüvFak
18-20	2,8167	2,5412	2,7096	2,6473	3,0081	2,9278
21-25	3,0588	2,8685	2,7701	2,5365	2,9987	3,0639
26-30	2,9242	2,9055	2,6788	2,4910	3,0814	3,0596
31-35	2,7941	2,9363	2,8765	2,6090	3,0471	3,1623
36-40	3,1073	3,0302	2,9337	2,6125	3,0270	3,1799
41-45	3,0161	2,8523	2,6306	2,5691	3,0677	3,2024
46-50	3,2424	3,2344	2,9281	2,5905	3,0387	3,0887
50 ve üzeri	3,1067	3,0049	2,8477	2,8762	3,1680	2,9778
Total	2,9738	2,8866	2,7750	2,5854	3,0471	3,0788

Yapılan çalışmada sekiz bağımlı değişkenin ortalamaları yaş aralığına göre incelendiğinde (**Tablo 88**), 3,2424'lük bir ortalama ile bireysel anlamda seçmenin tercihini en fazla etkileyen faktörlerin ekonomik faktörler olduğu, ikinci derecede en önemli faktörün 3,2344'lük bir ortalama ile ideolojik faktörler ve üçüncü derecede ise 3,2024'lük bir ortalama ile güvenlik ile ilgili faktörlerin olduğu anlaşılmaktadır. Bunları sırası ile 3,1680'lik bir ortalama ile demografik faktörler, 2,9337'lik bir ortalama ile kültürel faktörler ve son olarak da 2,8762'lik bir ortalama ile feodal faktörlerin seçmenlerin tercihini etkilediği anlaşılmaktadır. Ancak genel toplamda, seçmenin tercihini en fazla etkileyen değişkenlerin 3,0788'lik bir ortalama ile güvenliğe ait değişkenler olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.10.2. Değişkenlerin ortalama analizleri (Cinsiyet)

Tablo 89: Değişkenlerin ortalama analizleri (Cinsiyet)

	EkoFak	İdeoFak	KülFak	FeoFak	DemFak	GüvFak
Kadın	2,9856	2,8007	2,7454	2,5511	3,0488	3,0400
Erkek	2,9464	2,9000	2,7822	2,5988	3,0550	3,1145
Total	2,9573	2,8727	2,7722	2,5856	3,0533	3,0934

Yapılan çalışmada sekiz bağımlı değişkenin ortalamaları seçmenlerin cinsiyetlerine göre incelendiğinde (**Tablo 89**), 3,1145’lik bir ortalama ile bireysel anlamda olsun genel toplamda olsun seçmenin tercihini en fazla etkileyen faktörlerin güvenliğe ait faktörler olduğu, ikinci derecede en önemli faktörün ise 3,0550’lik bir ortalama ile demografik faktörler olduğu ancak diğer değişkenlerin ise ortalama için altında kaldıkları anlaşılmaktadır.

4.10.3. Değişkenlerin ortalama analizleri (Medeni Durum)

Tablo 90: Değişkenlerin ortalama analizleri (Medeni Durum)

	EkoFak	İdeoFak	KülFak	FeoFak	DemFak	GüvFak
Bekar	3,0098	2,7781	2,7643	2,5302	3,0454	3,0814
Evli	2,9214	2,9508	2,7798	2,6282	3,0545	3,0900
Boşanmış	3,1042	3,3667	2,9687	2,8762	2,8400	2,9333
Total	2,9679	2,8760	2,7763	2,5855	3,0460	3,0824

Yapılan çalışmada değişkenlerin ortalamaları seçmenlerin medeni durumuna göre incelendiğinde (**Tablo 90**), 3,3667’lik bir ortalama ile boşanmış seçmenlerin tercihini bireysel anlamda en fazla etkileyen değişkenlerin ideolojik faktörler olduğu, ikinci derecede ekonomik faktörler ve üçüncü en önemli faktörlerin genellikle ilgili değişkenlerin olduğu ancak genel toplamda ise 3,0824’lük bir

ortalama ile güvenlik ile ilgili faktörlerin birinci derecede seçmenin tercihini etkileyen faktörler olduğu anlaşılmaktadır.

4.10.4. Değişkenlerin ortalama analizleri (Eğitim Durumu)

Tablo 91: Değişkenlerin ortalama analizleri (Eğitim Durumu)

	EkoFak	İdeoFak	KülFak	FeoFak	DemFak	GüvFak
Okuryazar değil	2,6316	2,9803	2,4629	2,7331	2,9632	2,9365
İlköğretim	3,2109	3,1158	2,9828	3,0077	3,0826	3,2053
Lise	2,8526	2,7936	2,7662	2,6477	3,1264	3,0140
Ön lisans	3,0929	3,1587	2,8958	2,7438	3,1388	3,1265
Lisans	3,0224	2,7331	2,7229	2,2876	2,9516	3,0839
Yüksek Lisans	2,9318	2,8864	2,6977	2,4179	3,0233	3,1465
Doktora	2,6429	2,4107	2,5643	2,6310	2,7286	3,0714
Total	2,9759	2,8799	2,7765	2,5894	3,0488	3,0798

Yapılan çalışmada değişkenlerin ortalamaları seçmenlerin eğitim durumuna göre incelendiğinde (**Tablo 91**), 3,2109'luk bir ortalama ile ilköğretim düzeyinde eğitime sahip seçmenlerin tercihini bireysel anlamda en fazla etkileyen değişkenlerin ekonomik faktörler olduğu, ikinci derecede güvenlikle ilgili faktörler (3,2053) ve üçüncü en önemli faktörlerin ideolojik değişkenlerin (3,1587) olduğu ancak genel toplamda ise 3,0798'lük bir ortalama ile güvenlik ile ilgili faktörlerin birinci derecede seçmenin tercihini en fazla etkileyen faktörler olduğu anlaşılmaktadır.

4.10.5. Değişkenlerin ortalama analizleri (Meslek Grubu)

Tablo 92: Değişkenlerin ortalama analizleri (Meslek Grubu)

	EkoFak	İdeoFak	KülFak	FeoFak	DemFak	GüvFak
Serbest Meslek	2,8980	2,7789	2,7727	2,6206	2,8375	2,9937
Öğrenci	3,0679	2,8880	2,7665	2,6000	3,1025	3,0393
Esnaf	2,7978	2,9347	2,7918	2,9150	3,3678	3,2896
Memur	2,9487	2,8443	2,8092	2,4606	3,0229	3,1196
Yönetici	3,0571	3,0441	2,7676	2,5195	2,9886	2,8701
İnşaat Sektörü	2,2708	2,7500	2,9867	2,6381	3,1875	3,4857
Mühendis	3,2593	2,8889	2,9647	2,6786	3,0667	2,9160
Tüccar	3,7778	3,0000	2,4667	2,8571	3,6667	3,7143
Eğitimci	2,8596	2,6429	2,6523	2,2769	2,8912	3,0743
Üst düzey yönetici	2,5000	3,7500	2,5333	3,1429	3,5333	3,2381
Diğerleri	3,1935	3,1398	2,8546	2,7385	3,0641	3,0464
Total	2,9736	2,8810	2,7767	2,5875	3,0459	3,0790

Yapılan çalışmada değişkenlerin ortalamaları seçmenlerin eğitim durumuna göre incelendiğinde (**Tablo 92**), 3,7778’lik bir ortalama ile tüccar olan seçmenlerin tercihini bireysel anlamda en fazla etkileyen değişkenlerin ekonomik faktörler olduğu, ikinci derecede ideolojik faktörler (3,7500) ve üçüncü en önemli faktörlerin demografik değişkenlerin (3,6667) olduğu ancak genel toplamda ise 3,0790’lık bir ortalama ile güvenlik ile ilgili faktörlerin birinci derecede seçmenin tercihini en fazla etkileyen faktörler olduğu anlaşılmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ ve TAVSİYELER

Her yörenin kendine has dinamikleri vardır. Buna bağlı olarak da her bölge seçmenin de demografik, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı da farklılık arz edebilir. Dolayısıyla, seçmenin tercihinde etki eden değişkenler de farklılık göstermesi de son derece olağandır.

Yörenin her bakımdan ilerlemesi, hak ettiği yere gelmesinde seçilmişlerin önemi gittikçe artmaktadır. Toplumların, ülkelerin birbirleriyle rekabet edebilmeleri veya rekabet gücünü artırabilmesi için seçilmişlerin bilim ve teknolojiye verdiği öneme ve gelişmesine ve bunları ortaya çıkartan ve yöneten kalifiye insan kaynaklarına bağlıdır. Ayrıca toplumların gelişmişlik düzeyleri de sahip oldukları kalifiye seçilmiş insan kaynaklarına bağlıdır.

Van ve çevre illerin sosyo-ekonomik sosyo-kültürel gelişmesini hızlandıracak en önemli fırsatlardan biri doğru insanları seçilip belediye başkanı ve milletvekili olarak görev almaları için stratejiler ve planlar yapmaktır. Bu projeye özelde Van ilinin yaşayan seçmenin tercihinde etkileyen faktörlerini ortaya koyarak, yörede oy kullanacak olan insanların tercihlerini kullanırken neleri göz önünde bulduklarını, başarı düzeylerini daha üst seviyelere nasıl çıkaracağına yönelik raporu ortaya koyacaktır. Proje çıktılarını elde edilecek araştırma raporu seçmen tercihinde etkileyen en önemli bağımlı değişkenlerin neler olacağı ile ilgili olarak yol gösterici olacaktır. Bölgenin her yönden gelişmesi için acil yetişmiş insan

kaynaklarının iş başına geçmeleri ihtiyacı bulunmaktadır. Bu proje bölge seçmenin tercihini etkileyen faktörlerin ortaya çıkartılmasında acil eylem planı olarak da yol gösterici olabilecektir.

Projenin katma değer yaratacak unsurları: sosyo-ekonomik büyümenin en önemli temel taşlarından biri olan kalifiye insan kaynaklarının yetiştirilmesi ve seçilmelerine yardımcı olmaktır. Bölge hem sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel gelişmişlik sıralamasında hem de eğitim sıralamasında da istenen düzeyde değildir. Bunun için proje aynı zamanda bölgenin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel gelişmişliğine ciddi katkı sunmayı amaçlamaktadır. Proje bir bölge ili olan Van yöresi seçmenin tercihini etkileyen faktörlerin neler olduğu ortaya çıkartarak çözüm yolları önerilmesine zemin hazırlayacaktır.

Bölgenin kalkınması ve sürdürülebilir rekabet gücünün artırılması, bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlerin alınması konusu ile ilgili gerçekleştirilecek projeye yörede en önemli ve en başta gelen kaynaklardan olan insan kaynakları ile bölgenin kalkınmasına, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel barışın oluşması ile de ilgilidir. Çünkü bölgenin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel alanda kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılması yerel yönetimlere ve meclise gönderilecek insan kaynakların yetiştirilmesine yönelik kritik öneme sahip araştırma ve planlama çalışmalarının yapılmasını gerektiriyor.

Siyasi partilerin seçmenin tercihini etkileyen faktörlerin neler olduğunu bilmeleri, tahmin etmeleri siyasi partilerin stratejilerini,

planlarını, politikalarını ve buna bağılı olarak seçim kampanyalarını şekillendirmeleri için yol gösterici bir özellik taşımaktadır. Seçmen tercihini etkileyen en önemli özelliklerden biri olan ülkenin genel ekonomik durumu ve seçmenin ekonomik refahı faktörlerinin tüm seçim sonuçları üzerinde kayda değer bir etkiye sahip olduğu kabul edilmektedir. Örneğin, bir siyasi partinin belli bir dönem ekonomi yönetiminde göstermiş olduğu performans, daha sonraki süreçte de seçmen tercihinin rasyonel yaklaşımla şekillenmesinde büyük bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır (Karagöl ve Dama, 2015).

Doğru adayın, doğru zamanda ve doğru yerde seçmenin tercihine sunulması siyasi partilerin performansı için oldukça önemlidir. Böyle bir aday sadece seçmenlerin değil aynı zamanda partilerin çıkarlarına hizmet etme, problemlerini çözme ve taleplerini karşılama ile ilgili planları ve hayata geçirme fırsatını yakalayabilir (Zeki Aydın ve Şener, 2018).

Sonuç olarak bu çalışmada ele alınan değişkenlerin seçmenlerin tercihini etkileyip etkilemediklerini, etkiliyorlarsa ne oranda etkilediklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Buna göre bu bilimsel çalışmada elde edilen verilerin sonuçlarına göre seçmen tercihini etkileyen faktörler bireysel anlamda önem sıralamaları şöyledir; meslek grubuna göre (3,7778), yaş (3,2424) ve eğitim durumu (3,2109) ve en önemli değişkenlerin ekonomik olduğu, medeni duruma (3,3667) göre ideolojik faktörler ve cinsiyete (3,1145) göre güvenliğe ilişkin faktörlerin seçmenlerin tercihini en fazla etkileyen değişkenler olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan genel toplamda ise tamamen güvenliğe ilişkin faktörlerin seçmenlerin tercihini en fazla etkileyen değişkenler olduğu ve ortalamalarının da birbirlerine oldukça yakın oldukları anlaşılmaktadır; 1. Cinsiyete göre **3,0934**, 2. Madeni duruma göre **3,0824**, 3. Eğitim durumuna göre **3,0798**, Meslek grubuna göre **3,0790** ve 5. Yaş aralığına göre **3,0788**.

Sonuç olarak;

1. Önerilen proje Van'daki seçmenin mevcut durumu, tercihini etkileyen faktörler konusundaki tutumları ortaya koyabilir.
2. Bu çalışma sonucunda seçmenlerin tercihini etkileyen faktörlerin neler olduğunu ortaya konulduğundan, karar verici yöneticileri yerel yönetimlerde ve meclise milletvekili olarak seçilmelerinde başarılarını artırmaya yönelik çalışmalarında yol gösterici olabilir. Araştırmadan elde edilen veriler, seçilmişlerin başarısını olumlu yönde etkileyebilecek yaşanabilir bir yörenin oluşturmaya katkı sağlayabilir.
3. Van ölçeğinde seçmenin tercihini etkileyen faktörlerin bulunmasına yönelik bu bilimsel çalışma ile daha nitelikli belediye başkanları ve milletvekillerinin seçilmelerine katkı sağlayabilir.
4. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak seçmen-seçilmiş iletişimini iyileştirmeye yönelik çalışmalar organize edilebilir. Seçilmişler daha güçlü ve sağlıklı olarak seçilebilme imkânı bulabilirler. Böylece seçilmişler hem daha yeterli bir mesleki bilgi ve donanıma sahip olacaklardan oluşabilirler.

5. Proje aynı zamanda ileride seçilmişlerin performanslarını artırmaya çalışan diğer illerimizdeki seçilmişlerin stratejilerini geliştirmede sağlıklı bir şekilde belirlemede yardımcı olabilir. Özetle proje bulguları ve önerileri daha sürdürülebilir stratejik insan kaynakları yönetimini geliştirmede ilgili aktörlere yol gösterici olacaktır. Yetkililerin insan sermayesini geliştirmeye, artırmaya yönelten koşulların belirlenmesine yardımcı olabilir.
6. Çalışmanın getirdiği teorik argümanlar ve sağladığı ampirik bulgularla önümüzdeki dönemlerde yapılacak ilgili benzer bilimsel çalışmalar için önemli bir referans olması beklenmektedir.
7. Proje arzu edildiği şekilde başarıya ulaştığından, proje, orta ve uzun vadede daha bilgili, donanımlı, tecrübeli ve performansı yüksek ehil kişilerin seçilmesinde yol gösterici yeteneklerinin gelişmesinde üstlendiği rolü yerine getirmiş olabilir.
8. Bölgenin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel gelişmesini hızlandıracak önemli fırsatlardan biri de bölgede bulunan belediyelere ve meclise kalifiye insan kaynaklarının seçilmelerinin önünü buna benzer bilimsel çalışmalar yardımıyla temin edebilir. Araştırma sonucunda elde edilen araştırma raporu tüm siyasi partilerinin acil eylem planı olarak yol gösterici olabilir.
9. Araştırma aynı zamanda bölgenin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel gelişmişliğine ciddi katkı sunmayı amaçladığından bu alandaki eksikliği gidermede de katkı sağlayabilir.

10. Hem bilgiyi üretebilen hem de kullanabilen, bu yönüyle katma değerine temelli vurgu yapılan beşeri sermaye değişkeni, beşeri sermaye yönetiminin stratejik yönünü ortaya koymadaki en önemli özelliklerindedir.
11. Bölgede faaliyette bulunan yerel yönetim işletmelerin ekonomisine yönelik insan kaynakları ihtiyacı temini ile ilgili tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlerin alınması amaçlanmaktadır.

Sınırlılık

Araştırma, Van il ve ilçelerindeki seçmenlerle sınırlıdır. Araştırma, oy kullanma yeterliliğine sahip 18 yaş ve üstü bireylere uygulanmıştır.

NOT: Bu çalışma 2019 yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonunca ve Van Eğitim Bir-Sen İl Başkanlığınca desteklenmiştir.

Proje Kodu: SBA-2019-7571

KAYNAKÇA

- Akgün, B. (2000). Explaining the Turkish vote: partisanship, ideology and economic factors in electoral choice. Yayınlanmamış doktora tezi, Case western Reserve University, Cleveland, Ohio, USA.
- Alp, M. (2017). Kitle İletişim Araçlarının Genç Seçmenlerin Siyasi Tercihleri Üzerindeki Etkisi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret ve Pazarlama Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın Kılıç, E. (2012). Seçmenlerin Oy Verme Davranışlarında Etkili Olan Siyasal Faktörlere İlişkin Bir Araştırma: Ankara Örneği. *21. Yüzyılda Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 2 / Aralık-Ocak-Şubat '12-13.
- Beren, F. (2013). Seçmen Tercihine Etki Eden Faktörler ve Seçim Güvenliği: Şanlıurfa İli Örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, Cilt/Volume: 8, Sayı/Number:1.
- Bor Akay, T. (2014). Aday İmajına Etki Eden İletişim Faktörleri: 2014 Seçimleri Konya Araştırmaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çağlar, N. ve Gelir, Y. (2014). Yerel Seçimlerde Aday İmajı: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Öncesinde Isparta Seçmeni Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 16, Sayı 2, 27-50.
- Çakır, H. (2015). "Türkiye yerel seçimlerinde seçmen tercihlerini etkileyen Kriterler: 30 Mart 2014 yerel seçimleri Kayseri örneği", Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi.
- Çakır, H. ve Biçer, A. (2015). Türkiye yerel seçimlerinde seçmen tercihlerini etkileyen kriterler: 30 Mart 2014 yerel seçimleri kayseri örneği. *Erciyes İletişim Dergisi "akademia"*, Cilt (Volume): 4, Sayı (Number): 1, (98-112).

- Çavuşoğlu, H. ve Pekkaya, M. (2016). Yerel Seçimlerde Genç Seçmenlerin Siyasal Davranışlarına İlişkin Bir İnceleme: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 12, Sayı 29.
- Damlapınar, Z. ve Balcı, Ş. (2005). Seçmenin Zihnindeki Aday İmajını Belirleyen Etkenler: 28 Mart 2004 Yerel Seçimleri Alan Araştırması. *Selçuk İletişim*, 4, 1.
- Demirtaş, M. C. (2010). Seçmen Tercihlerinin Siyasal Pazarlama Karması Açısından Analizi: İzmir İlinde Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Pazarlama Programı.
- Dilber, F. (2011). Siyasal Katılımda Kitle İletişim Araçlarının Seçmenler Üzerine Etkisi; Karaman İli Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı.
- Doğan A. ve Göker, G. (2010). Yerel Seçimlerde Seçmen Tercihi (29 Mart Yerel Seçimleri Elazığ Seçmeni Örneği). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Ekim 2010, 5(2), 159-187.
- Dökmen G.ve Ova, C. (2016). Vergilerin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi: Sakarya İli Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 15, ss.20-37.
- Ercins, G. (2007). Türkiye’de sosyo-ekonomik faktörlere bağlı olarak değişen seçmen davranışı. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2.
- Erdinç, İ. E. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Oy Verme Davranışlarında Etkili Olan Faktörlere Yönelik Bir Araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, Cilt , Sayı 3.

- Gencer, N. (2015). Dindarlığın ibadet boyutunun seçmen tercihi üzerindeki etkisi - Çorum örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı.
- Gökçe, O., Akgün, B., Karaçor, S . (2002). 3 Kasım Seçimlerinin Anatomisi: Türk Siyasetinde Süreklilik ve Değişim. *SÜ İİBF Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2 (4), 1-44.
- Göker, G. ve Doğan, A. (2015). Yerel Seçimlerde Aday Faktörü: “Elazığ Seçmeninin Aday Profili Beklentileri Üzerine Bir Araştırma”. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, Cilt: II, Sayı:2.
- <https://haberler.boun.edu.tr/tr/haber/y20-zirvesi-guney-amerikadan-avrupaya-afrikadan-uzakdoguya-gencleri-bogazicinde-bulusturdu?>,
ulaşım tarihi, 05.02.2020
- <http://www.ekonomianaliz.com/guvenilirlik-analizi-reliability-analysis/>,
Erişim tarihi 03.05.2020).
- Güllüpunar, H. (2013). Belediye Başkanlığı Aday İmajı Algısı: Gümüşhane Örneği. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi* - Sayı 36 / Bahar.
- Güllüpunar, H. (2010). Seçmen Tercihi Bakımından Aday İmajı: Konya 2009 Yerel Seçimleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler Bilim Dalı.
- Güllüpunar, H., Diker, E. ve Aslan, E.S. (2013). Oy Verme Yaklaşımları Bağlamında Aday Merkezli Seçmen Tercihi Üzerine Deneysel Bir Araştırma. *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı: 35, İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – Kırgızistan.
- Gümüş, H. (2009). Türk Seçmen Davranışı ve AKP, CHP, MHP'nin Seçmen Tabanları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.

- Güven, S. (2016). Türkiye’de Siyasal Hayatta Dönüşüm ve Lider Odaklı Siyaset. *Selçuk İletişim*, 9 (3): 90-118.
- Karagöl, E.T. ve Dama, N. (2015). Partilerin Vaatleri Seçim Sonuçlarını Nasıl Etkiler? SETA PERSPEKTİF, Sayı: 101.
- Kızıldere, N. (2002). Kadınların Oy Verme Davranışlarını Tkileyen Sosyo – ekonomik Faktörler – Kadın Seçmenler Üzerine Bir Araştırma (Isparta Uygulaması). Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi.
- Mimam, M. ve Taştan Mimam, B. (2018). Seçmenlerin Belediye Seçimlerinde Oy Verme Eğilimlerine Yönelik Bir Araştırma: Mersin Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Econharran Harran Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt: 2 Sayı: 2.
- Negiz, N. ve Akyıldız, F. (2012). Yerel Seçimlerde Seçmenin Tercihi Üzerinde Aday İmajının Etkisi: Uşak Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:1, Sayı:15.
- Öcal, H., Özmen, A., Topçu, B. ve Yüksel, B. (2011). Siyasal Pazarlama Faktörlerinin Seçmen Eğilimleri Üzerindeki Etkileri: Afyonkarahisar İl Merkezinde Bir Uygulama. *e-Journal of New World Sciences Academy*, Volume: 6, Number: 4, Article Number: 3C0081.
- Öylek, N. (2014). Yerel Yönetimlerde Seçmen Eğilimlerine Etki Eden Faktörler. Dönem Projesi, Ahmet Yesevi Üniversitesi.
- Özkiraz, A. ve Maral, S. (2011). Lider Özelliklerinin Seçmen Tercihlerine Etkisi: Diyarbakır–Tokat Örneği. *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 15 Sayı: 49,Güz.
- Polat, C. ve Külter, B. (2008). Genç seçmenler gözüyle siyasal ürün (siyasi lider) özellikleri: Ankara’daki üniversite öğrencileri üzerine bir çalışma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5:1.
- Sakal, M. (1998). Siyasal Karar Alma Sürecinde Yer alan Aktörler ve Roller. *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi*, Cilt:13, Sayı:I, ss.211-230.

- Temizel, M. (2012). Türkiye’de Seçmen Davranışlarında Sosyo-Psikolojik, Kültürel ve Dinsel Faktörlerin Rolü: Kuramsal ve Ampirik Bir Çalışma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Terzi, Y. (2017). Güvenilirlik Analizi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü, Samsun.
- Teyyare, E. ve Avcı, M. (2016). Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışları: 2014 Yerel Seçimleri ve Zonguldak İli Örneği *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 1.
- Tunçer, M. ve Arıman, Y. (2016). Aile ve çevre, genel ekonomik görünüm ve vergi faktörlerinin seçmenlerin siyasi tercihleri üzerindeki etkisi: Trabzon ili örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, Volume: 2(1).
- www.ekonomianaliz.com/guvenilirlik-analizi-reliability-analysis/, erişim tarihi 01.01.2020.
- Zeki Aydın, S ve Şener, T. (2018). Siyasal Pazarlama Yaklaşımı Çerçevesinde Adayın ve Aday Belirleme Sürecinin Seçmenin Oy Verme Kararındaki Etkisi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 193-209, Mart.

EK:1

ANKET

Seçmen Tercihine Etki Eden Faktörler: Van Örneği

Yukarıdaki konu üzerine araştırma yapmaktayım. Anketi doldurmanız 15-30 dakikanızı alacak. Vereceğiniz cevaplar “**Seçmen Tercihine Etki Eden Faktörler: Van Örneği**” adlı çalışmayı değerlendirmek için son derece önemlidir. Zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederim. İhtiyaç duymanız durumunda lütfen beni arayabilirsiniz.

VERECEĞİNİZ TÜM BİLGİLER KESİNLİKLE ARAŞTIRMA İÇİN KULLANILACAKTIR

Yardımlarınız için çok teşekkür ederim

Doç. Dr. Zekeriya NAS

Bölüm 1: Seçmen tercihinin etki eden ekonomik faktörler

Lütfen size uygun seçeneği işaretleyin (x)

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Seçimde vereceğim oyu, ekonominin iyi ya da kötü olması belirler.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Siyasilerin ekonomik vaatlerini dikkate alır, ona göre oyumu kullanırım.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Siyasilerin ekonomik vaatleri bana daima inandırıcı gelir.	☐	☐	☐	☐	☐

Bölüm 2: Seçmen tercihinin etki eden ideolojik faktörler

1. Dini inancıma uygun olan partiye oy veririm.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Siyasal görüşüme uygun olan partiye oy veririm.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Seçimlerde ne olursa olsun parti başkanının öne çıkardığı adayı desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Partimin öne çıkardığı adayın yetersiz olduğunu düşünürsem dahi seçimde onu desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐

Bölüm 3: Seçmen tercihine etki eden kültürel faktörler (Siyasi kültür)

Lütfen size uygun seçeneği işaretleyin (x)

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Oyumu kime vereceğimi aşiretime danışırım.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Oyumu kime vereceğime kimse karışamaz.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Parti genel başkanının karizması siyasi tercihim etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Parti genel başkanının projeleri/vaatleri siyasi tercihim etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Partilerin seçim toplantıları siyasi tercihim etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Partilerin ev ziyaretleri siyasi tercihim etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Ailemin eğilimleri siyasi tercihim etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Belediye başkanının iktidar partisinden olması siyasi mi etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Partilerin seçim propagandalarında kullanılan müzikler siyasi tercihim etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Yazılı/görsel medya siyasi tercihim etkiler.	☐	☐	☐	☐	☐

Bölüm 4: Seçmen tercihine etki eden feodal faktörler

Lütfen size uygun seçeneği işaretleyin (x)

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Genel/yerel seçimlerde aşiretimden bir aday varsa öncelikle onu desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Genel/yerel seçimlerde ailemden bir aday varsa öncelikle onu desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Eğer aday gerçekten nitelikli/liyakatli ise aşiretine bakmadan doğrudan desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Çevremdeki insanların çoğu, aşiretinden izin almadığı sürece aday olamazlar.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Çevremdeki insanların çoğu, ailesinden izin almadığı sürece aday olamazlar.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Seçimlerde aday olabilmek için yöredeki kanun dışı oluşumların görüşü önemlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Mensubu olduğum aşiret ağasının göstereceği adayın niteliğine ve liyakatine bakmaksızın desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐

Bölüm 5: Seçmen tercihine etki eden demografik faktörler

Lütfen size uygun seçeneği işaretleyin (x)

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Genel/yerel seçimlerde kendi milletimden (Türk, Kürt, Arap, vs.) insanından gelen bir aday varsa öncelikle onu desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Seçimde kendi bölgemin insanından gelen bir aday varsa öncelikle onu desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Eğer aday gerçekten liyakatli ise etnik kimliğine (Kürt, Türkmen, Arap vs.) bakmadan desteklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Ayrılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin zayıf düşmesine neden olmuştur.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ayrılıkçı hareketler ve politikalar, bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına olumlu katkı sağlamaktadır.	☐	☐	☐	☐	☐

Bölüm 6: Seçmen tercihine etki eden güvenliğe ilişkin faktörler

Lütfen size uygun seçeneği işaretleyin (x)

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Sandıktaki oyları değiştirmeye kimsenin gücü yetmez.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Güçlü olan kişi sandık başında da güçlüdür	☐	☐	☐	☐	☐
3. Güçlü olan aile sandık başında da güçlüdür	☐	☐	☐	☐	☐
4. Güçlü olan aşiret sandık başında da güçlüdür	☐	☐	☐	☐	☐
5. Seçimde kullandığı oy nedeniyle hiç kimse en ufak bir endişe duymaz, kimsenin başı ağrımaz.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Bazı kişiler, illegal örgüt korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Bazı kişiler, aşiret korkusuyla istemediği birine veya partiye oy verebilmektedir.	☐	☐	☐	☐	☐

Bölüm 7: Yerel/Genel seçimlerde oy verme kararının netleştiği zaman

Lütfen size uygun seçenekleri işaretleyin (x)

a) Seçim kampanyalarını takip ettikten sonra	☐
b) Oy vereceğim parti her zaman bellidir	☐
c) Adaylar belirlendikten sonra	☐
d) Seçimden bir iki gün önce	☐
e) Sandık Başında	☐

Bölüm 8: Siyasi tercihinizi belirlemede hangisinin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

Lütfen size uygun seçenekleri işaretleyin (x)

a) Aşiretim	☐
b) Ailem	☐
c) Arkadaşlarım	☐
d) Üyesi olduğum dernek/STK	☐
e) Kitle İletişim Araçları	☐
f) Seçim kampanyaları ve propaganda	☐
g) Kanaat önderleri	☐
h) Baskı grupları	☐

Bölüm 9: Genel/yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir?

Lütfen size uygun seçeneği işaretleyin (x)

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Parti lideri	☐	☐	☐	☐	☐
2. Parti ideolojisi	☐	☐	☐	☐	☐
3. Aday	☐	☐	☐	☐	☐
4. Hem aday hem parti	☐	☐	☐	☐	☐

Bölüm 10: Demografik bilgiler

1.Yaşınız: .....

2. Cinsiyetiniz: ( ) Kadın 2. ( ) Erkek

3. Medeni Durumunuz:

- a. ( ) Bekâr
b. ( ) Evli
c. ( ) Boşanmış

4.Eğitim Durumunuz

- 1) ( ) Okuryazar değil
2) ( ) İlköğretim
3) ( ) Lise
4) ( ) Önlisans
5) ( ) Lisans
6) ( ) Yüksek Lisans
7) ( ) Doktora

5.Mesleğiniz

1. ( ) Serbest meslek
2. ( ) Öğrenci
3. ( ) Esnaf
4. ( ) Memur
5. ( ) Yönetici
6. ( ) İnşaat Sektörü
7. ( ) Mühendis
8. ( ) Tüccar
9. ( ) Eğitmen
10. ( ) Üst düzey yönetici
11. ( ) Diğerleri

6.Anketin Yapıldığı Yer

- 1) ( ) İl
- 2) ( ) İlçe
- 3) ( ) Köy

TEŞEKKÜR EDERİM

Doç. Dr. Zekeriya NAS

1965 yılında İdil'de doğdu. İlkokulu İdil Tepeköy'de, ortaokulu Ceyhan Pamukeli Ortaokulu'nda ve lise öğrenimini 1980 / 1981 döneminde Çanakkale Lisesinde tamamladı. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İngiliz Dili ve Eğitimi Bölümünü bitirdikten sonra sırasıyla Sivas Merkez Karşıyaka Ortaokulu, Dörteylül Ortaokulu ve Kadı

Burhaneddin İlköğretim Okulunda İngilizce öğretmenliği yaptı. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesinin açmış olduğu Rektörlük Okutmanlık sınavını kazandı. İki yıllık hizmetten sonra Yüzüncü Yıl Üniversitesinin açmış olduğu öğretim görevliliği sınavını kazanarak Van'a geldi. Milli Eğitim Bakanlığı Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Ortak Kültür Komisyonu kararıyla 2007-2013 yılları arasında İslamabad Büyükelçiliği nezdinde olmak üzere Ulusal Modern Diller Üniversitesi (National University of Modern Languages'e) okutman olarak görevlendirildi. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünün Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalında Yüksek Lisans ve doktorasını da Ulusal Modern Diller Üniversitesi (National University of Modern Languages) de İnsan Kaynakları Gelişimi alanında yaptı. Halen Gevaş Meslek Yüksekokulu'nda, Turizm Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Yüksek Lisans ve Doktora dersleri vermekte ve öğrencilere danışmanlık yapmaktadır. Yazarın; uluslararası Bilim Ödülleri, çok sayıda uluslararası makalesi, kitap ve kitap editörlüğü, uluslararası konferans sunumları, uluslararası konferanslara davetli konuşmacı olarak davet edilmesi, uluslararası Kongre Düzenleme Başkanlığı, uluslararası workshop sunum ve katılımı, uluslararası dergilerde Bilim Kurulu, Yönetim Kurulu ve hakemliği, uluslararası üniversitelerde PhD tez değerlendirme hakemliği bulunmaktadır. Yazar evli ve 3 kız 3 erkek çocuk babasıdır.

ISBN: 978-625-7687-28-7